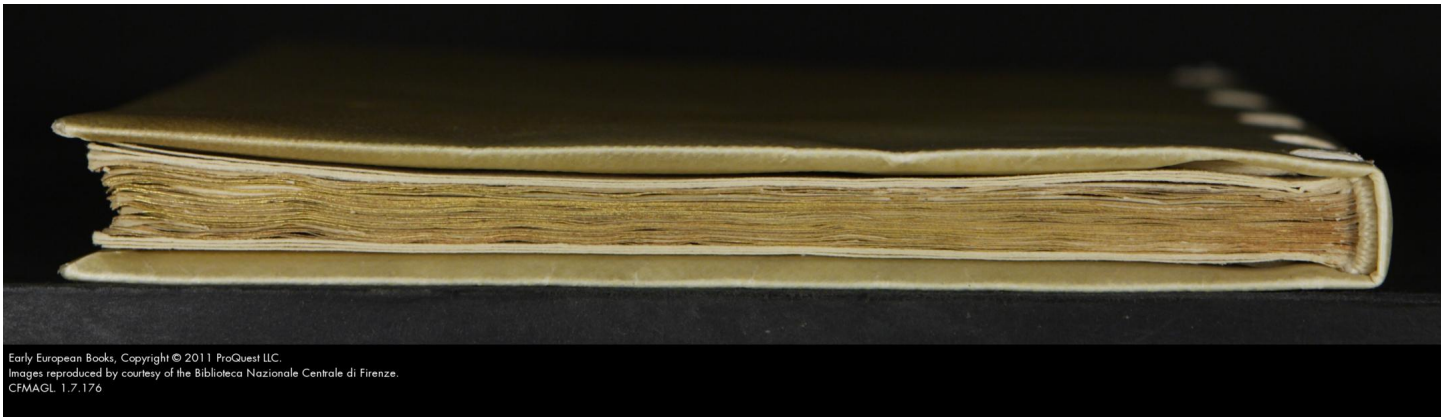
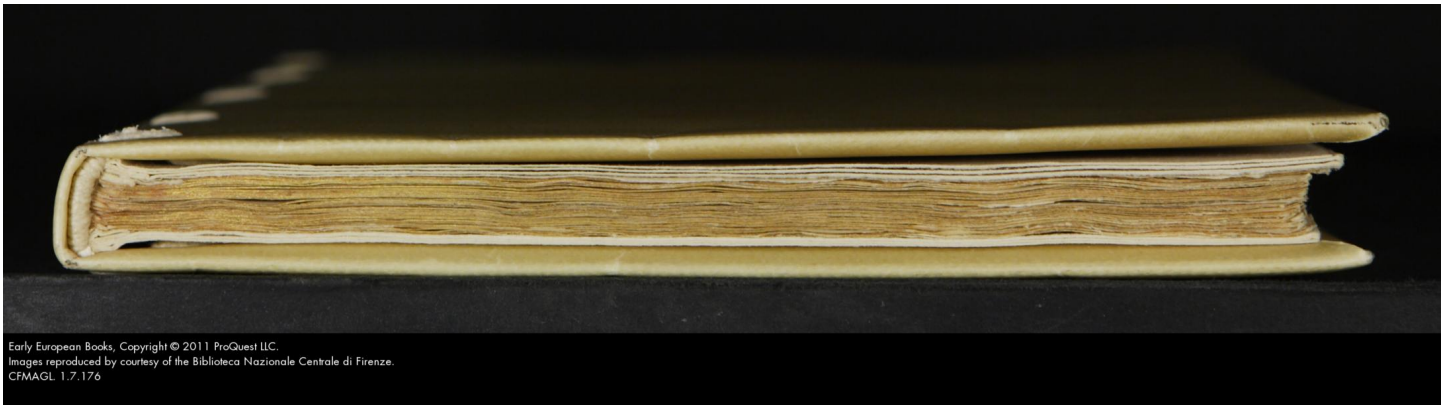

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.176

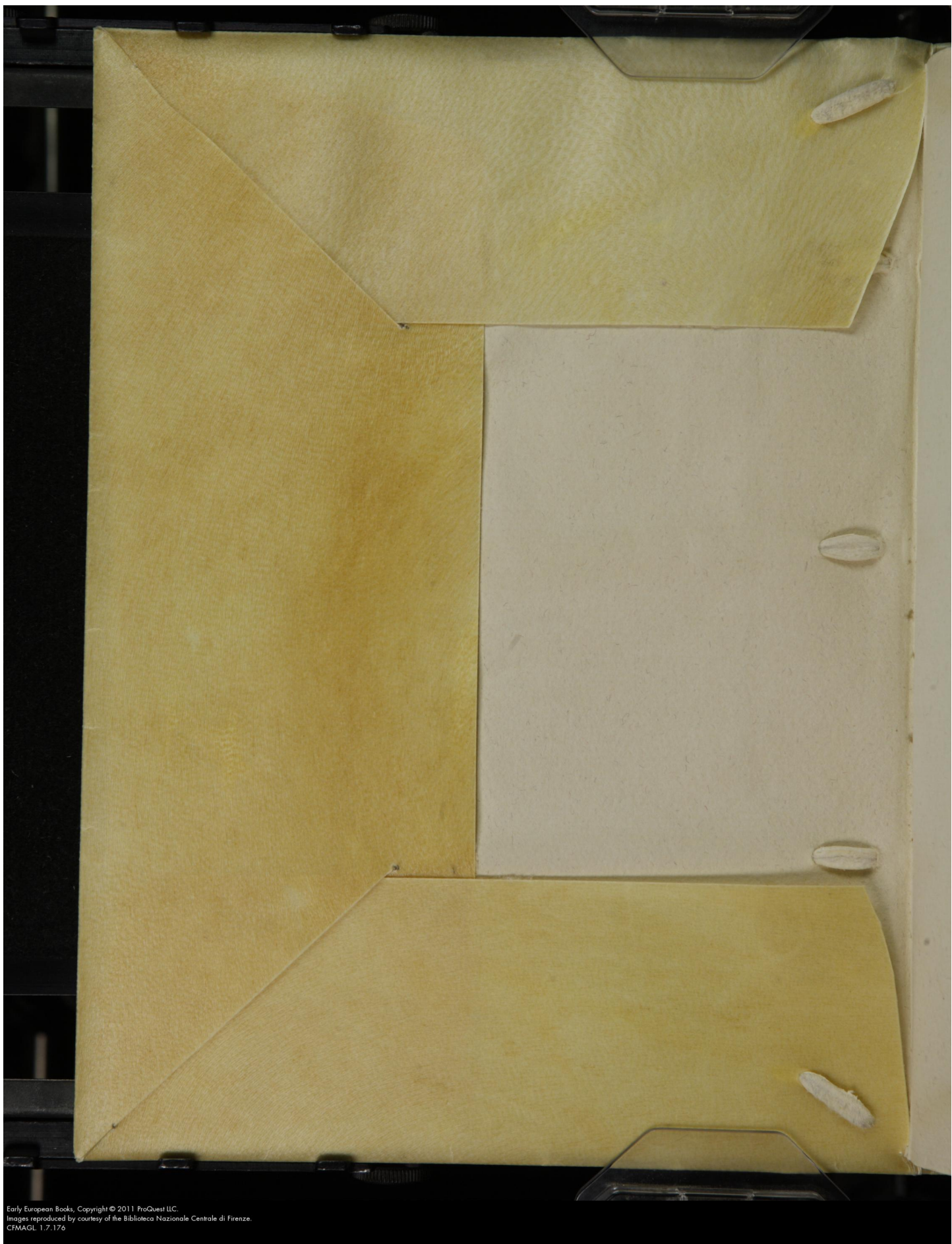
Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.176

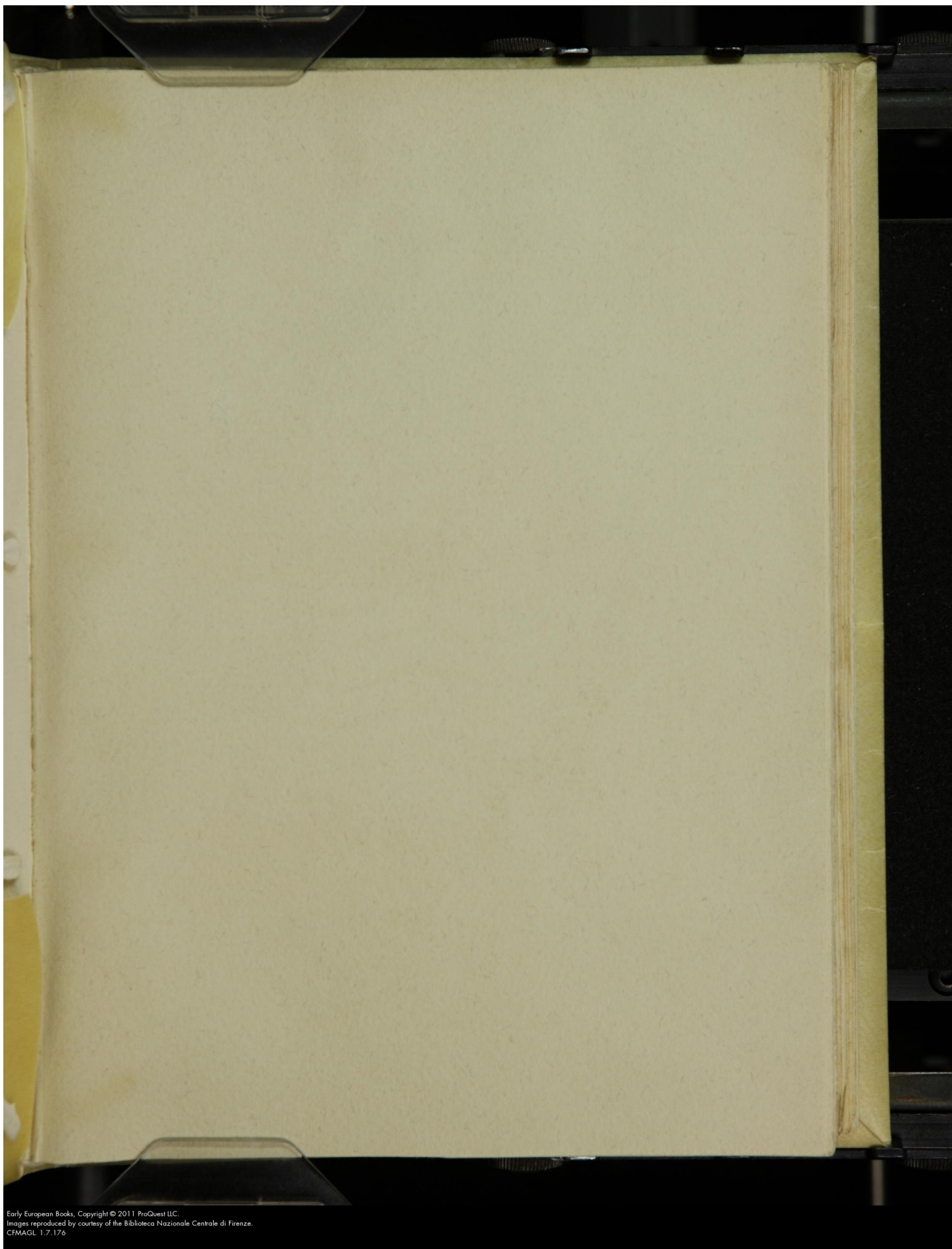

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.176

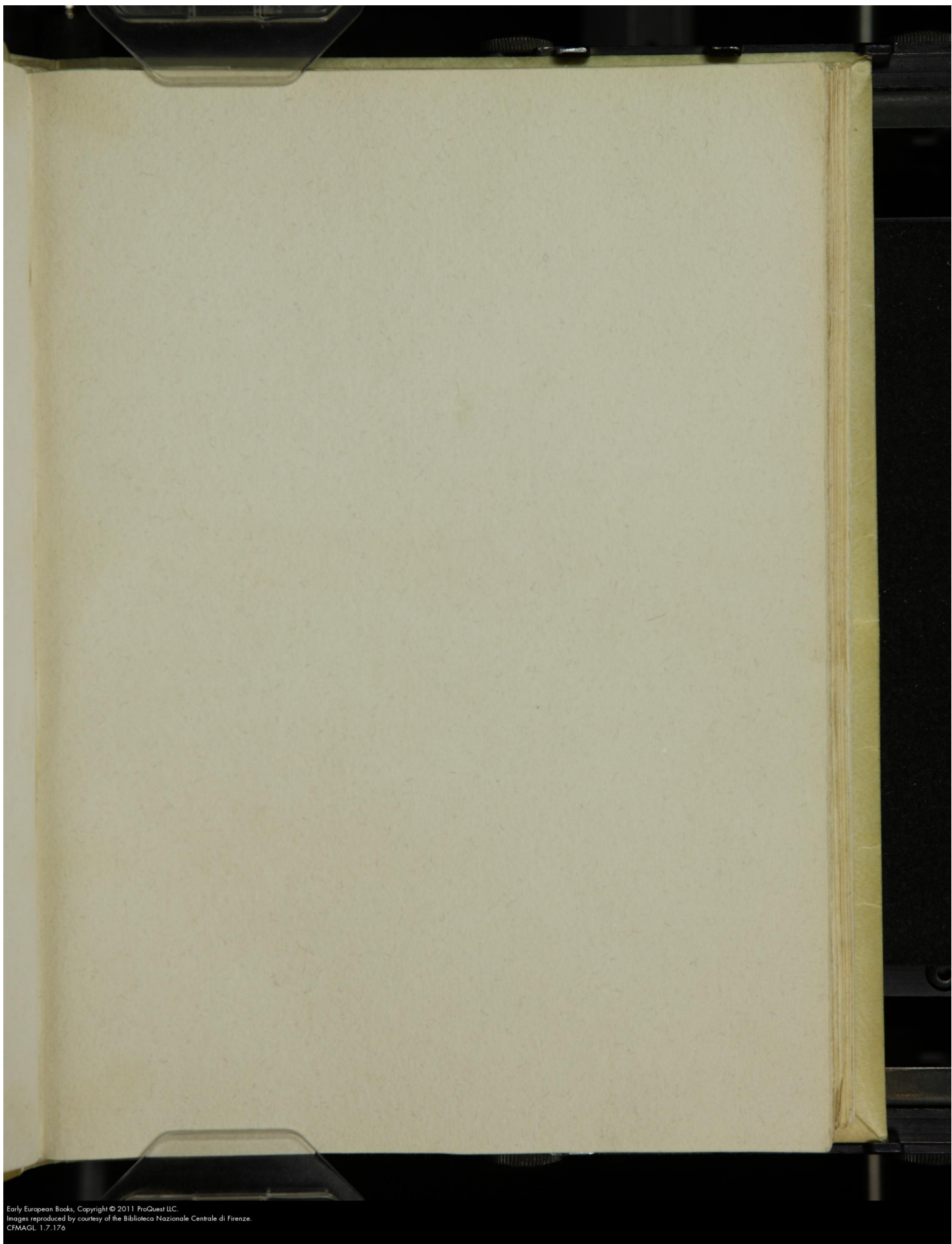

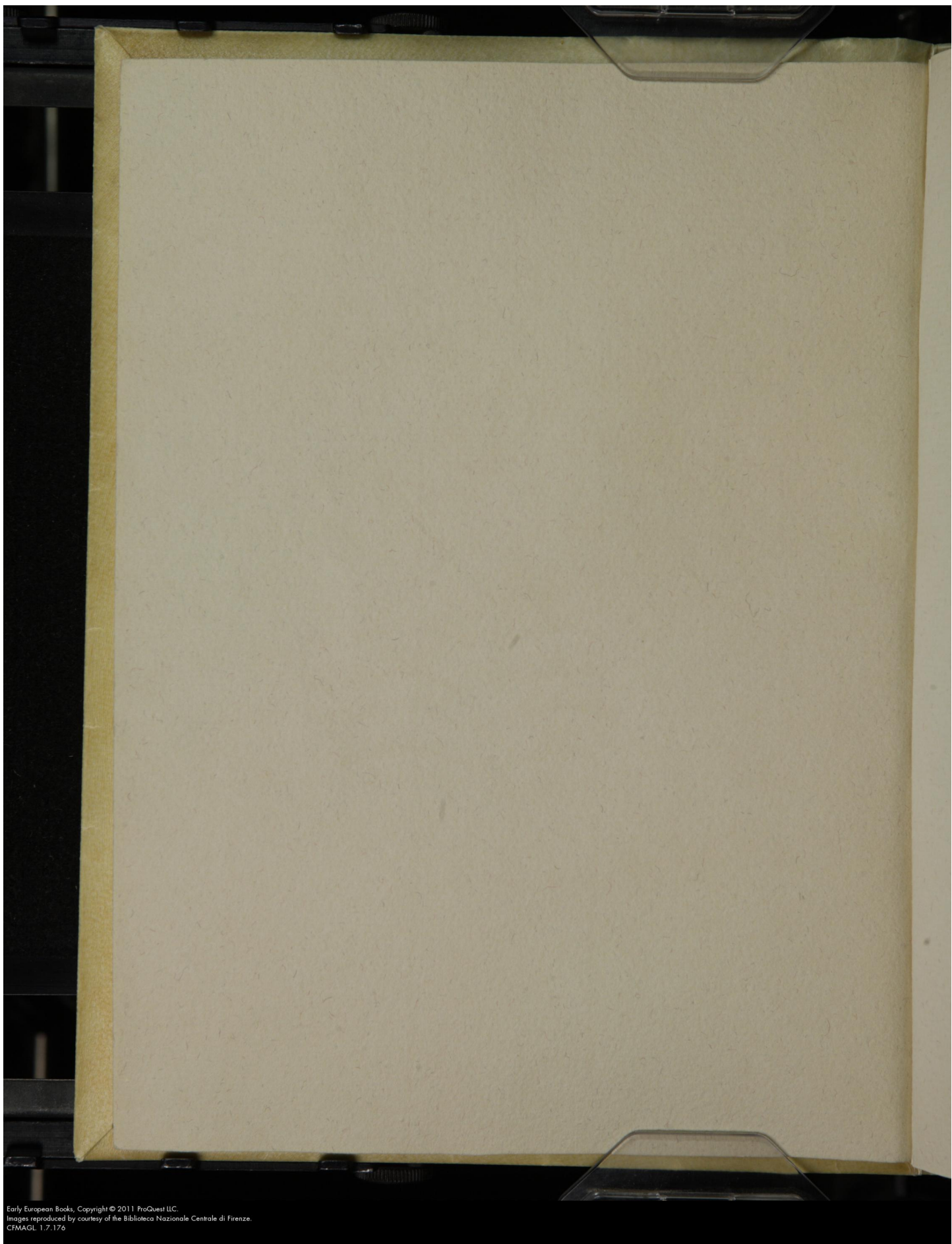
Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.176

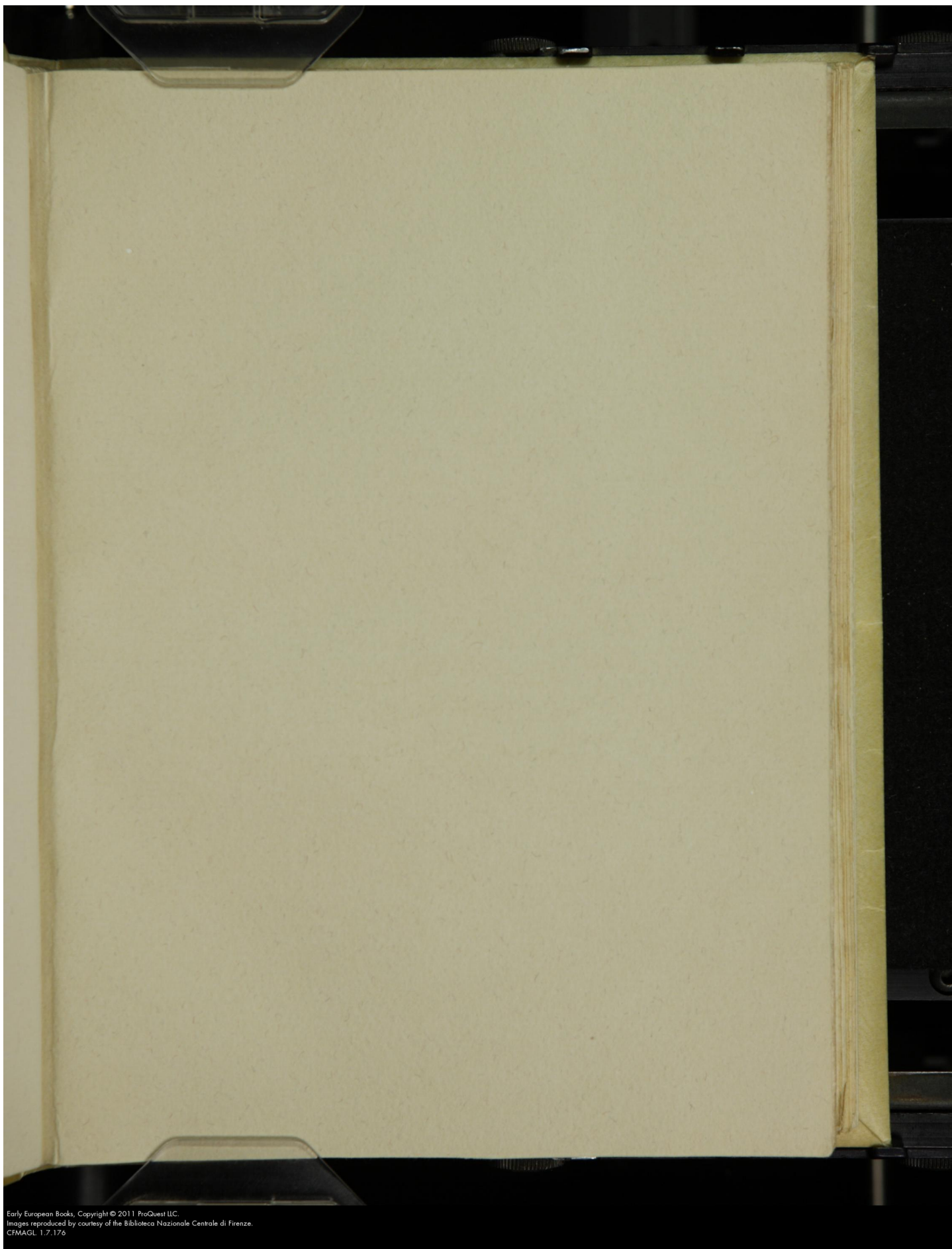

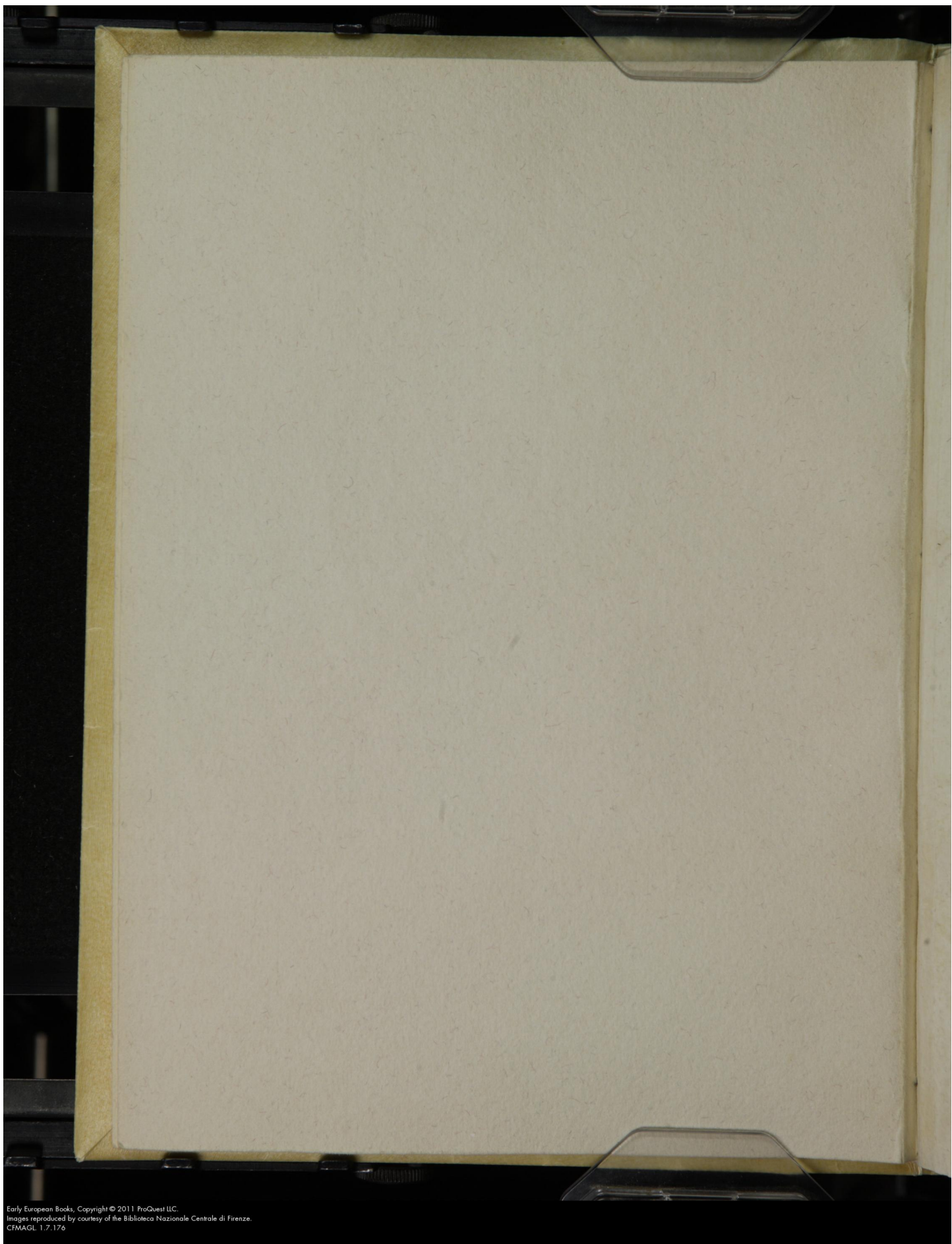

1.7.176

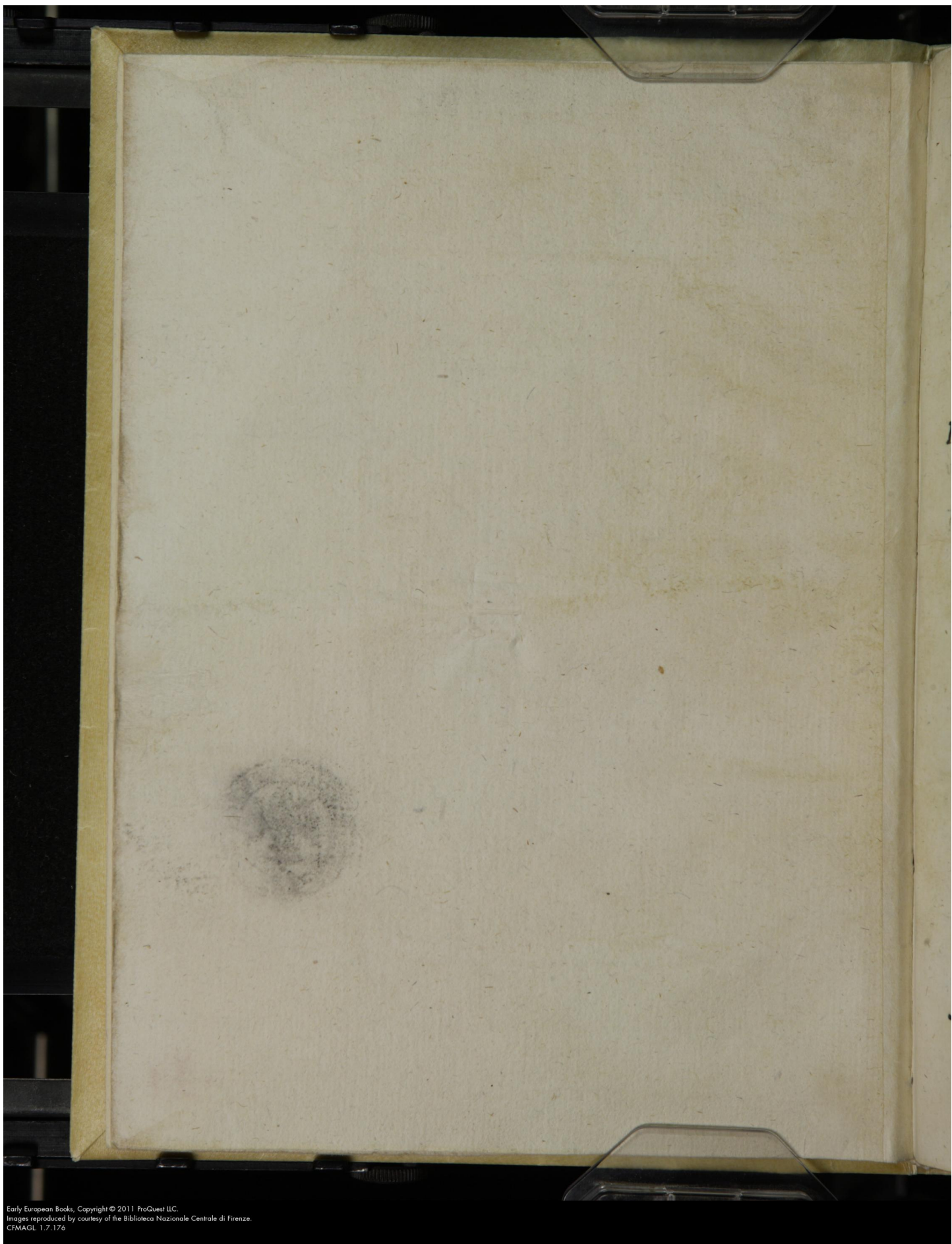

XI

PORT. Elem.
Curvil.

IO. BAPTISTAE PORTAE
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CVRVILINEORVM
LIBRI TRES.

In quibus altera Geometriæ parte restituta, agitur de
CIRCVLI QVADRATVRA.

Ad Illustrissimum Principem ac D.
D. FEDERICVM CAESIVM
MONTIS CAELII MARCHION. II. &c.
BARONEM ROMANVM.

ROMAE,
Apud Bartholomæum Zannettum. M. DC. X.

SVPERIORVM PERMISSV.

IO. BAPTISTAE PORTAE
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CURVILINEORVM
Imprimatur si videbitur R. P. M. Sac. Pal. Apost.
Cæsar Fidelis Vicefg.

Libri tres Elementorum Curvilinearum Perillustres & Excel-
lentissimi D. Ioannis Baptista Porta Neapolitani, ex ordine
Reuerendissimi P. Magistri F. Ludouici Ystella Sacri Palatij Apo-
stolici Magistri perlegi, eosque cum nihil fidei, vel moribus ad-
uersum continere inuenerim typis dignos existimavi. Roma Die
20. Iulij 1610.

Antonius Butius Faentinus Ciuis Romanus
Philosophia & Medicina Doctor.

Imprimatur. Fr. Damianus à Fonseca magister, & Socius Re-
uerendissimi P. Magistri Fr. Ludouici Ystella, sacri Palatij
Apostolici Magistri, Ordinis Prædicatorum.

Apud Bartholomæum Vannetum. M. DC. X.

In Clarissimum ac Doctissimum Virum
IO. BAPTIST. PORTAM NEAP. LYN.
& in librum de Circuli Quadrato.

*Ioannis Demisiani Cephallenensis D. Philosophi
ac Theologi.*

Η ΜΟΣ εἰς ἐπέεσι πολύχροα Δαίδαλα ΠΟΡΤΗΣ
Φαίνε, τοῖς θαλέθῃ γαῖα πυκαζομένη.
Οὐαπ θαμβαίνοντα βιαρκεί μῦθον ἀκέρ,
Καθοφετέρης γαίης φέσησιν ἀγλαίης.
Λξυγίτε βάζοντες ἀπείριτα θαύματα πόντις,
Σιγαλήη πόντος νηνεμῆ γελᾶ.
Ηέρος ἀγλῆεντος ὅταν χύσιν αὖτις εἰσάσῃ,
Ιουν ἀπασράπῃ δώμασιν ἑρανίων.
Αἰδέρος ἀσροχίτωνος ἀταρτέα νῶτα πρᾶσῃ,
Καὶ Πόλος ἡριμέων ἔδ' ἐτέρωστε διδῃ.
Κύκλα δὲ, καὶ Τεξάγωνα, Τείγωνάτε, Πείσματ᾽, Κώνες,
Καὶ γραμμάς μετρίαι, κέντρατε πυραμίδων.
Οἶσατε παρ Νείλου περὶ χροῆς μητίσατο τέχνη
Λήϊα δαιξέδων Ηερίης ναέτης.
Αὐτήνιν Σοφίη πολυμήχανα δήνεα τίς,
Τδωρ περὶ ῥέον Νεῖλος ἐρυκακέῃ.
Εδρακε γδ Τεξάγωνα πάρος πολεμήϊα Κύκλοις,
Ορχια στυδισίης, καὶ φιλῆς τρυμέειν.
Εδρακε, καὶ θάμβησεν ὅπερ χρόνος ὅλ' ἐφαίνεον
Ημελλε, ζαθέων ἡύ τέκος περαπίδων.
Αλλοι γω Κρονίδη δώσω πολυῖδ' ἄμνα ΠΟΡΤΗΝ,
Ηὶ ἡμῖν ἄλλω Παρθενόπῳ ὁπάσῃς.

FRANCISCI STELLUTI

MY FABRIANE NSIS. IO. PAIS.

LYNCAI.

Vidimus innumeras mutantem Protea formas,

Credite, nam veri Nuncia Fama canit.

Tortilis en Orbis species se vertit in omnes,

Et QVADRV M teretes efficit arte rotas.

Dicite Pierides quo tandem munere factum?

Aut nostro, aut PORTÆ. visq. laborq. pares.

ILL.

ILL^{MO} PRINCIPI AC D. D.
FEDERICO CAESIO
MONTIS CAELII
MARCHIONI II.

Io. Baptista Porta Neapolitanus. S.

ERTAMVS inter nos, Illustris-
sime Vir, tu beneficijs, ego officijs,
quibus equo animo vel vincar abs
te, vel, si fieri posset, vincam te.
Et sanè grauis ista contentio nul-
lum vnquam finem habitura vi-
deretur. Summis me ornas laudibus,
meos libellos plausu, nedum honore prosequeris, &
quod caput est, iacentes aliquando, ac mox improbo-
rum impetu proterendos, erigis & defendis; quæ qui-
dem merita ita in memoria insederunt mea, vt mei ip-
sius potius, quam illorū erga me magnitudinis obliuio
capiat. Ego verò si titulos percensere velim, quibus tuū
animum virtus cohonestauit, splendorem domus, quam
Bellipotens illustrat Auus, Tu fulcis, & ornas.
aliaq; ornamenta, quibus te natura mirificè cumula-
uit; & vires, & vita me deficeret. quid? ipsam Inui-
diam ad maxima quæque, ac pulcherrima labefactan-
da natam, virtute superasti.

„Est

„ Est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis

„ Inuidiæ mensura capit.

Sed non est animus in præsentia laudes enumerare tuas. maioris id molis est. leuiter, at amanter tetigisse satis; neque enim qui Cœlestium Orbium ornatum in parua describunt tabella, de illorum pulchritudine quicquam demunt; parua, vt ita dicam, sed concinna magnitudo. Quid igitur mirum si certos fines, terminosq. huic suauissimæ concertationi non constituo? Non patitur mea in te obseruantia Victoriâ. Tu, quæ tua est magnanimitas, cedere nescis. Esto lis sub te Iudice. Tu te vince.

„ Inq. animis hominum pompa meliore triumphâ. meum certè quidem tibi deuinxisti, ac deuicisti. Non excitabo testes ex monumentis; quæ in manus perueniunt Sapientum. Sit hic liber tuo insignitus nomine, amoris, ac venerationis in te meæ pignus sempiternum. Circulum quadrare conaturum scilicet aggressus in eruditorum identidem commemoratam comitijs, in Philosophorum agitatam scholis, in Mathematicorum iactatam iudicijs. Multos in hoc Theoremate me labores exantlassè, curas, & cogitationes euigilassè meas, ac pertinaci industria desudassè, non inficias iuerim. An verò modum quadrandi Circuli inuenerim, sicq. præmium, & fructuum meorum cœperim laborû, non facile statuerim. Id saltem affecutus mihi videor. Latissimum aperuisse campum ad meliora vel inuestiganda, vel inuenienda. Verecundè tamen dixerim, plurima nos excogitassè, multa in disquisitionem vocassè,

117
casſe, ſuiſq. examinafſe ponderibus, quæ nemo uſque
in hodiernum diem odoratus quidem eſt. Immo, ut
id quod ſentio, aperiã, opus magnis uiris tentatum, ac
tandem deſperatum, aut inchoauimus, aut perfecimus.
nihil tamen in tanto, ac tali negotio pro certo affirma-
rim, te, non aſſentiente, tuæ enim Παλ λάδος ὑπὸ πτεγῆς
ὄντα ἀζον βεβηκὼς. tuo iudicio, ac patrocinio fultus, non
morabor Τὴ Γεφυειδῆς. Tenes, opinor, memoria, in-
comparabilis uir, Ephēſiorum factum. Illi dum ho-
ſtili vexarentur bello, de rei euentu conſuluerunt Ora-
culum. datum reſponſum, ſi Rempubicam ſartã te-
ctã cuperent, ad Tutelaris Numinis Templum Urbẽ
alligarent; quo peracto, hoſtes in fugam uerterunt,
Ephēſumq. obſidione, ac metu liberarunt. Multi iam
cogitant noſtra obſidere inuenta, machinas admouent,
ac penè labefactant: ſed meus Apollo dudum me com-
moneſcit, ut me meaq. tui Genij uinculis obſtricta,
aduerſariorum impetus reprimam, ac frangam. Tuere
igitur, Heros, litterarum, ac litteratorum Cenſor, quæ
tibi dicata ſunt, eo vultu, quo intuentium allicis ani-
mos. Habes à Philoſophia non minora clementiæ,
quã iudicij præſidia, ut illa nouos hoſce foueas cona-
tus, hoc ut defendas. Vale, tecumq. creſcat tuæ Gen-
tis ſpes, Patriæ columen, litterarum decus, meæ Nea-
poleos amores, Italiæ gloria. Kal. Iulij M. DC. X.

AD

AD LECTOREM

PRAEFATIO.

NON immeritò, Candide Lector, admirari satis non possumus de viris quibusdam omni doctrinae genere cumulatis, qui, cum mathematicas tractationes sibi assumpserint, atque in ijs cum laude versati sint, de illa parte, quae curvas complectitur lineas, nihil ferè commentati, aut meditati sint. In quadrando quidem certè Circulo (re scilicet aequè decantata, atque ardua) plerique ingeniosi viri desudarunt, & elaborarunt rectè ne, an secus, ipsi viderint. Ego qui noui aliquid moliri, non aliorum labores veluti fucus surripere studeo, eandem quidem subiui aleam. Sed ut legitime & expeditius id præstarem, multa ex Euclideis elementis ad propositum argumentum transtuli, ac plurimas confeci demonstrationes, ex quibus, aliquas, quae ad rem facere videntur se legi, easq. vti curvilinearum figurarum elementa proposui. Hinc ad perdifficile Theorema de quadrando Circulo, progressus sum. quid vero effecerim in re multis circumfusa tenebris, & in qua summorum virorum ingenia errare potius, quam haerere visa sunt, aliorum esto iudicium. si perfectionem non sum omnino assecutus, conatus certè, & adumbratio tanti Theorematis laudandus.

I
IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CURVILINEORVM
Liber Primus.

DEFINITIONES.

P R I M A.

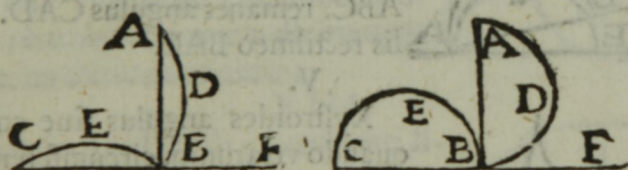

INEA curua est, quæ inter
sua nō æquè fluit puncta, sed
facto sinu flectitur.

II.

Angulus flexilineus est flexarum linea-
rum retusio suo nutu sibi coincidentium.

III.

Angulus flexilineus rectus, qui rectilineo respondet.

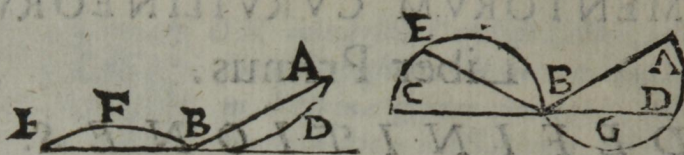
Exempli causa fit A.B. insidens linea iacens FBC. utroque sibi
æquales constituens angulos ABF, ABC. fitq. AB. ipsi B. C.
æqualis & ipsi AB. hemicyclium circumscribatur ADB, vel cir-
culi portio, & ipsi BC. alter B. E C. vel æqualis circuli portio.
Cyclogoni ergo DBA. CBE. sunt æquales, & quanto angulus
AD.B.F. maior est recto ipso contingentia angulo DBF. tanto
ABE. superat ipsum ABC. altero contingentia angulo ABE.

A

totus

totus igitur $ADBEC$. toti ABC . recto æqualis, vt probauit Proclus in Eucl.

IIII.

Obtusus curuilineus, qui obtuso rectilineo fit quando à recto resupinata in maiorem angulum abit.

Eodemq. modo angulū ADB . flexilineum, rectilineo ABE , esse æquale flexilineus angulus FBE est æqualis flexilineo DBG . nam æquales sunt circulorum portiones, si angulum DBG . abstuleris, & reposueris supra EB . erit rectilineus DBE . æqualis flexilineo $DGBEE$.

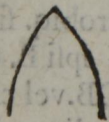
Sic etiā semicirculus ADB . æqualis est ACE , dematur portio communis ABC . remanet angulus CAD . æqualis rectilineo BAE .

V.

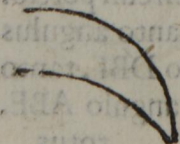
Xystroides angulus siue concauus quando vtrarumq. circumferentiarum caua extra fuerint, & intus se respiciens conuexitatibus suis.

VI.

Contra conuexus angulus quando circumferentiarum conuexa vtrinq. extra fuerint, & inter se suis finibus aspexerint.

VII.

Angulus *unvossis*. siue lunaris, qui ex caua conuexavè circumferentia fuerit, vt conuexum vnius alterius conuexitatem aspiciat.

Cyf-

VIII.

Cyssoides Angulus ex hederæ folijs nomen indeptum ex gibbosis, cauisq. lineis constat ad punctum vnum conuenientibus, vndatim contra se discurrentibus veluti Vndulatus.

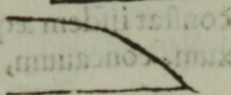
IX.

Mixtus angulus, qui ex rectis circulosiſq. lineis componitur.

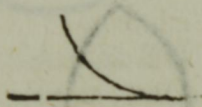
X.

Cyclogonus, qui à Caua, & recta circuli circumferentia constat.

XI.

Kēgatois siue in cornua falcatus, quando rectæ opponitur conuexa nostri contingentiæ vocant.

XII.

Figura vel angulosa, vel agonia, agonia- rum figurarum circulus princeps, lineæ partem, quæ ambitiosè circumuoluitur, & aream obambit concauum dicimus, quæ extorsum inuehitur conuexum.

XIII.

Sphærois siue Ellipsis ex ambienti lineâ in se recurſa describitur vnius duæ diametri, longitudinis vna longior, latitudinis altera ad rectum in medio se secantes.

XIIII.

Vertex. siue corona est duorum circulorum concentricorum circumcursus.

XV.

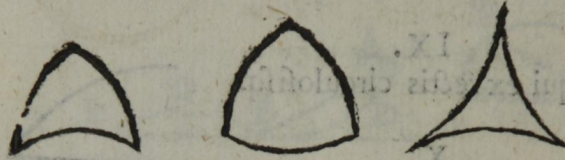
Angulosarum figurarum metrisus siue

A 2 lu-

lunula prior, estq. in easdem partes
caua habentibus comprehensa cir-
cumferentijs figura.

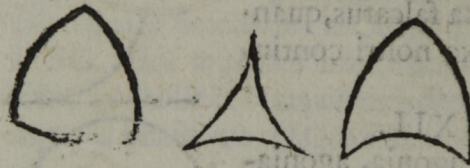

XVI.

Trilaterarum
figurarum flexi-
linearum trian-
gulum primum
est, quod tribus
constat ijsdem æqualibus circumferentijs circuli, idq. conue-
xum, concavum, vel mixtum.

XVII.

Isocele triangulum
curvilineum, quod dua-
bus tantum æqualibus cir-
culi circumferentijs con-
tinetur, idq. etiam con-
uexum, vel concavum, vel mixtum.

XVIII.

Scalenum flexilineum est, quod tribus in-
æqualibus circuli circumferentijs clauditur,
ijsq. cauis conuexis, & mixtis.

XIX.

Semicurvilinea trian-
gula sunt, quæ ex rectis,
curvisq. circumferentijs
continentur.

XX.

Tricuspidatum triangulum, siue acio
idea quadrilaterum est triangulum
quod tres habet acutos angulos.

Inter

XXI.

Inter triangulares figuras πελεκουδης. Figura est, quæ securis vel bipennis formā habet.

Eius Theocritus meminit. Nicandri Scholiastes sutorium scalprum. Τα κυκλοπερη σιδεα, οἷς οἱ σκυτοτομοὶ τέμνουσιν καὶ ξύνουσιν τὰ δερματά. Idest circularia ferramenta quibus pelles incidunt, & deradunt.

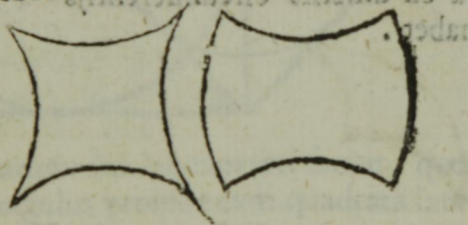
XXII.

Arbiles ex tribus circumferentijs comprehensi; Horum meminit Pappus spatium illud inter circumferentias interiectum ἀρβηλον vocans.

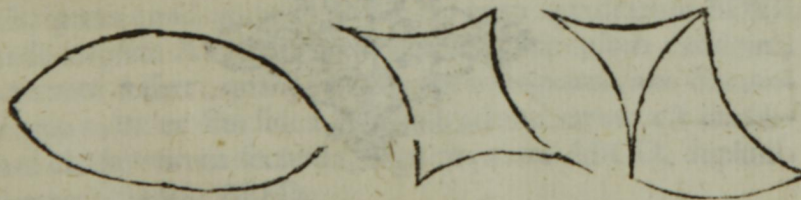

XXIII.

Quadrilaterarum quidam figurarum curvilinearum quadratum quidem flexilineū est, quod rectis angulis, & æqualibus circumferentijs perscribetur.

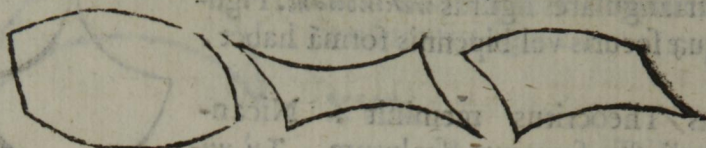

XXIIII.

Rhombus flexilinea æquilatera quidem, sed non rectangulara, aduersos tamen angulos æquales habet, eorumq. aliquos concauos, conuexos, & mixtos.

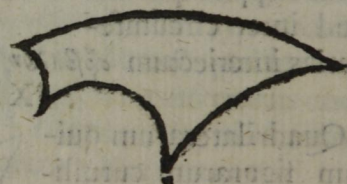
Rhom-

Rhomboides vero neutrum horum habet neque laterum, neque angulorum æqualitatem, sed contrarias circumferentias, & angulos æquales habet similiter etiam concavus, convexus, & mixtus.

XXVI.

Trapezoides curvilineum, quod quatuor inæqualia latera ex diversis circumferentijs habet.

PROBL. I. PROP. I.

Datum circulum duplare.

SIT datus circulus $ABCD$. cuius oportet duplum inuestigare. Describatur quadratum per 7. 4. Eucl. & sit $ABCD$. ducto Diagonio BD . secundum da-

rum BD .

describatur

quadratum

per 48. 1. Eu

clidis, & sit

$BEDF$. cui

circulus in

scribatur per

6. 4. dico cir

culū $BDFE$.

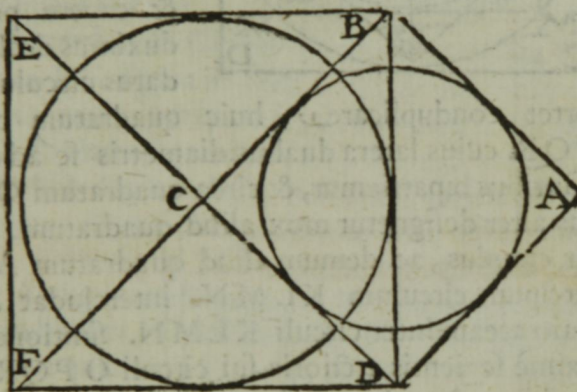
esse dati du

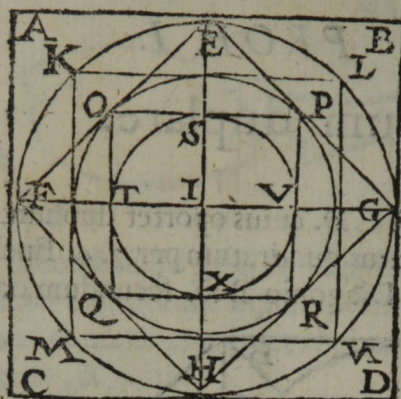
plum. Hanc

construccionem demonstratione fulciendam rati sumus. quoniam BCD . rectus est angulus proinde cum quadrata lateris BC . CD . æqualia sint quadrato ex BD . ex 47. 1. ergo quadratum ex BD . duplum quadrati $ABCD$. sed ex BD . descriptum quadratum est $DBFE$, ergo quadratum $BDEF$. duplum ipsius $ABCD$. sed circulus ad circulum eandem rationem habet, quam quadratum inscriptum, aut circumscriptum, vt ex Euclideâ demonstratione ratum est duodecimi elementorum secunda, ergo circulum $ABCD$. duplaui-
mus per circulum $BEFD$.

Plato ita quadratum duplat vt à Vitruuio annotatur. Dimidium quadrati $BD C$. est quarta pars quadrati BEF . ergo quadratum $BEDF$. duplum est $ABCD$.

Possu-

Possumus, & alio modo
 circulos duplare, si circa da-
 tum circulum quadratum
 induxeris, & post circa qua-
 dratum circulum, & circa
 circulum aliud quadratum
 eodem modo alios circulos
 semper duplicabis. Sed quo
 iuuenes rectius imaginari,
 & capere possint exemplo
 duximus declarandum. Esto
 datus circulus STVX. quem

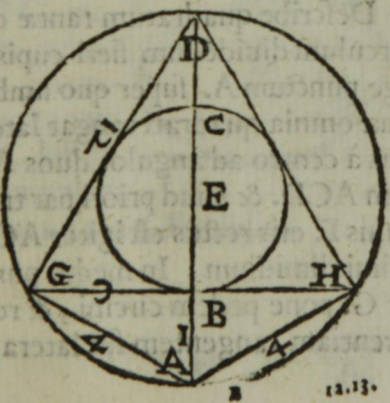
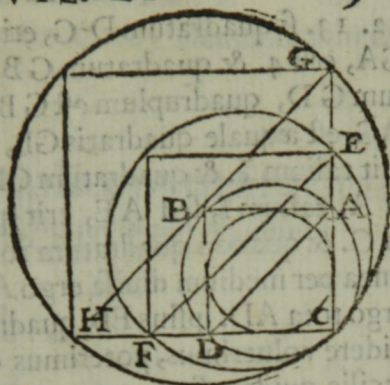
oportet conduplicare, huic quadratum circumstruemus
 OPQR. cuius latera duabus diametris se ad centrum I, de-
 cussantibus bipartiemur, & circa quadratum OPQR. circu-
 culus alter designetur mox aliud quadratum. K. L. M. N. &
 alter circulus, ac demum aliud quadratum ABCD. quod
 postremum circulum KLMN. intercludat. His perstru-
 ctis aio aream inter circuli KLMN. finitionem concludam
 proximè septientis arctioris sui circuli OPQR. duplam esse,
 vt laxior postremi area eius, qui minimum intercludit qua-
 drupla sit, & sic in infinitum duplare possumus cuius veritas
 hac demonstratione repræsentabitur. Quoniam linea AB.
 bifariam diuisa est in E, quadratum ABCD. quadruplum
 est ipsius AE, & sic in quatuor quadrata æqualia AI, EG,
 FH, ID. & hæc à quatuor diagonijs bifariam diuisa sunt
 EF, FH, HG, GE, quatuor igitur trianguula extrinseca
 FAE, EBG, GDH, HCF. quatuor interioribus æqualia
 sunt; ergo totum quadratum ABCD. quadrati E. F. G. H.
 duplum erit, eademq. ratione quadratum EFHG. ipsius
 O. P. Q. R. duplum erit, & primum A. B. C. D. huius
 quadruplum.

Anni-

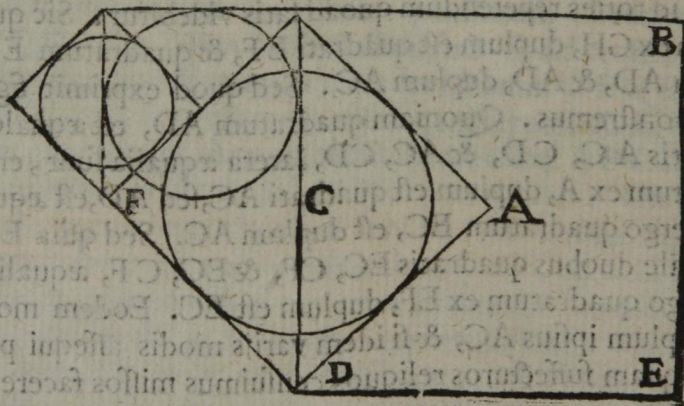
Annitemur etiam per quadrata dupla ambientia idem rimari, & absolvere. Esto datus circulus $ABCD$, cui quadratum $ABCD$. circumstruimus: mox ab oppositis angulis ducto diagonio AD & a puncto C , superne versus A , signa lineam eiusdem longitudinis ipsius AD , & sit CE , & ex parte inferiori sit CF , mox trahe diagonium EF ; & iterum quanta EF , figura in linea CG , & inferne linea CH , & id toties repetendum quoad satis videbitur. Sic quadratum ex GH , duplum est quadrati EF , & quadratum EF , duplum AD , & AD , duplum AC . Sed quod exprimit figura, demonstremus. Quoniam quadratum AD , est æquale quadratis AC , CD , & AC , CD , latera æqualia sunt, ergo quadratum ex A , duplum est quadrati AC , sed AD , est æquale EC , ergo quadratum EC , est duplum AC . Sed quia EF , est æquale duobus quadratis EC , CF , & EC , CF , æqualia sunt, ergo quadratum ex EF , duplum est EC . Eodem modo GH , duplum ipsius AC , & si idem varijs modis assequi posset, tanquam suffecturos reliquos censuimus missos facere.

Libet non prætermittere, alium quadruplandi modum.

Sic circulus BC , quem intendimus quadruplare circa quem æquilaterum triangulum per tertiam quarti describamus, & circa illud alium circulum per quintam eiusdem quem quadruplum pronunciamus. Quoniam DG , tripla est ipsius GA . ex

12. 13. si quadratum D G, erit duodecim partium talium. GA, erit 4. & quadratum G B, erit talium 3. nam quadratum G D, quadruplum est G B, suæ dimidiæ, sed quadratum A G, est æquale quadratis G B, B A, igitur si quadratum G A, erit talium 4. & quadratum G B, talium 3. erit quadratum B A. talium 1, sed A E, erit quatuor, quoniam est æqualis A G. & quando quadratum totum 4. est, & sui pars 1. erit linea per medium diuisa ergo A B. ipsius A E. dimidium erit, ergo tota A D. ipsius E B. quadrupla est. Si vero circulum diuidere voluerimus, poterimus conuersa vti operatione; Et si facilia quidem sint, quo tyrones iuuenus alium modum apponere non pigebit.

Describe quadratum tantæ quantitatis quantæ duplarem circulum diuidendum fieri cupis, & sit ABCDE. cuius medio fige punctum A. super quo ambitiosa linea circumducatur, quæ omnia quadrati tangat latera, deinde annecte literas rectas à centro ad angulos duos AC. CD. & constitue triangulum ACD. & aliud priori par triangulum constitue cuius angulus F. erit rectus est igitur ACDF. secundum quadratum primi dimidium. In medio puncto huius diagonij CD, qui sit G. pone pedem circini, & reliquo vago describe circumferentiam tangentem sui latera quadrati ACDF. & hoc mo-

do

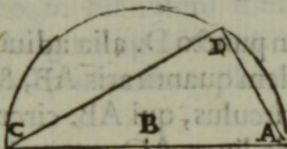
ELEM. OV RVIL LIB. I.

do in infinitum poteris circulos dimidiare. Demonstratio ex superiori pendet.

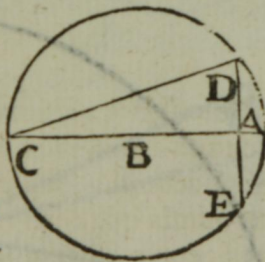
Datum circulum triplicem quintupli-
cem, & septuplicem reddere.

Prob. 2.

SIT dati circuli diame-
ter AB. quem volumus
tripulare elongetur AB.
in C. & fit AB. æqualis
BC. & fiat circulus ex
diametro AC. & fit AB. æqualis AD. quæ in circulo loce-
tur per primam 4. Euclid. & ducatur DC. dico circulum ex
DC. diametro circuli ex AB. tripli esse cuius demonstratio ex
12. 13. lib. Eucl. pend.

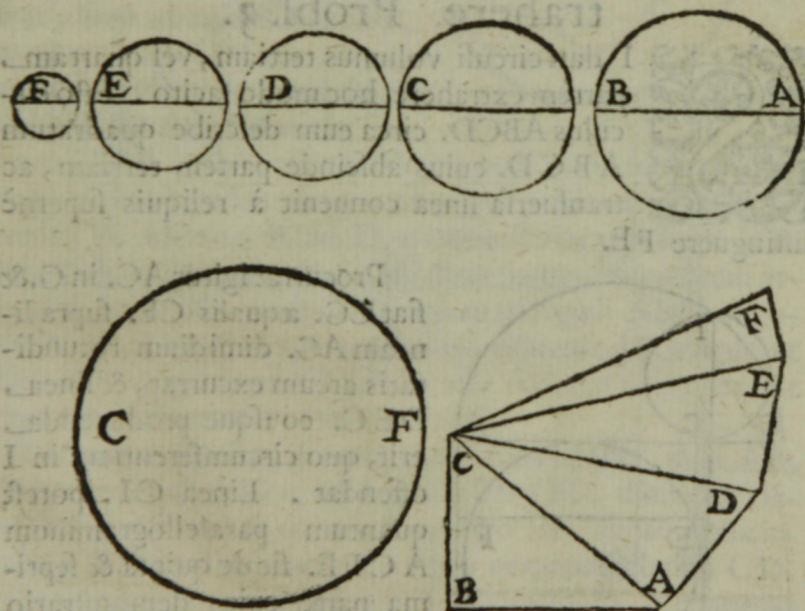

Si vero quintuplare voluerimus fit
data diameter AB. circuli quintuplan-
di. Elongetur quantum AB. & fit BC.
circumducatur ei circulus ADC. in
quo pentagonum æquilaterum inscri-
batur per 9. 4. Eucl. & fit linea subten-
dens duobus lateribus DC. pentagoni
latus AC. dico quadratum DC. DE. si-
mul iuncta quadrati AB. quintuplam
esse. Demonstrationem quare ex 12. 13. Euclidis.

B 2 At

Statuatur circulus $ABCD$. septies multiplicandus cui circumducatur quadratum, & latus eius producemus, illudque in octo partes diuidemus, cuius principium D . finis E . mox DE . per medium diuidatur in F . positoq. circini pede in F . & alio DF . circumducatur quousq. semicirculum absoluat DE . & latus $C. B$. quadrati producatultra B . in continuum, rectumq. ad arcum DE , & ubi eum contingit, illic scribe litteram G . & ex CG . fiat quadratum $CGHE$. in quo circulus inscribatur, qui continebit septies ipsum $BACD$. Quoniam CG . est media proportionalis inter $EC. CD$. igitur per 13. 6. Euclid. ut EC . prima ad tertiam CD . ita GH . quadratum secundæ ad BD . quadratum tertiæ per 20. 6. Est autem EC . per constructionem septupla ipsius CD . igitur quadratum HC : septuplum ipsius quadrati BD . quod probandum assumpsimus.

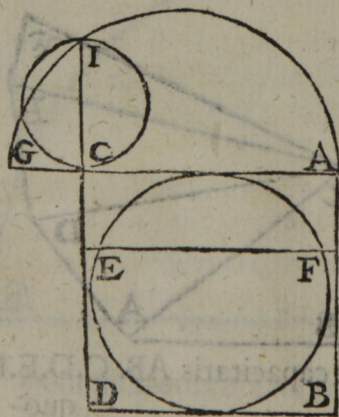
Sint positi quini circuli diuersæ capacitatis $AB. C. D. E. F$.
quo-

quorum quantitates volumus singulari circulo comprehendere, quod ita propemodum faciendum existimamus. Esto enim circuli diameter AB. constitutur ad rectos angulos ei BC. mox ducatur linea ab A. ad C. & hæc dimetiens potest binos circulos AB. C. Porro puncto A. lineæ AC. recta linea erigatur ad rectos angulos, quæ sit AD. & à puncto D. trahatur linea D.C. & hæc dimetiens est capiens tres circulos AB. C. D. ipsi demum CD. recta linea ad rectos erigatur DE. quarti circuli dimetiens potens quatuor circulos. Postremo ei lineæ EC. ad rectos iterum excitetur quinti circuli EF. trahaturq. per FC. dimetiens, capiens iam cunctos circulos, & hoc modo omnes licet quotquot volueris comprehendere. Demonstratio habetur ex penultima 1. libri Euclidis.

Ex dato circulo datam partem subtrahere. Probl. 3.

I dati circuli volumus tertiam, vel quartam partem extrahere, hoc modo facito. Esto circulus ABCD. circa eum describe quadratum ABCD. cuius abscinde partem tertiam, ac transuersa linea conuenit à reliquis supernè distinguere FE.

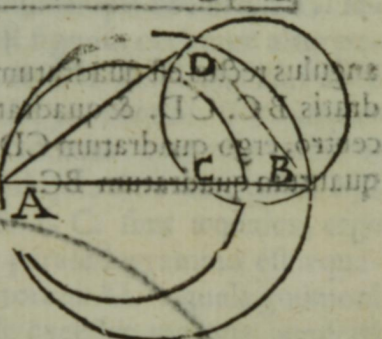
Procurrat igitur AC. in G. & fiat CG. æqualis CE. supra lineam AG. dimidium rotunditatis arcum excurrat, & lineæ DEC. eousque producenda erit, quo circumferentiam in I offendat. Linea CI. potest quantum parallelogrammum ACE. sic de quinta & septima parte cuius demonstratio ex vltima secūdi depēdet Eucl. Datis

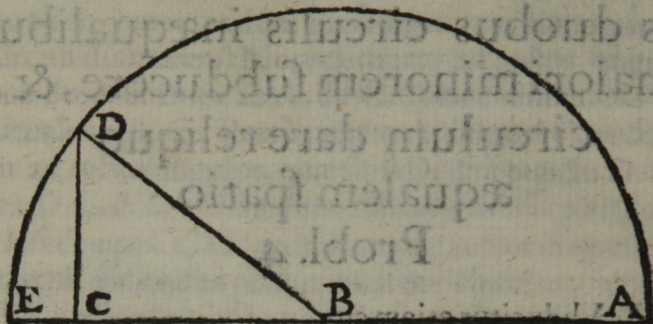
Datis duobus circulis inæqualibus à
maiori minorem subducere, &
circulum dare reliquo
æqualem spatio.

Probl. 4.

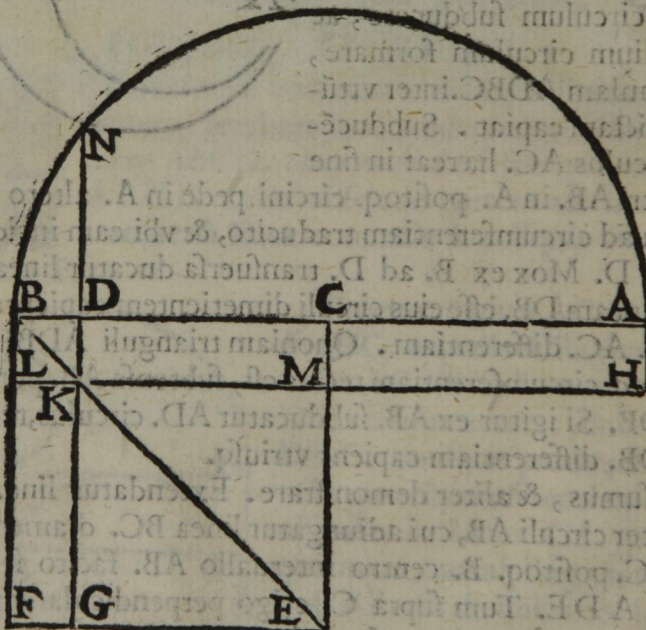
Subducitur etiam cir-
culus minor à ma-
iori, & circulus etiā
formari potest, qui
vtriusque differentiam capiat.
Esto maior circulus ABD. volo
ab eo circulum subducere, ac
mox alium circulum formare,
qui lunulam ADBC. inter vtrū-
que relictam capiat. Subducē-
dus circulus AC. hæreat in fine
diametri AB. in A. positoq. circini pede in A. altero ad C.
vagam ad circumferentiam traducito, & ubi eam incidit, ibi
locetur D. Mox ex B. ad D. transversa ducatur linea DB.
Dico lineam DB. esse eius circuli dimetientem capientem in-
ter AB. AC. differentiam. Quoniam trianguli ADB. angu-
lus D. ad circumferentiam rectus est, subtensa AB. potest, vt
AD. DB. Si igitur ex AB. subducatur AD. circulus, remanet
alter DB. differentiam capiens vtriusq.

Possumus, & aliter demonstrare. Extendatur linea AB.
diameter circuli AB, cui adiungatur linea BC. diameter cir-
culi AC. positoq. B. centro intervallo AB. facito semicir-
culum ADE. Tum supra C. erigo perpendicularem CD.
quousq. tangatur circumferentia in puncto D. & connecto
BD. Dico CD. esse quesiti circuli diametrum. Quoniam C.
angu-

angulus rectus est quadratum subtensæ BD. æquale est quadratis BC. CD. & quadratum BD. est æquale AB. quia ex centro, ergo quadratum CD. tanto minus est quadrato BD. quantum quadratum BC.

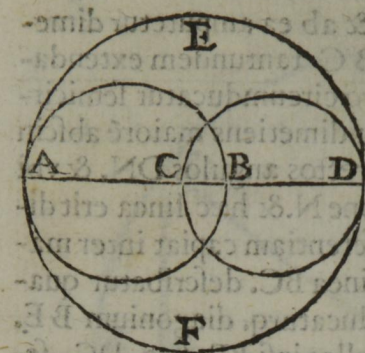
Quod si voles alio modo efficere hac ratione assequeris.
Sir

ELEM. CVRVIL. LIB. I. 17

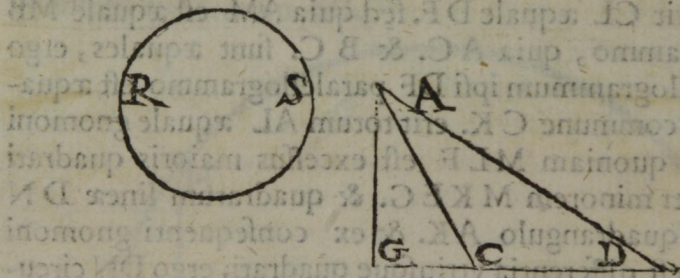
Sit dimetiens maioris circuli CB. & ab ea amputetur dime-
 tiens minoris circuli CD, & linea BC tantundem extenda-
 tur ad A, & puncto C facto centro circumducatur semicir-
 culus ANB. & à puncto D, ubi minor dimetiens maiorē abscin-
 dit, erige super transversam AB ad rectos angulos DN. & ubi
 DN periferiam secat ANB. istuc pone N. & hæc linea erit di-
 metiens circuli inueniendi, qui differentiam capiat inter ma-
 iorem, & minorem circulum. Ex linea BC. describatur qua-
 dratum per 46. p. E. & fit CEBF. ducaturq. diagonium BE.
 & per D punctum descendat paralellas ipsi BF. fitq. DG. se-
 cabitq. diagonium in K & per K signum excitetur alter pa-
 ralellus ad AB, & fit HMKL. & ex A ad H ducatur alter
 paralellus ipsi CM. Quoniam supplementum CK. supple-
 mento KF. per 43. 1. est æquale, addatur commune quadra-
 tum DL. erit CL æquale DF. sed quia AM est æquale MB
 parallelogrammo, quia AC. & BC. sunt æquales, ergo
 AM parallelogrammum ipsi DF parallelogrammo est æqua-
 le, addatur commune CK. erit totum AL æquale gnomoni
 MLF. sed quoniam MLF est excessus maioris quadrati
 CBEF. super minorem MKEG. & quadratum lineæ DN
 est æquale quadrangulo AK. & ex consequenti gnomoni
 MBF quæ est differentia vtriusque quadrati; ergo DN circuli
 est differentia duorum inæqualium circulorum, quæ erat
 demonstrandum.

Datis tribus circulis, duos à maiori, qui
 duobus circulis laxior sit, subduce-
 re, & circulum dare reliquo spatio
 æqualem. Probl. 5.

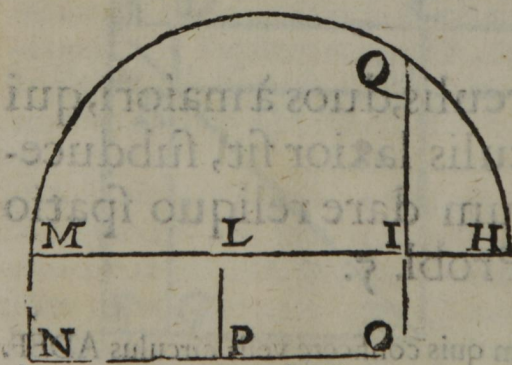
SIT amplius qualem quis conficere velit circulus ADEF.
 sintq. pro arbitrio bini circuli AB. CD. quorum area
 C totam

totam non contineant continentis
amplitudinem, & ij vel in se ipsos
flexi, vel mutuo intercisi, vt in
exemplo, volo constringi circuli,
qui reliquum spatium contineat,
scilicet interceptum vacuum. Ex
tribus AD. DC. BA. fiat triangu-
lum ACD. quod obtusum erit
producaturq. alterutrius maioris
circulatus, videlicet DC. eousque
fit productionis meta, quousque
à trianguli supercilios, quod prædictæ lineæ incumbit, lineæ

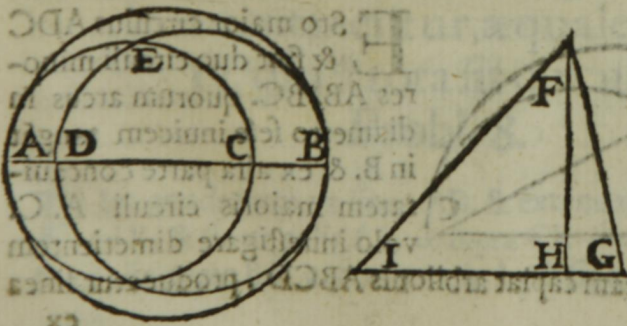
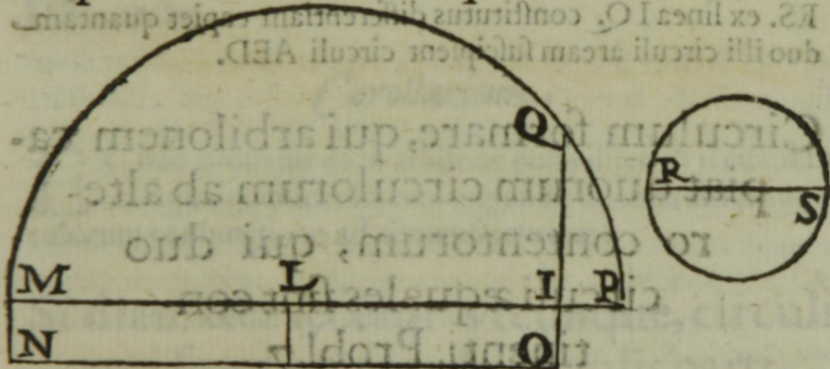
ad perpendicularum descendat, sitq. AG. His perfectis ex-

truatur parallelogrā-
mum, cuius produ-
ctus latus sit ex CD.
geminata, & sit ML.
LI. breuius ex CG.
sitq. MN. IO. & pro-
ducatur MI. donec
æquetur IO. & sit
IH. & extremæ lineæ
ora terminentur per
circuitionis arcum MQH. elongeturq. OI. inferaturque
coeun-

corum lineæ cum arcu litera Q. sic ex linea IQ. fiat circulus RS. capiens iam dictam differentiam. Quoniam angulus ACD. est obtusus, quadratum lineæ AD. maioris circuli superat quadrata DC, CA, minorum circularum per rectangulum comprehensum ex DC. & CG. bis per 12. 2. Euclid. & ex his constitutum rectangulum MI. & diameter QI. capiet comprehensam aream, ex qua circulus RS. quæsitam differentiam continebit.

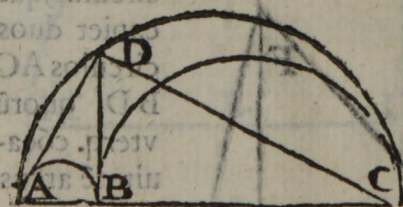
Datis tribus circulis duos à maiori, qui duobus circulis angustior sit, subducere, & circulum dare reliquo spatio deficienti æqualem. Probl. 6.

Esto AEB. circulus, qui capiet duos circulos AC BD. quorū vterq. cōcauitatē arcus capiētis cōrigat, suisq. C 2 ar-

arcis continentis areā excellent, vestigandus est circulus, qui differentiam excellentis areæ excipiat. Fiat triangulum ex tribus lineis AB. AC. DB. per 22. 1. Euclid. & sit GFI. qui erit acutus, cadat ex apice F. trianguli in substratam basem. GL. orthogonaliter linea FH. & ubi eam abscindit, illic fige literam H. Porro ex geminata base GL. & linea GH. in se ductis, fiat parallelogrammum MO. & superior linea MI procurrat quousque sit æqualis IO. & sit P. Mox partire intervallum MP. per æqualia in D. & ex D centro describe semicirculum, elongeturq. linea IO. quousq. attingat arcum MP. in Q. & IQ. dimetiens erit futuri circuli quæsitam differentiam capientis. Quoniam quadratum FI. minus est FG. GL. quadratis tantum, quantum rectangulum bis sumptum ex linea IG. GH. per 13. 2. Euclid. quod erit NI. & linea IQ. erit dimetiens continens aream NI. circulus igitur RS. ex linea IQ. constitutus differentiam capiet quantam duo illi circuli aream suscipient circuli AED.

Circulum formare, qui arbilonem capiat duorum circulorum ab altero contentorum, qui duo circuli æquales sint continenti. Probl. 7.

Esto maior circulus ADC & sint duo circuli minores AB. BC. quorum arcus in diametro sese inuicem tangant in B. & ex alia parte concavitatem maioris circuli A. C. volo inuestigare dimetientem circuli, qui aream capiat arbilonis ABCD, producaturs linea

ex

ex mutuo circulorum contactu B. donec rotundationis maioris circuli aream tetigerit BD. dico eam esse diametrum futuri circuli, qui arbilonis ABCD. aream continet. Hanc constructionem presenti demonstratione suffulciemus. Quoniam linea AC. secta est in puncto B. quadratum, quod fit ex AC. æquale est quadratis, quæ fiunt ex AB. BC. & parallelogrammo, quod bis fit ex CB. BA. ex imperio 4. 2. Euclid. Sed parallelogrammum ex CB. BA. est æquale quadrato DB. circulus ergo ex DB. est æquale arbiloni ABCD. quod quadratum ex DB. æquale sit quadratis AB. BC. patet etiam ex 17. 6. Euclid. Vel quoniam circulus ex DC. æqualis est duobus circulis ex DB. BC. quia B. est angulus rectus, & circulus ex DA. circulis ex AB. BD. ergo circulus ex AC est æqualis duobus circulis AB. BC. & duobus circulis ex DB. qui in eo continentur, arbilon igitur ADCB. ex circulo DB. constat.

Corollarium

EX hoc prouenit dato arbilone posse illico dari circulum ei æquale, scilicet lineam erigendo ad duorum semicirculorum coniunctione ad circumferentiam.

Si diameter secetur vtcunque, circuli, qui fiunt ex tota, & singulis partibus continentur, æquales sunt ei, qui à tota fit circulo.

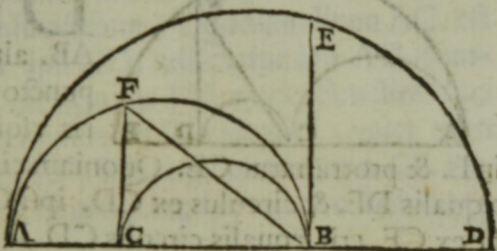
Probl. 8.

Fiat quadratum ex linea AB. & extendatur AB. vsque ad K. & sit æqualis AB. & supra CK fiat circulus CIK. & ex alia parte BA extendatur in L, & sit æqualis AB. & su-

per

Si diameter secetur vtrunq; circulus
ex tota, & eius parte contentus æqua-
lis erit circulo, qui ex partibus con-
tinetur, & eius quod ex prædicta
parte fit circulus. Propos. 9.

SIt diameter AB. secta utcumq; in puncto C. dico circum ex AB. BC. contentum æqualem esse circumlo ex BC. CA. contento, & circumlo CB.

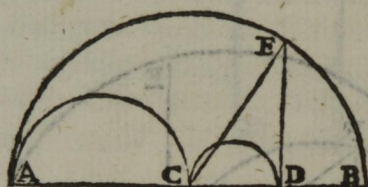

Extendatur AB. in D. & fit BD. æqualis ipsi BC. & super ACBD. fiat circulus, & fit AED. & ex puncto B. eleuetur perpendicularis vsque ad E. Idem fiat ex altera parte. Supra AC. & CB. duo circuli, & ascendat ex C perpendicularis CF vsque ad semicirculum AFG, extendaturq. FB.

Quoniam quadrangulum, quod fit ex AB. BD. æquale est quadrato, quod fit ex BE. & quadrangulum, quod fit ex BA. AC. æquale quadrato ex CF. sed quadratum ex FG. æquale est quadratis FC, CB. quia C angulus est rectus ergo circulus ex AB. BC. quod est BF æquale est circulis ex CB. & qui fit ex BC. CA. & est 3. 2. Euclid.

Si

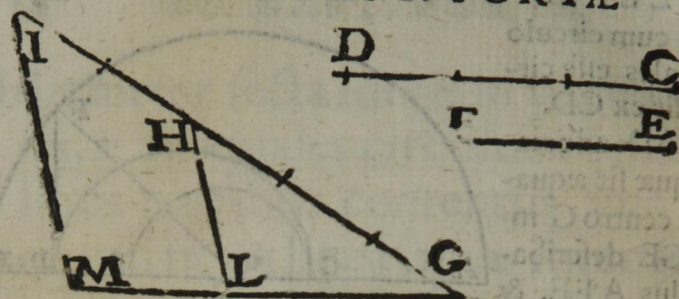
Si diameter secta fuerit in partes æquales, & inæquales circulus ex inæqualibus partibus contentus vna cum eo, qui fit ex linea, quæ inter sectiones interijcitur æqualis est circulo, qui fit à dimidia. Prop. 10.

D Escribatur circulus ex Diametro CA. alter ex AB. alter vero ex CD. ex D. puncto erigatur perpendicularis vsque ad circumferentiam in E. & protrahatur CE. Quoniam circulus ex AD. DB. est æqualis DE. & circulus ex CD. ipsi CD. ergo circulus, qui fit ex CE. erit æqualis circulis CD. DE. sed CE. est æqualis CA. quia ex centro ad circumferentiam, ergo circulus ex duabus inæqualibus partibus compositus AD. DB. qui est DE. & circulus CD. vtrique æqualis est circulo ex dimidia CA. compositus, & est 5. 2. Euclid.

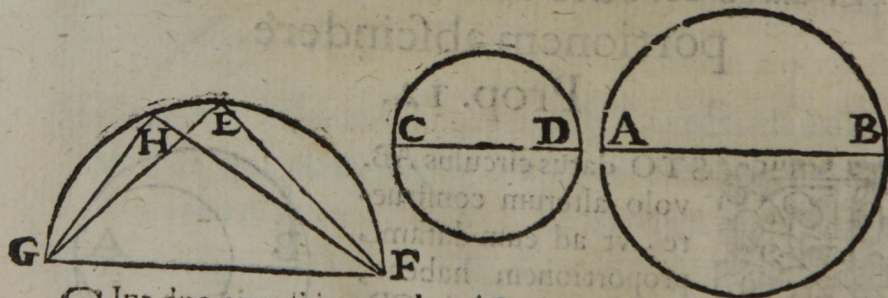
Si diameter bifariam secetur, eiq. in rectum adijciatur quædam recta linea, circulus ex tota diametro cum adiecta tanquam ex vno diametro, vna cum circulo dimidiæ æquales sunt circulo ex dimidia, & adiecta tanquam ex vna diametro descripto. Prop. 11.

S It diameter AB. secetur bifariam in C. & ei in longum adijciatur linea BD. dico circulus descriptus ex AD. DB. vna

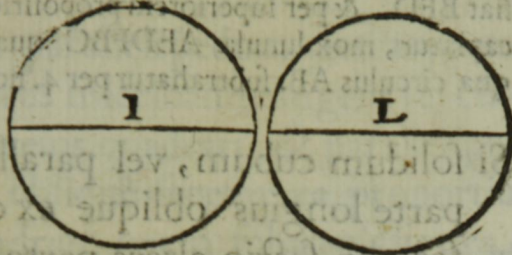
meter AB. quæ sit GL. iungaturq. HL. & GL. extendatur, & à puncto I. lineæ HL. parallellus excitetur IM. dico LM. diametrum esse quesiti circuli A O. subsequialteri, & erit quarta linea proportionalis inuenta. Quoniam proportio GH. ad HI. est sicut GL. ad LM. ex 12. 6. Eucl. & GH. ad HI. est sesquialtera, ergo GL. diameter ad AO. diametrum sesquialtera est.

Ex duobus inæqualibus circulis duos æquales facere. Prop. 13.

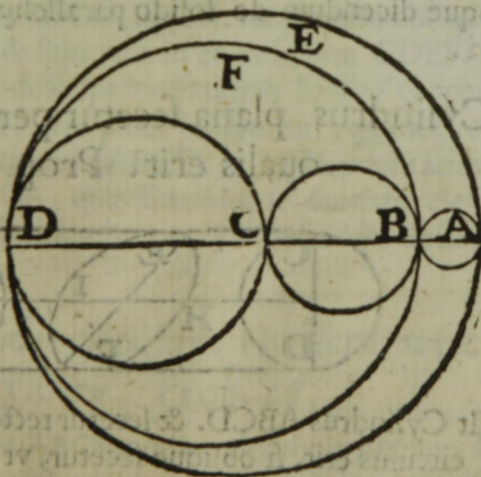
Sint duo circuli inæquales AB. CD. volo hos duos circulos inæquales ad duos æquales reducere AB. DC. coniungo ad rectum angulum diametros, & sint GHF. & connecto GF. tunc super FG. facio semicirculum, qui per H rectum angulum trāsibit, mox diuido circumferentiā in E. bifariam, & pro-

prodac o GE, EF. dico
duos circulos duarum
dimetientium GE, EF.
esse æquales duobus
dimetientibus, GH,
HF. & proinde circu-
lis I, L. Quoniam an-
gulus H est rectus,
quia ad circumferen-
tiam, ergo quadrata GH. HF. sunt æqualia quadrato GF.
& quadratis GE, EF. etiam æqualia quadrato GF. & quæ
æqualia vni tertio æqualia inter se, ergo circuli I, L. sunt
æquales AB. CD.

Circulum formare, qui capiat arbilonem trium
minorum circulorum, ab imo maiori conten-
torum, qui tres circuli æquales sint diametro
continentis. Prop. 14.

EST O circulus
AED. cuius
dimetiens AD. tri-
bus circuli diame-
tris intercidatur DC
CB, BA. postulamus
circulum formare,
qui arbilonem, vel
interceptam aream
à maioris circuli cō-
cavitate, & mino-
rum conuexitate
conineat. Ex BD
Diametro circulus

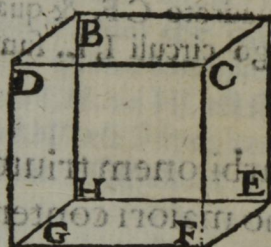

D 2 fiat

fiat BFD. & per superiorem propositionem 7. arbitron BFDG capiatur, mox lunulæ AEDFBC quantitas cognoscatur, à qua circulus AB. subtrahatur per 4. nostram, & sic de cæteris.

Si solidum cubum, vel parallelipedum altera parte longius oblique ex oppositis lateribus secetur sectio altera parte longius erit.

Propos. 15.

Sto solidus cubus ABCDEFGH & secetur à plano BDEF. oblique ex oppositis cubi lateribus BD. EF. dico BDEF. esse altera parte longius. Quia DG, GF, æqualis est DF autem subiaccens linea est æqualis duobus quadratis DG. GF. ergo longior BD. quæ ipsi DG æqualis est, idem dicendum de altera parte BH. HE. quia BE, maior est BH. HE. Igitur BDEF. altera parte longior est. Idem quoque dicendum de solido parallelipede altera parte longiori.

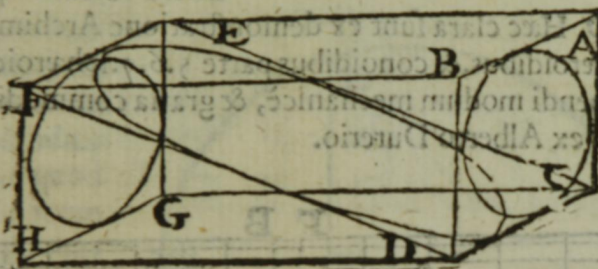
Si Cylindrus plana secetur per obliquum sectio ovalis erit. Prop. 16.

Si Cylindrus ABCD. & secetur rectè ABG. sectio AGB. circulus erit, si oblique secetur, ut in IEHF. sectio sphærois erit ex ea quæ Serenus probavit in suis Cylindricis.

Si

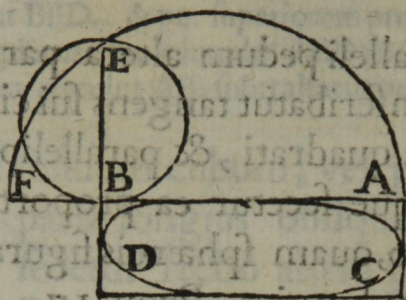
Si intra solidum paralleli pedum altera parte longius cylindrus inscribatut tangens sui circuli basis latera eius quadrati, & parallelepipedum solidum obliquè fecetur ea proportio erit circuli quadrato, quam sphærois figura ad suum altera parte longius. Prop. 17.

Sit parallelepēdū solidū altera parte longius ABCDEFGH & sint cylindri in eo descripti bases ABCD. EFGH. circuli in ea descripti ABCD. EFGH. & planum obliquè secans illud sit CDEF. & sphærois in eo descripta CDEF. dico sphæroidem intra se descriptam eandem habere proportionem ad suam figuram altera parte longiorem, quam circulus ABCD. ad suum quadratum ABCD. cuius demonstrationem omittimus: nam ex his, quæ Euclides in suorum elementorum, 12. & Archimedes in 31. præpositione descripserunt, demonstratur.

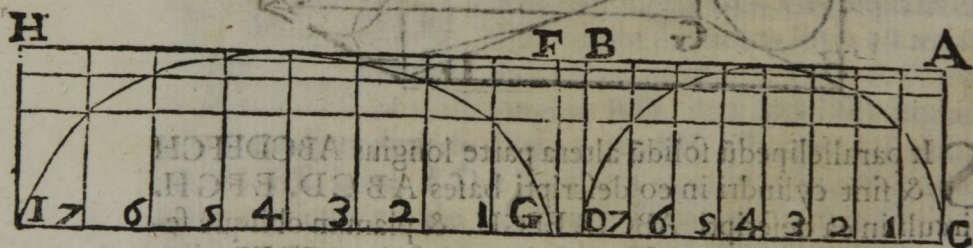
Data sphæroide circulum eiusdem areæ describere. Prop. 18.

Esto data sphærois ABCD. in eo circulum eiusdem spatij. Circa datam sphæroidem quadrangulū circumscribatur

batur ABCD. & latus AD
prolongetur vsque ad F. vt
BF. sit æqualis BD. Et cir-
ca AF. semicirculus descri-
batur, elongeturq. BD. do-
nec circumferentiam fe-
riat, & sit in puncto E. di-
co circulum conscriptum
circa BE. diametrum con-
tinere aream sphæroidis

ABCD. Hæc clara sunt ex demonstratione Archimedis libro
de spheroidibus, & conoidibus parte 5. 6. 7. sphæroidem idem
describendi modum mechanicè, & gratia commoditatis pro-
ponam ex Alberto Durerio.

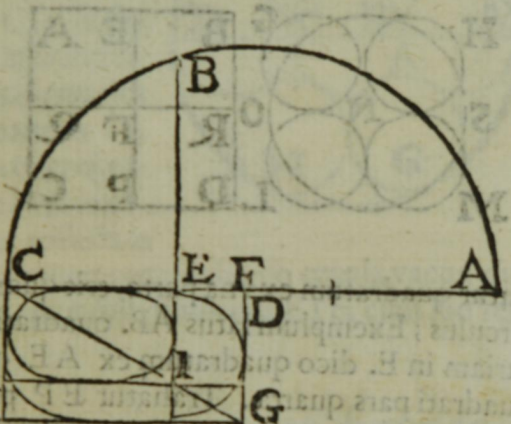

Describe quadrangulum in duplo triplo, aut sesquialtero,
& sit in circulo supra AB. infernè CD. cuius latus CD. diui-
de in puncto E. per medium, ac posito vno circini pede in pun-
cto E. interuallo EC. ducatur per superiorem partem vsque
ad D. contingeret hic arcus lineam AB. deinde partire lineam
CD. in octo æquales partes, & ex singulis diuisionibus pro-
trahe sursum parallelas in nuper descriptum arcum. Deinde
fac iuxta quadrangulum ABCD. adhuc alium quadrangu-
lum æqualis altitudinis, sed longitudinis quantæ volueris cu-
ius superior linea FH. inferna vero GL. & seca id quoque in
octo partes æquales, vt prius, postea producito ex singulis se-
ctionibus sursum lineas parallelas, deinde ex singulis inter
sectio-

sectionibus prioris, arcus, quæ per octo lineas parallelas factæ sunt, parallelas transuersales per omnes perpendiculares longioris quadranguli, & per sectiones illas longiorem parallelorum arcum producat lineam arcualem de puncto in punctum incipiendo ab angulo G. & finiendo in I, vt vides.

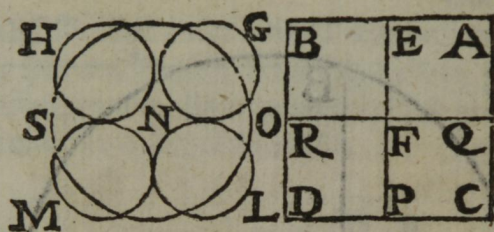
Datam sphæroidem duplare, vel quadruplare.
Probl. 19.

Sit duplandum quadrangulū ECIO. quod idem est, ac duplanda sphærois, quod intra illud circumscripta est, & quadrangulum erit simile, similiterq. positū, quemadmodum, & sphærois. Producaturlatus quadranguli EC. vsque ad A. & sit AE. dupla ipsius AC. ac ipsius AC. medio D. posito circini pede, DA intervallo, describatur circulus ABC. producaturlq. IE. vsque ad circumferentiā B. & erit EB. latus vnum rectanguli describendi. Rescindatur igitur ex CA, linea CF, æquali EB, & ducatur diameter CI. deinde per F. ducatur parallela ipsi EI. quousque occurrat diametro CI in G. & per G altera parallela ipsi FC producaturl, quæ sit GH compleaturq. parallelogrammum FH. erit igitur hoc parallelogrammum ipsi CI. simile, similiterq. positum duplum. Quoniam AE. EB. EC. sunt tres lineæ proportionales ex 13. 6. Euclid. erit vt AE. prima ad EC. tertiam, ita parallelogrammum FH. ex EF. se-
cunda

cunda (nam CF sumpta est æqualis EB.) ad parallelogram-
mum E O. supra tertiam E C. quod simile, similiterq. de-
scriptum.

Si circuli diameter bifariam secetur, & ex vna
parte circulus fiat hit erit totius pars
quarta. Prop. 20.

Rationes circu-
lorum sequun-
tur rationes quadra-
torum eis circum-
scriptorum, vel in-
scriptorum, & quæ-
admodum, si qua-
drati diameter diui-

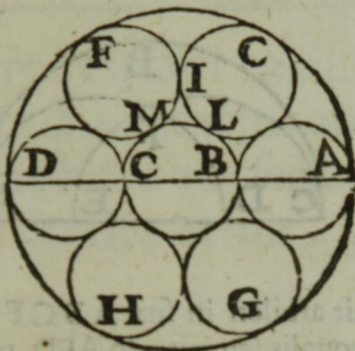
datur quadratum ex vna parte, erit quarta parte totius, ita, &
circulus; Exemplum latus AB. quadrati AD. diuidatur bi-
fariam in E. dico quadratum ex AE. quod est AF. est AD
quadrati pars quarta. Trahatur EP parallela, ipsi AC. &
QR. ipsi AB, & erunt quatuor parallelogramma rectangula,
& si aliter probari posset rationem recitabo apud Platonem
in Memnone. Socrates enim puerum hoc modo docet. Sit
bipedalis linea AB. dico suum quadratum esse quatuor pe-
dum AQ erit vnus pedis, erunt dico quadrata QF. FR. sit &
altera pars CD duos pedes longa vnum alta C. erunt enim
duo quadrata CF. FD. tota igitur quatuor erit pedum. Sit
ergo circulus OILM. cuius diameter ON S. diuidatur bifa-
riam in N. ex quantitate ON. quatuor circuli inscribantur,
dico quatuor hos circulos toti æquales esse. Ratio ex supe-
riori pendet: nam & circuli se habent ad quadrata, vt eorum
diametri.

Cir-

Circulorum vacua metiri, quando maior minores contineat. Prop. 21.

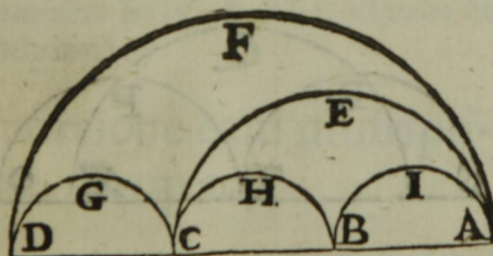

IT magnus circulus AEFDHG, cuius diameter AD, diuidatur in tres partes, & in eo fiat tres circuli AB, BC, CD, & supra duo alij, & duo infra inscribantur; nam sex circuli æquales intra vnum inscribuntur ex 15. 4. Euclid. & ex præcedenti totus circulus nouem circulos continebit: nam diameter trifariam diuisa est, sunt intus septem contenti, ergo omnia vacua duo erunt circuli cuius 3. pars erit scalprum EIF. cum suo residuo ILM.

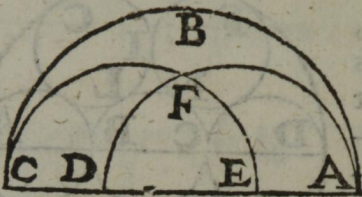
Arbilones per circulares figuras metiri. Prop. 22.

Sit arbilon primū AFDGCHBIA. inuestigādum quot circulos capiet, qualis AB. Ex præcedenti semicirculus AFD nouem capiet semicirculos qualis AIB si substuleris AIB, BHC, CGD, erit arbilon reliquum sex

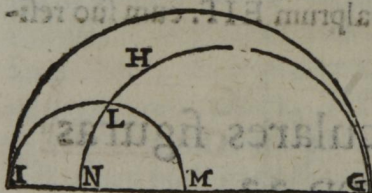

E semi-

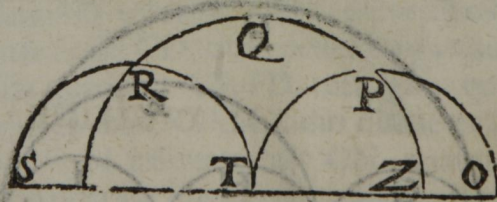
semicircularum. Si quærimus arbilonem AFCHBI. erit semicirculus AEC quatuor semicircularum qualis AIB, demptis duobus AIB, BHC, erit arbilon duorum semicircularum. Si quærimus arbilonem AFDGCEA, erit ex iam dictis quatuor semicircularum.

At si semicirculus maior ABC capiens duos semicirculos AED, EFC, ut docuimus in prima nostri, dico arbilonem ABCFA esse æqualem duplato EFD, quod ex figura patet: nam quod replicatur in figura EFD deficit arbilon in sua ABCF. Vel quarta pars dupli BEA. est æqualis semicirculo AFD. pars externa EFD est æqualis interiori corniculari angulo FBA.

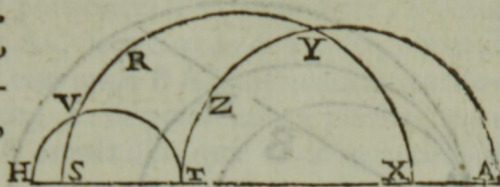
Idem eveniet in figura GHI: nam duo semicirculi GHLN, & MLI. per secundam nostri capiunt aream continentis circuli GHI. Vnde duplatum MLN. est æquale arbiloni GHLIHG.

Potest etiam evenire, ut arbilon medium PQRT est æquale duobus extrinsecis circuli partibus OPZRS. ex superiori ratione.

Idem

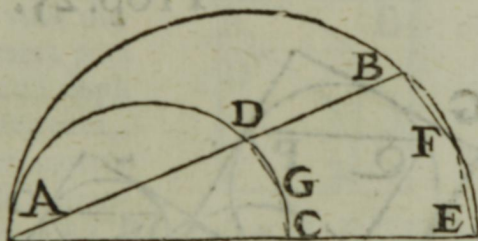
Idem eueniet in hac
postrema, vt arbilon
YZTVRY. fit æquale
duobus circuli extrinse-
cis partibus A Y X,
SVH.

Si duo vel quamplures circuli in fine
diametri se tangunt à contactus au-
tem puncto ducatur linea eos secans
arcus secti inter se similes erunt.

Prop. 23.

Sint duo circuli
ABE, ADC se
mutuo tangentes in
fine diametri A, &
ducatur recta linea
ADB, secans arcus
ADC, in D, & ABE,
in B, qui quidem ar-
cus bifariam secen-
tur, quia anguli in circulo oppositi per 22. 3. duo æquales re-
ctis duobus in 2. ergo angulus BGC, & BFE æquales sunt
cum eodem BAC angulo iuncto.

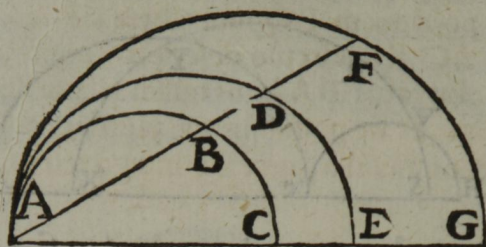

Data circuli portione eam multipli-
care, Prop. 24.

Sit data circuli portio AB, quam volo duplare & fit
eius circulus ABC, & fit semicirculus ADE du-
plus

E 2

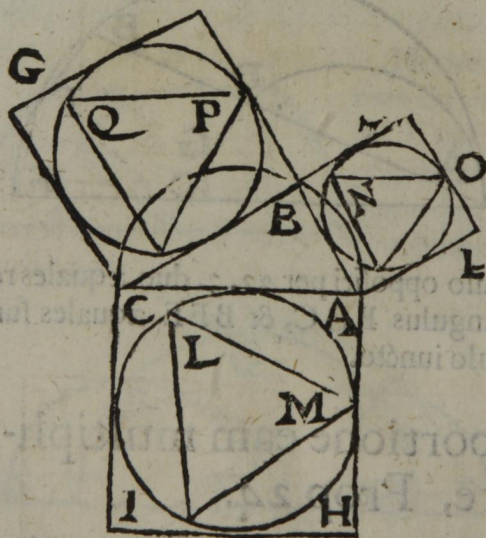
plus

plus dati. Per primam nostri, linea A B trahatur longius in D, & si voverimus quadruplare sit circulus AFG quadruplus & linea AD in F extēdatur, dico portionem DA ipsius BA duplam, & FA ipsius BA quadruplam cuius ratio pendet ex anteriori.

Ex duabus portionibus similibus vnā similem facere, vel subtrahere.

Prop. 25.

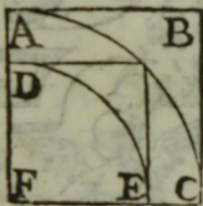
Int duę inæquales circuli portiones PQ. ON. sed similes, & sit vnacūque tertia circuli pars per 25. 3. Euch. & sint P Q G, O D N; circa quos describantur quadrata B G, E B, vel eorum diametri, & iungantur ad rectum angulum ABC, & secundum AC describatur quadratum, & in eo circulus MLI, & sit ML latus æquilateri trianguli. Portio ML erit æqualis iam dictis dua-

duabus portionibus per ea quæ in 3. Euclid. probantur. Vel si ex ML voluerimus portionem PQ subtrahere, & recto quadrato AC, ac supra AC semicirculo descripto, ponatur latus quadrati BC, & eius latus BA latus quadrati portionem similem continentis. Et sic possumus ex pluribus portionibus vnam facere, & omnia illa, quæ de integro circulo retulimus.

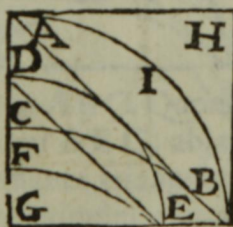
Datum semicurvilineum triangulum
duplare, subducere, vel è duobus
similibus vnum facere.

Prop. 26.

Sit semicurvilineum triangulum DGE, quod volo duplare, & sit circuli quarta pars FDE, fiat etiam circuli dupli pars, & sit AGC, circa eam quartam etiam quadrati partem circumscribo ABCF, dico triangulum semicurvilineum ABCG, duplum esse DGE, Quia quadratum ABCF duplum est DGFE inscripta portio proportionalis erit. Et sic subtrahere, & ex multis vnam facere poterimus ex supradictis.

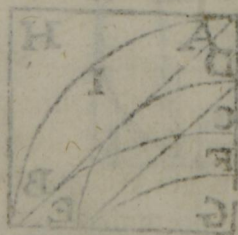

Eodem modo triangulum DEG duplare poterimus, quod est æquale iam dicto: nam quadrati dimidium BHA est æquale BAG, si dematur portio BIA, æqualis BCG. remanet triangulum BAG. æquale BHA, iam

dicto.

dicto. Vnde si voluerimus prædictum EDF semicirculi-
 neum triangulum duplare, duplato quadrante
 H A B G, protractoq. diametro B A.
 circulus duplus B I A, qui
 erit BC descri-
 batur
 B C, & erit triangulum A B C da-
 plum trianguli
 EDF.

39

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CVRVILINEORVM
Liber Secundus.

A X I O M A T A.

I.

Si eidem addideris, quod prius dempseris, quanti-
tas æqualis erit.

II.

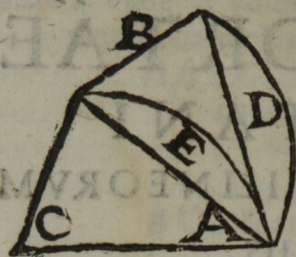
Si nota quantitas à nota subtrahatur, quæ remanet no-
ta erit.

Triangulum semicurvilineum ex æqualibus,
ijsdemq. circumferentijs compositum
quadrare. Prop. I.

Esto triangulum quodpiam se-
micurvilineum $ADBCE$,
Aequalibus nimirum ijsdemq. cir-
cumferentijs ADB , AEC , & recta
 BC basi constituta volo illud qua-
drare. Ducatur linea AB , & AC ,
aio aream trianguli semicurvilinei
 $ADBCE$ esse æqualem triangulo rectilineo ABC . Quoniam
circumferentia ADB est æqualis portioni AEC , ablata
 ADB , repositaq. in AEC æquale remanet triangulum
rectilineum ABO semicurvilineo per primum axioma
nostrum.

Vel

Vel fiat triangulum æquale rectilineum ABC , & sit AFC ex 22.1. Euclid. erit semicurvilineum triangulum $ADBCE$, æquale triangulo semicurvilineo $AECF$ dempta communi portione AEC remanet rectilineum AFC triangulo semicurvilineo æquale $ADBCE$.

Alter Casus.

AT si triangulum $ADBCE$ angustius erit, & portionis lineæ neutiquam intactas circumferentias relinquent, sed per medium transibunt, eadem operatione idem assequi poterimus. Sed quo res dilucidior euadat, rem exemplo complectemur. Esto triangulum $ADBCE$, & circumferentia ADB æqualis sit AFC , trahanturq. rectæ lineæ AB , AC , & secet AB basis ADB circumferentiam AEC , aio rectilineum ABC æqualem semicurvilineo $ADBCE$. Quoniam portio ADB , æqualis est AEC dempta communi AEF , remanet $ADBF$ æqualis AFC , apponatur vtrique areola FBC , erit ABC rectilineum triangulum semicurvilineo triangulo proposito $ADBCE$ æquale.

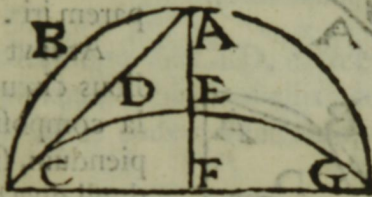

Vel ad eadem præstanda possumus easdem circumferentias in plures partes diuidere, nempe binas, ternas, quaternas, vt ABC circumferentiam in AB , BC , & ADE in AD , DE . Vnde exclusæ partes AB , BC , inclusis AD , DE erit area rectilinea $ABCEDA$ æqualis semicurvilineo $ABCEDA$.

Trian-

Triangulum semicurvilineum ex varijs circumferentijs compositum quarum altera alterius dupla sit quadrare. Prop. 2.

Esto triangulum semicurvilineum ABCDE cuius circumferentia EDC sit circuli dupli ipsius ABC. Sed EDC sit octava pars circumferentiæ sui circuli GEDC, circuli vero ABC quarta. Aio triangulum semicurvilineum ABCDE rectilineo inuestigari posse parem. Rem ita moliemur. Completa circumferentia CE, sit CEG, & coniungatur AC, mox portionem CEG diuidatur per medium, & sit diuisionis linea EF, dico triangulum AFC semicurvilineo triangulo parem esse. Quoniam tota portio ABC æqualis est dimidiæ ECF, id propterea dempta ABC portione reposita EFC semicurvilineum ABCE, abiit in triangulum rectilineum ACF.

At si circulares lineæ magis cohærebunt, vt circumferentiarum bases introrsum se secent, eadem erit operatio, & demonstratio, vt in prima propositione. Productis lineis portionis AC, & semiportionis EFC triangulum rectilineum AEFC semicurvilineo par erit. Quoniam spatia ipsarum portionum ABC, EFC æqualia sunt, ablata interiacente portione DC, quod reliquum est ABCD ipsi EDCF æquale erit, addita vtrique areola AED, erit totum triangulum rectilineum AEFC toti semicurvilineo ABCDE æquale, nam quantà pars ex

F dem-

demptione abijt, tota ex repositione substituta est.

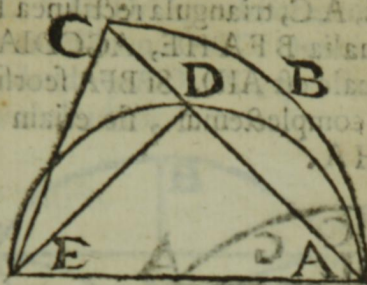
Vel potest transpositis lineis alio modo triangulum semicurvilineum constitui sit circumferentia dupli CDE retro CBA ante, tunc ex puncto C. super basim AE cadat perpendicularis CF, & connectatur CA, & sic triangulum semicurvilineum ABCDE rectilineo FCA parem iri. Ratio in superiori.

At si vt diximus ex varijs, & inæqualibus circumferentijs orbiculata triangula composita erunt, tunc mente concipiendum, si circulus duplus alteri sit, subdupli duæ circumferentiæ partes, vni dupli respondent, si quadrupli quatuor, & sic deinceps. Esto verbi gratia circuli dupli circumferentia EDC, & sit octaua, suæ circumferentiæ pars, respondet duobus octauis subdupli circuli ABC. Diuidatur ambiens linea ABC, bifariam in B, & trahatur AB, BC, EC, & erunt duæ AB, BC portiones, vni EC æquales, & sic vna EDC, duas illas AB, BC absument. Vnde si triangulum semicurvilineum duabus octauis circumferentiæ partibus decrescimus, AB, BC augemus vna EDC, & sic par pari referemus.

Alter Casus.

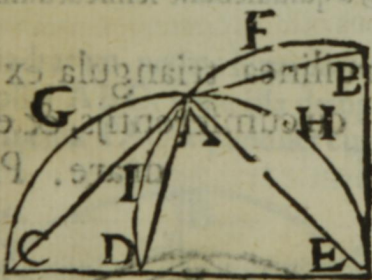
Potest & aliter euenire; sit triangulum semicurvilineum ABCED, & sit ABC quarta dupli circuli, & ADE semicirculus subdupli, docebimus quomodo possis rectilineum triangulum æquale semicurvilineo facere. Trahaatur ex puncto per mediam circuli ADE vsque ad C, & sit linea ADC, & linea DE. Erit triangulum semicurvilineum ABCED æquale

equale rectilineo DCE. Quoniam portio ABC est dupla ipsius AD per 19. primi nostri, & huic nempe portioni AD æqualis DE. dematur dimidia portio ABCD, addatur DE compar, remaneatq. communis. areola DCEF, utrique sic enim rectilineum triangulum DCE æquale semicirculilineo ABCED, & sic excessus vnius alterius defectu rependetur. Sic & in alijs notis circumferentijs quadruplis quintuplis eodem Methodo uti poteris.

Semicirculinea triangula ad verticem constituta ex eisdem, & æqualibus circumferentijs, vel ex æqualibus nota quadrare. Prop. 3.

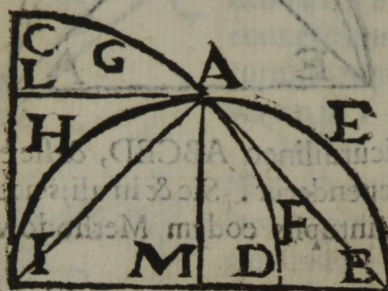
SI duo semicirculosa triangula ad verticem constituta ex eisdem, & æqualibus circumferentijs fuerint ductis a vertice ad bases rectis lineis, erunt rectangula circulosis equalia. Si primam huius libri leges non secus esse inuenies, quã diximus. Si acciderit, ut circumferentiæ eadem ad verticem sint inæquales, sed in id conueniant oportet, ut dextra interior sinistro exteriori æqualis sit. Sint inæqualia triangula se inticem decussantia BAE, ACD, segmenta sint æqualia, ut BFA, AID, & EHA, AGC, tunc protractis rectis BA, AD,

F 2

AE,

AE, AC, triangula rectilinea BAE, ADC, erunt circuloſis æqualia BFAHE, AGCDIA. Quoniam ſegmentum BFA æquale eſt AID. Si BFA ſeorſum expellimus, & AID ſua vice complectemur, ſic etiam reiſcimus AGC reponimus EHA.

binæ aliæ rectæ BA, AI, dico rectilinea triangula ALI, ABM, ſimul iuncta æqualia eſſe. Semicuruiſineis BEAFD, CGAHI. Quoniam periferia DAC eſt circuli dupli quarta, & BAI ſubduplus ſemicirculus, duæ ſemiportiones AFDM, AGCL, abſument duas portiones BEA, AHI demptis igitur BEA, AGCL, repositisq. AHI. AEBM, rectilinea triangula BAM, LAI, æquialebunt ſemicuruiſineis iam dictis.

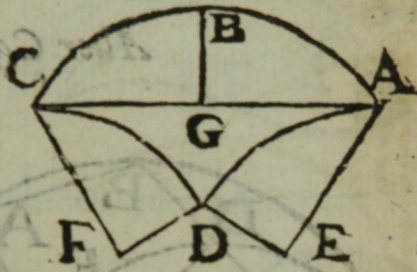
Curuiſine triangula ex eiſdem & æqualibus circumferentijs, & ex varijs notis quadrare. Prop. 4.

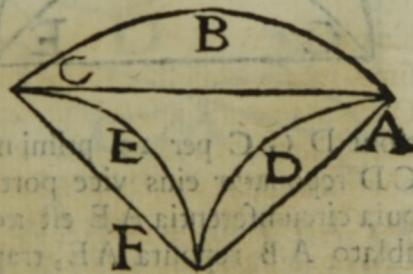
Sto curuiſineum triangulum ex tribus circumferentijs ABC, CD, DA, eiſdem curuis, ſed ABC, dupla AD, DC conſtitutum quod quadrare intendimus. Dico protra-

etis æqualibus subtenfis AB, BC, CD, DA quadrilaterum, rectilineum ABCD, esse æquale curvilineo ABCD. Quoniam demendo portiones AB, BC, addendoq. AD, DC, quæ simul æqualia sunt voti compos fies, vel aliud dicimus.

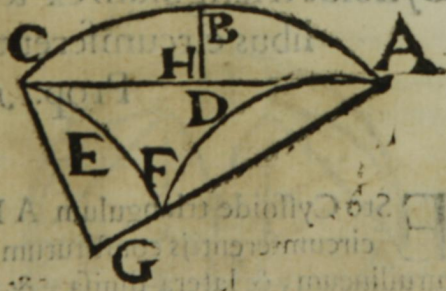
Poterimus alio modo id assequi. Protrahatur linea AC, & binas AE, ED, & lineas CF, FD, vt semiportio AED sit æqualis ABG, & DCF, & ipsi BGC, nam, duæ portiones dimidiatæ ADE, CDF æquivalent vni integræ ABC. Vna hac dempta, his additis quod diximus eueniet.

Eodem modo curvilinea triangula ex inæqualibus circumferentijs, sed altera alterius exempli causa sit dupla. Sit curvilineum triangulum ABCEFD ex inæqualibus circumferentijs, sed ABC dupla sit ADF, & FEC subtenfis lineis AC, AF, FC erit quadratum nempe binæ portiones ADF, EFC æquipollent simplici ABC, vnde illa dempta, his additis triangulum rectilineum FAC æquipollet curvilineo proposito.

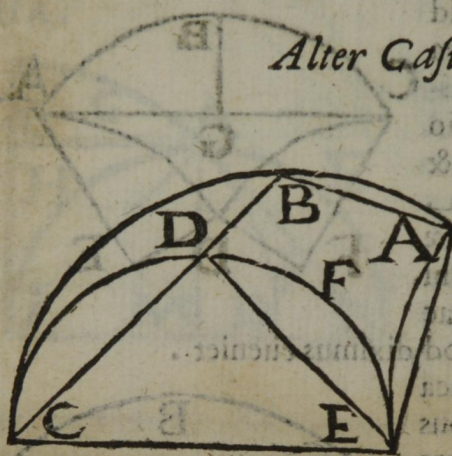

Potest contingere, vt triangulum constitutur ex varijs circumferentijs, & inæqualibus, vt FEC sit dimidia ipsius ABC, & ipsa ABC dupla ipsius ADF, sic facta semipor-

tionem CFG, æquali BHC, & subtensis AF portio ADF erit æqualis ABH. Vnde hac dempta, illis subditis triangulum rectilineum ACG erit æquale curvilineo ABCEFD.

Alter Casus.

E Stocurvilineū trian-
gulum ABCDFE
propositum quadrādum,
& circumferentiā circuli
ABC sit dupla EFD
G C, diuidatur circum-
ferentia EDC bifariam
in D, & trahatur CDB
erit ceratoide triagulum
BHC GD æquale por-
tioni DGC per 19. primi nostri. Vnde dempto BHC
CD reponatur eius vice portio EFD æqualis DGC, &
quia circumferentia AE est æqualis, & eadem ipsius AB,
ablato AB reposita AE, trapezium rectilineum ABDE
erit æquale proposito curvilineo triangulo ABHCG-
DEF.

Cyffoide triangulum ex æqualibus, & inæqua-
libus circumferentijs quadrare.

Prop. 5.

E Stocyssoide triangulum AFC ex tribus inæqualibus
circumferentijs constitutum ABC, CDE, EFA
curvilineum, & latera diuisa, & æqualibus circumferentijs
con-

constituta, ut AB, sit
æqualis BC, & CD,
ipsi DE, & EF, ipsi
FA, unde tractis lineis
rectis AC, CE, EA, &
demptis tribus circum
ferentijs BC, DE, FA,
& alijs tribus repositis
AB, CD, EF, rectili-
neum triangulum ACE æquale est cyffoidi ABCDEF.

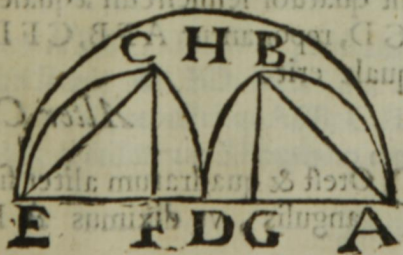

Sit quoque semi-
cyffoide triangulum
quadrangulum ABC
DEFGILMNO,
ex varijs circularum
circumferentijs, sed
tamen binis semper
oppositis æqualibus
constitutum, videlicet
GFE maioris circuli
circumferentia, quam EDC, & EDC maior CBA, sed
tamen GFE æqualis ONM, & EDC, ILM, & CBA,
AHI, si à puncto A ad basim GO lineæ rectæ trahantur,
totum assequeris, ratio pendet ex superiori.

Arbilonem quadrare. Prop. 6.

E Sto arbilon AH
ECDB qua-
drangulum, quia portio
AH est dupla AB, &
AB est æqualis semi-
portionis BGD, ergo
ablata ABH, & re-
posita

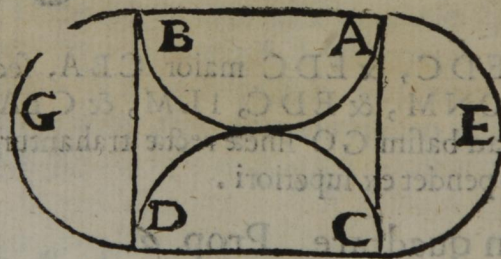
posita BCD, & ablata HCE reposita DCF, rectilineum GBHCF est æquale iam dicto arbilioni.

æqualis arbilioni DABGFBC, sed arbilion est æquale triangulo rectilineo DEF, ergo arbilion dictum triangulo DBF, est æquale.

Quadratum curvilineum quadrare.

Prop. 8.

sunt quatuor semicirculi æquales inuicem, tollantur AEC, BGD, reponantur AFB, CFD, sic rectilineum curvilineo æquale erit.

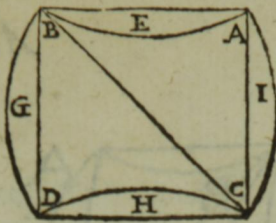
Alter Casus.

Potest & quadratum aliter fieri, ex quatuor etiam rectis angulis, ut diximus ABC. Quoniam portiones æqua-

Potest & alio modo probari. semicirculus ABC est duplus semicirculi DBF, ergo vacuum ABDGFBC, est æquale semicirculo, dematur ex utroque portio DEF, DGF, ergo lunula DBFE est

F Sto quadratum curvilineum AFBGDFCE. trahantur quatuor lineæ ex angulis AB, BD, DC, CA, dico quadratum rectilineum ABCD curvilineo iam dicto præstabit. Quoniam

æquales sunt, & ex æqualibus circulis, ablati portionibus AIC, BGD, repositisq. AEB, CHD rectilineum quadratum ABDC, curvilineo AEBGDH CIA æquipollebit.

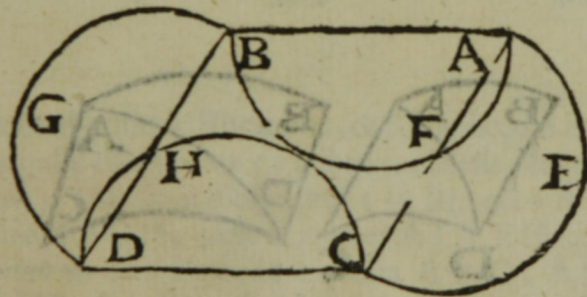

Corollarium.

H Inc patere potest quadratum curvilineum ex aduersis, & conuersis circumferentijs constitutum recta diameter bifariam secat, latus AB, lateri AC æquale est, & basis BC communis utrique, ergo triangulum CAB triangulo BDC æquale erit: igitur bifariam secat, & utrumq. ex conuexo, & concauo æquali latere constat.

Rhombum curvilineum quadrare.

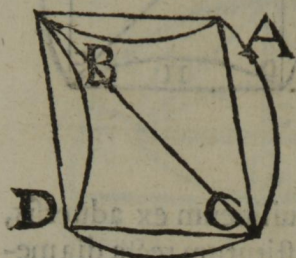
Prop. 8.

ET Rhombus curvilineus AFBGDHCE quadrabitur, ductis ex angulis rectis lineis AB, BD, DC, CA, nam demptis semicirculis AEC, DBG, repositisq. AFB, CHD, demptisq. portionibus HDAF, rectilineum Rhombum curvilineo æquabitur.

G

Alter

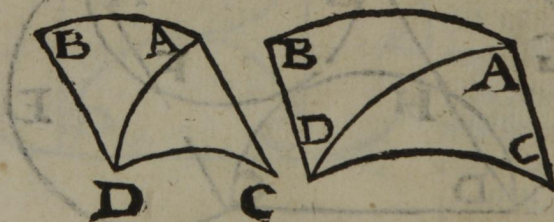
Alter Casus.

Potest esse Rhombus alio modo ex æqualibus circumferentijs AB, BD, DC, CA, & quoniam portiones æquales sunt, duabus demptis AC, CD, totidem repositis AB, BD erit rectilineo æqualis.

Corollarium.

Eiusmodi etiam Rhombos recta dimetiens æqualiter secabit; nam hinc inde duo æqualia triangula constituent.

Rhombos, seu Rhomboides semicurvilineos quadrare. Prop. 9.

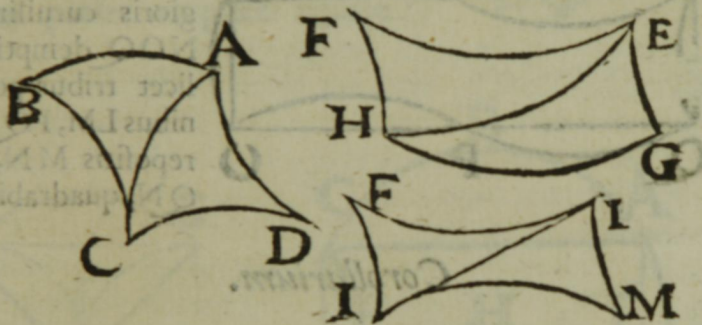

Semicurvilineus Rhombus, & Rhomboides facilius quadrabitur: nam portione vna dempta, altera reposita, æquales erunt curvilinei rectilineis.

Corol.

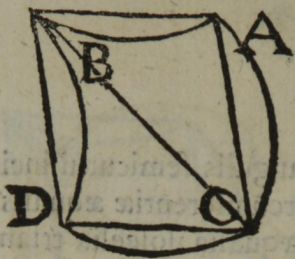
Corollarium.

Sed in istis, qui ex isoscelibus triangulis semicurvilineis constituuntur curua diameter circumferentiæ æqualis, & eos bifariam secabit; nam in duo æqualia isoscelia trian- gula diuiduntur semicurvilinea, vt ABD, ADC.

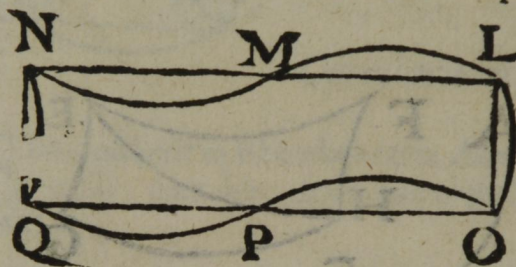

Possunt & alio modo Rhombos, & Rhomboides in Isosce- libus triangulis constitutos ex tribus conuersis, & vna auer- sa diametro per mediam diuidere, vt in Rhombo ABCD. Rhomboide EFGH, cum diameter AC, EH eos bifa- riam diuidat in duo Isoscelia æqualia ABC, ACD, & EHG, EHF, & in Rhomboide ex quatuor conuersis con- stituto diameter recta etiam IL in duo semitriangula æqua- lia diuidit ex oppositis angulis ducta.

Altera parte curuilinea, &
semicuruilinea qua-
drare. Prop. 10.

Altera parte longiora quadra-
bis omnia, vt quadrata, duo-
bus semper portionibus oppositis
ablatis, & repositis, vt in ABCD.

Erit altera spe-
cies altera parte lon-
gioris curuilinei L
NOQ demptis sci-
licet tribus portio-
nibus LM, PQ, OL,
repositis MN, OP,
QN, quadrabitur.

Corollarium.

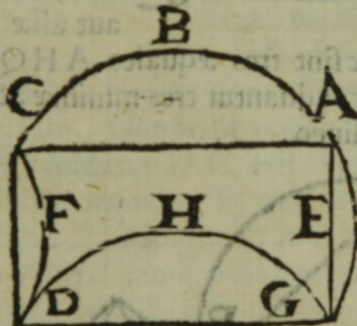
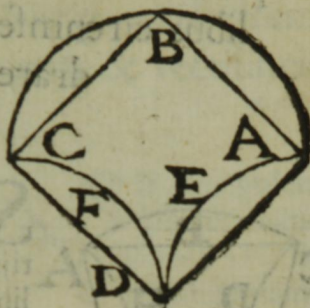

At reliquas species diuides non dimetiente ex angulo
ad angulum ducta, sed per medium vtrinq. latera pa-
rallela, vt in EFIL dimetiens GH.

Pe-

Peleces quadrare. Prop. 11.

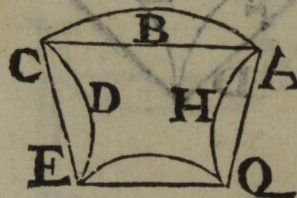
Possunt peleces multifariam variare ex varijs circularum circumferentijs, & primo ex partibus, cuius partes circumferentiæ dimidij circuli ABC , aliæ duæ partes ex duabus quartis eiusdem circuli AED , DFC , vt demptis illis, his repositis, rectilineum quadratum pelecis æquale erit.

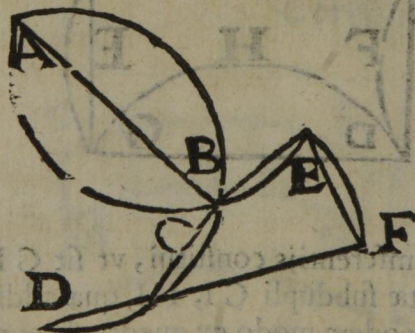
Potest & ex duplicis circumferentijs constitui, vt sit GH quarta dupli, duæ vero quartæ subdupli GI , IH , quæ additæ rependunt ablatum GH , eodem modo ex quadrupla eueniet. Pelecis ex inæqualibus, sed eisdem circumferentijs, & varijs, vt Pelecis $GEABCFDH$ quadranda portio ABC sit æqualis GHD , & DFC , GEA , demantur ABC , reponantur GHD , DFC , & erit quadrilaterum rectilineum $ACGD$ æquale supradictæ Peleci.

Trape-

Trapezia curuilinea ex æqualibus, & inæqualibus circumferentijs constituta quadrare. Prop. 12.

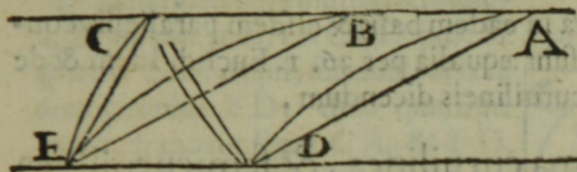
Sint Trapezia curuilinea ex quatuor, vel pluribus circumferentijs constituta, vel omnibus inæqualibus, vel tribus, aut duobus, dummodo inter eas ita conueniant, vt tres, duæ, aut plures possint, quantum vna, aut aliæ: nam sit portio ABC tripla, & sint tres æquales AHQ, QFE, EDC, dematur maior, addantur tres minimæ, & coæquabitur rectilineum curuilineo.

At si Trapezium figuratum fuerit, vt iisdem circumferentijs, & æqualibus constituatur, sed cū alterū altero longius sit, & quantum in altero deficit in altero superfit, minus addatur superfluo, & fiat æqualis compensatio. AB duæ portiones demantur, addantur duobus alijs BC, CD, & quia pars EF superabit, deficit vero EB, huic addatur illius vice, sic rectilineum BEFDCB curuilineo æquabitur.

Trian-

Triangulum Ifofcele curuilineum, & parallelogrammum femicuruilineum in eadem bafi constituta, & eisdem parallelis, parallelogrammum triangulum duplum erit, & rectilineis æqualia erunt. Prop. 13.

S It triangulum Ifofcele femicuruilineū DCE, & parallelogrammum femicuruilineum ABDE in eisdem parallelis ACDE dico parallelogrammum in eadem bafi, & eisdem circumferentijs constitutum esse triangulo duplum. Quoniam portio DC ipsi CE æqualis, dematur EC, addatur DC, erit triangulum rectilineum DCE curuilineo æquale. Et quia portio AD ipsi BE æqualis, dematur BE, addatur DA erit rectilineum parallelogrammum ABDE femicuruilineo æquale, sed rectilineum ABDE triangulo DCE duplum est; quia in eadem bafi, & eisdem parallelis constituta per 41. 1. Eucl. ergo parallelogrammum rectilineum curuilineo triangulo duplum.

Parallelogramma femicuruilinea in eadem bafi, & æquidistantibus circumferentijs constituta, & inter parallelas æqualia sunt. Prop. 14.

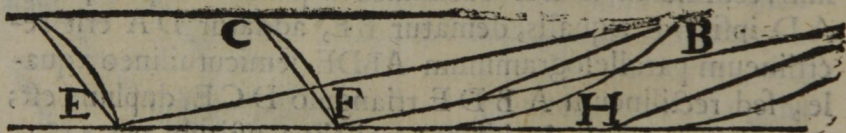
S Int duo parallelogramma BFDCE, & AIDBE in eadem bafi DE, & in eisdem parallelis rectis AC, DE

DE constituta, dico
inuicem esse æqualia:
trahantur rectæ AD,
BE, EC, quia portio
BFD est equalis CGE
dematur CGE, repo-
natur BFD, rectangulum parallelogrammum curuilineo
æquale. Idem dicendum de altero parallelogrammo AIDB-
HE curuilineo æquale est rectilineo ADBF, & quia paralle-
logramma rectilinea in eadem basi, & eisdem parallelis consti-
tuta ad inuicem sunt æqualia per 36. 1. Euclid. Idem & de
parallelogrammis curuilineis dicendum.

Parallelogramma curuilinea, & semicuruilinea
cum æqualibus basibus, & eisdem circum-
ferentijs, & eisdem parallelis consti-
tuta inuicem sunt æqualia.

Prop. 15.

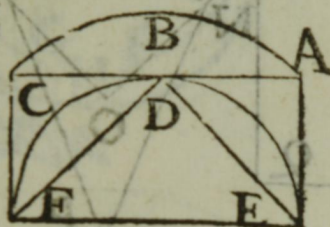
Int duo parallelogramma semicuruilinea, & æquidistan-
tibus circumferentijs AH, GB, & CF, DE, & æqualibus
basibus constituta FE, GH, & in eisdem parallelis AD, HE
dico esse inuicem æqualia, trahantur rectæ AH, BG, CF, DE,
AF, BE, quia AH portio æqualis est BG, dempta AH re-
posita BG, erit rectilineum AHBG curuilineo æquale, & idem
de alio CFDE, sed rectilineum AHBG curuilineo æquale, &
idem de alio CFDE, sed rectilineum CFDE in eadem basi
cum rectilineo ABFE, & ABFE in eadem cum AHBG, ergo
inuicem æqualia per 26. 1. Euclid. ergo &c.

Paral-

Parallelogramma semicurvilinea in eisdem parallelis constituta, & ex diuersis circumferentijs videlicet duplis dari possunt rectilineis æqualia.

Prop. 16.

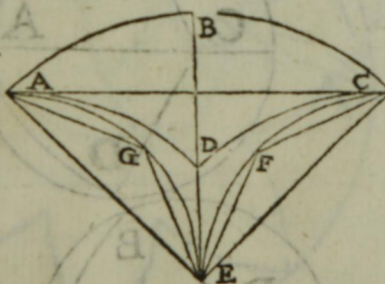
Sit parallelogrammum semicurvilineum $EABCFDE$, & sit portio CBA dupli, subdupli autem semicirculus FD , dico quadrari posse, trahatur linea CA , & FD , DE , quia duæ portiones subdupli FD , DE valent quantum vna subdupli CBA , dematur CBA , reponantur duæ subdupli FD , DE , rectilineum $EACFD$ valet quantum semicurvilineum.

Triangulum tricuspide quadrare.

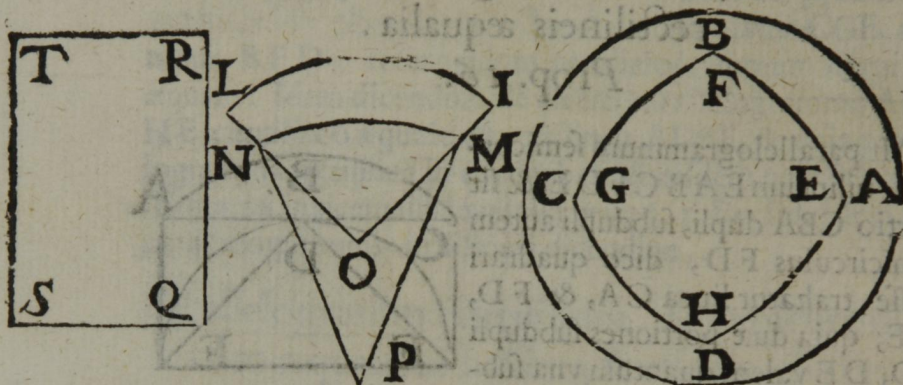
Prop. 17.

EX quarta nostri secundi representetur figura $ABCFEG$, à medio AC trahatur linea BE , & linea EB signetur in linea BE , linea CD ex eadem dupli circumferentia idem ex altera parte, dico triangulum tricuspide $ADCFEGA$ quadrari posse, diuidantur EC , EA bifaria in FG , & trahantur lineæ EF , FE , EG , GA , sic, & lineæ DC , DA , quia DC portio est octaua pars sui circuli, portiones EF , GC duæ octauæ subdupli æquipollent vnam dupli, sic eam demendo, has addendo,

do, trapezium EFCD rectilineum respondet curvilineo EFCD, idem de alia parte dicendum, & multifariam potest euenire.

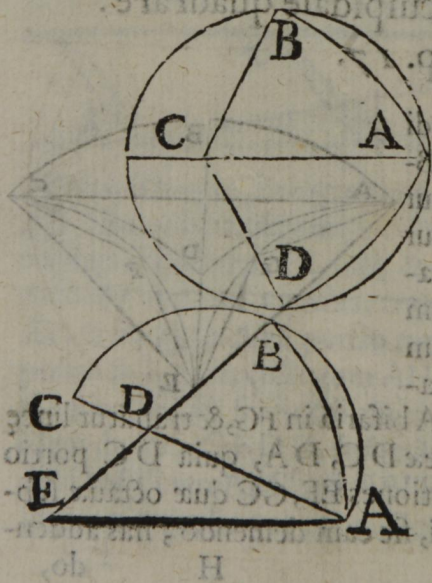
Coronas quadrare. Prop. 18.

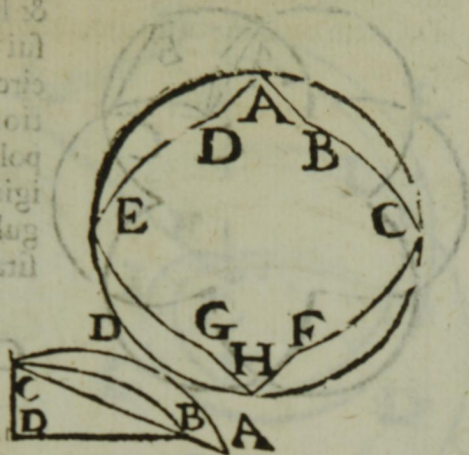
Sit quadranda Corona ABCDEFGH, pono eius quadrantem ILO, & ibi comparem octauā partem circuli dupli MNE, tollatur cōmune MNO, remanet tricuspide triangulū quadrilaterū MONP

æquale quartę parti coronę IMLN, quæ æqualis AB EF, quadruplicetur cuspidale triangulū, & erit ipsius area QRST æqualis coronę propositę.

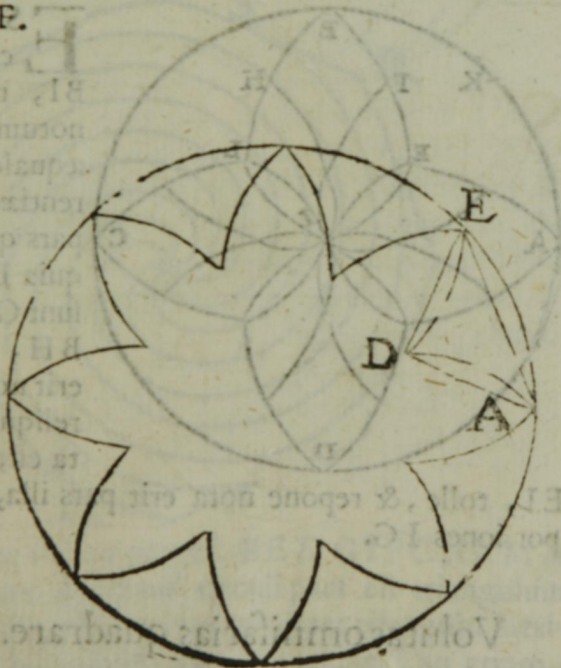
Eodem modo quarta pars semicirculi dupli ABE absorbit dimidium circuli ABC subduplum, tollatur cōmune triangulū ABD, remanet ADE triangulū rectilineum æquale Lunę AB, & circuli BDC, quod duplato æquipollet coronę ABCD. Sit

Sit portio
A D C B, equi-
pollens dimidia
duplex B C D, ut ille
tollatur communis
no B C, remanet
triangulum B C D
equipollens se-
milunula A B-
C D, sic quatuor
triangula B C D
absument coro-
nam C B A D E G H F.

Per quartam
nostri secundi
quadratur trian-
gulum curvili-
neum A D E
per rectilineum
quadrangulum
A B C D, sex
igitur eiusmodi
quadrangula to-
tam coronam
absorbent.

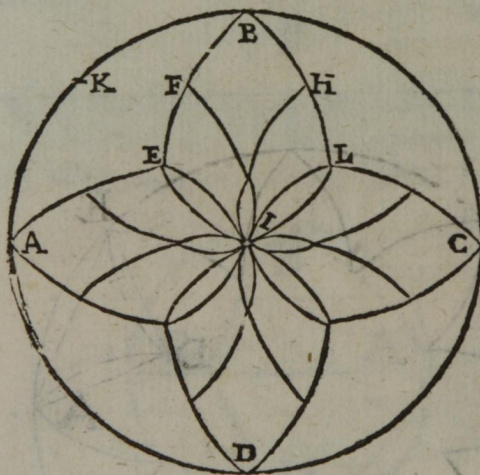

Eodem mo-
do alia corone
species quadra-
tur, & sit eius
pars A E D, cuius maior circulus A E sit duplus A D,
H 2 & sit

& sit AD octava pars
sui circuli, & AE sui
circuli, duæ igitur por-
tiones AD , DE æqui-
pollent vni maiori: octo
igitur eiusmodi trian-
gula respondent propo-
sitæ coronæ.

Corona semiqua-
dranda.

E Sto circulus $ABCD$
cuius quadrans AB
 BI , triangulum ABE
notum est, quia AE , EB
æquales sunt circumfe-
rentiæ AK , KB , reliqua
pars quarta $EFBHLI$,
quia BF , BH æquales
sunt GF , GH , tolle FB ,
 BH , reponē GF , GH
erit nota pars FB , HG ,
reliqua pars EF , IG no-
ta est, quia æqualis FE ,

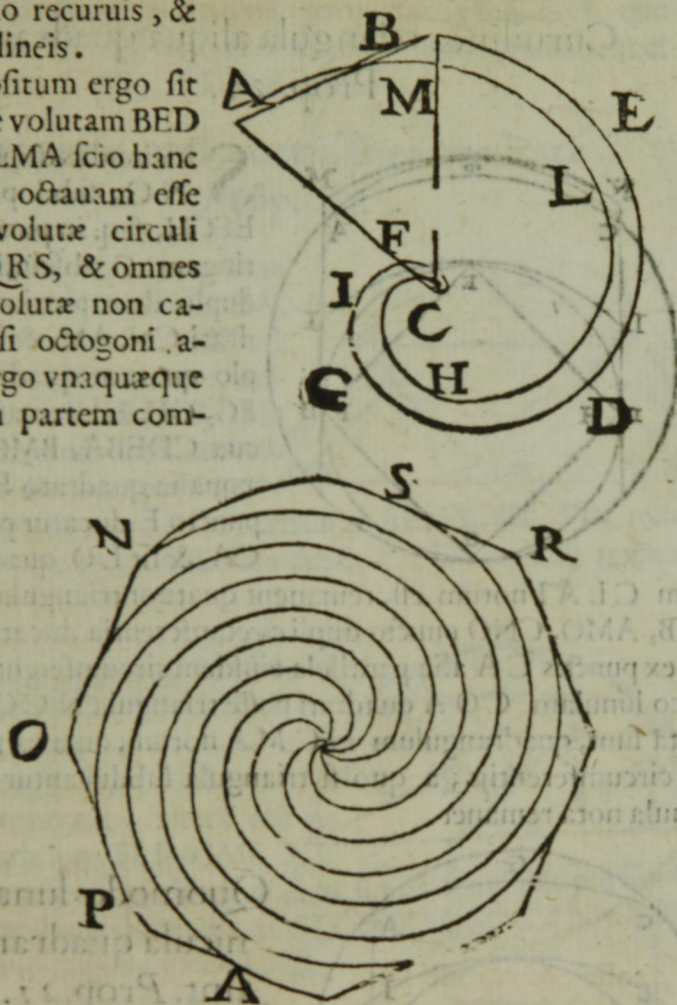
EI , tolle, & reponē nota erit pars illa, remanent ergo 4.
portiones IG .

Volutas omnifarias quadrare. Prop. 19.

E St voluta figuræ species in cocleæ modum sinuata,
cuius ambiens perpetuo flexu ducitur binis in se quo-
dammo-

dammodo recuruis, & refractis lineis.

Propositum ergo sit quadrare volutam BED GIFCHLMA scio hanc volutam octauam esse partem volutæ circuli NOPQRS, & omnes circuli volutæ non capiunt nisi octogoni aream, ergo vnaquæque octauam partem com-

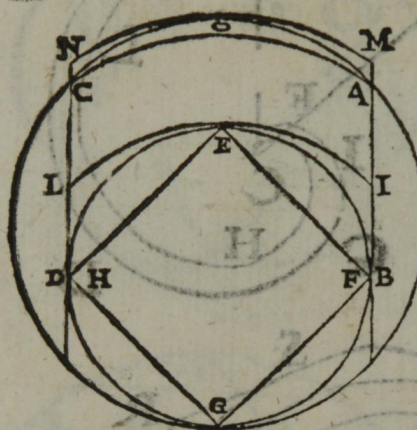

plectitur: vna igitur volutæ pars est BED GIFCHLMA est octaua circuli pars, & octaua circuli pars est triangulum ABC, ergo tota proposita voluta quadrata triangulo metitur. Possumus, & hoc modo cyssoidem triangulum etiam quadrare, quod vidimus in 5. propositione huius.

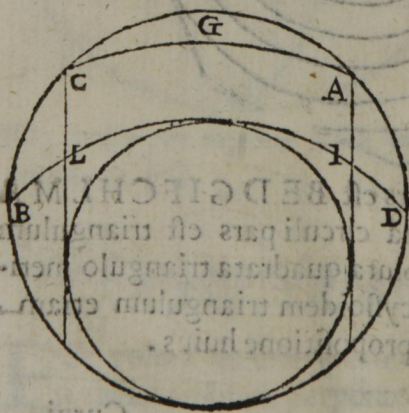
Curui-

Curvilinea triangula aliqua quadrare.

Prop. 20.

It circulus duplus AM-
NC, subduplus vero
EFGH, seq. in puncto con-
tingant G abscondantur à
duplo due portiones qua-
drati CN, AM, & à subdu-
plo quatuor quadrati EF,
FG, GH, HE remanent vae-
cua CDEBA, BMG, GNH
æqualia quadrato EF, GH
puncto E ducatur parallela
CA, & fit LO quadrangu-
lum CLA I notum est, remanent quatuor triangula LDE,
EIB, AMO, CNO puncto dupli circumferentia ducatur MN,
& ex punctis CA alia parallela eiusdem circumferentiæ CA,
dico lunulam COA quadrari posse triangula NCO, OAM
nota sunt, quadrangulum NCMA notum, quia ex paralle-
lis circumferentijs, à quo si triangula subducantur COA
lunula nota remanet.

Quomodo lunæ cor-
nicula quadrari pos-
sint. Prop. 21.

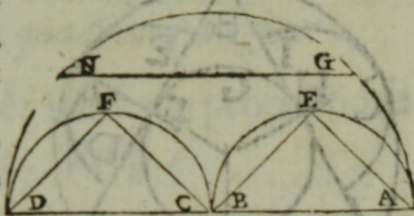
R Ema neat superior de-
scriptio, & in semi-
circulo BGD describatur
dupli circumferentia BLID
à punctis BD, lunula igitur
BG-

BGADILB nota est, lunula parua nota est CGA, quadrangulum CLAI notum etiam ex anteriori, remanent ergo corniculi CBL, AID etiam noti.

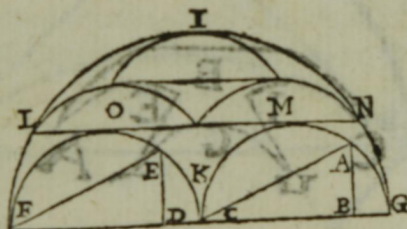
Trapezia multa curvilinea quadrare.

Prop. 22.

Possimus quadrare Trapezium AGNDFCBEA, quia semicirculus AGND est quadruplus AEB per 10. nostri, duo semicirculi AEB, CFD valent quantum arbilon AGNDCBA, dematur portio GN quarta circuli pars, & 4. portiones AE, EB, CF, FD, remanent duo triangula rectilinea AEB, CFD aequalia trapezio curvilineo iam dicto.

Eadem ratio erit in trigono. fit trigoni portio LIN, & duo circuli FED, CAG, a quibus duæ portiones FE, CA, & duæ dimidiæ ED, AG, quæ vnam integrant, altera erit OIM, arbilon FLINGMCO valet duos semicirculos, a quibus si tres dempleris portiones, tres item ab arbilone, vacua FLO, OKM, MNG, NMI, TOI valent duo trigona FED, CAB.

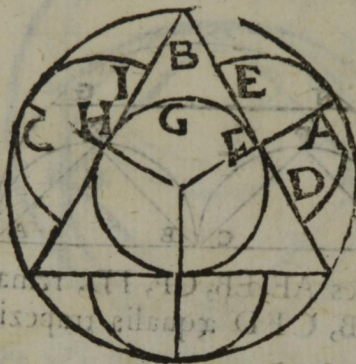
Eadem ratio erit in exagono, & trigono, nam in trigono in circulo GHILF, duo trigona APC, DEF, æquipollent vacuis GHM, MOC, OLF, HILONM, & in exagono PSRTQ,

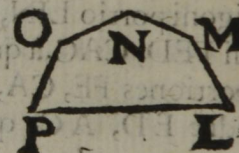
duo

duo semiexagona $P M X Y$,
& $Z 8 Q$, valet vacuum
 $P S T Q Y Z$, in linea $H L$,
tangens circumferentiam cir-
culorum est latus trigoni æqui-
lateri per 12. 13. Eucl.

Circulus $A B C$, est qua-
druplus $D A E$, ergo pars ter-
tia circuli $A B C$, quæ est
 $A B C$, est unius circuli, &
tertiæ partis, pars eius tertia
est $F G H$, reliquum ergo erit
corona $A B C H G F$, dema-
tur duo quadrantes circuli
 $A E F$, $C H I$, remanet va-
cuum $A E F G H I C B A$, quan-
titatis dimidij circuli, & quia

octava pars circuli maioris, valet quatuor minoris dematur
portio B ex maiori, & 4. 8. ex minori $L M, M N, N O, O P$,
ergo rectilineam $L M N O P$, valet trapezium $A E F G H I C B A$:

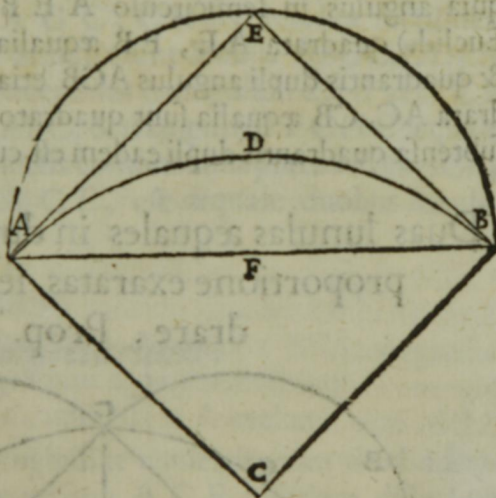
65

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CVRVILINEORVM
Liber Tertius.

In quo de Circuli quadratura agitur.

Lunulam ex dupla, & subdupla proportionē
quadrare. Prop. 1.

DEscripto duplis
circuli quadrā-
te his caracteribus
distinguat ADBC,
cuius subtensam AB,
scinde bifariam, & pun-
ctus scissionis ad am-
plum medium F chara-
cterē sortiatur, in quo
circini pede infixo ex
FA interuallo circum
ducto semiambitum
subdupli AEB ducito,
aio triangulum recti-
lineum ABC interceptæ lunulæ areæ AEBD æqualem esse.
In medio periferiæ subdupli E punctus instituendus, & ab
utraque circuli extremitate A B lineæ excurrant vsque ad E,
ibique mutuo concurrant, quia dupli portio ADBF quarta
sui circuli pars valet quantum duæ subdupli portiones AE,
EB, etiam sui circuli pars quarta (per 20. primi nostri) ideo

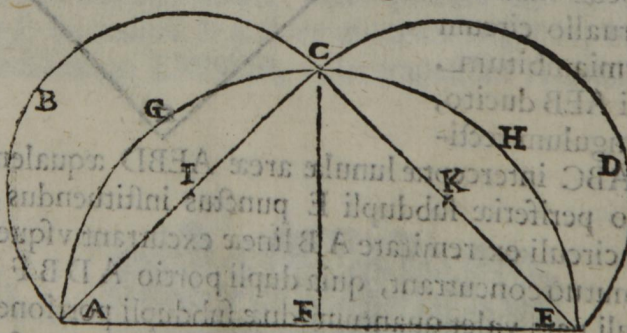
subductis portionibus A E, E B apposita A D B. (per primum axioma nostri secundi libri) triangulum ABC valet quantum lunula AEBD, quod erat demonstrandum.

Hypocrates hoc aliter probat in primo Physicorum Aristotelis, quia quadrans dupli ADBC valet quantum semicirculus subdupli AEB, abscissa portione communi ADB, quæ inter vtrumque interiecta est, remanet trimetrum A B C æquale lunulæ AEBD, quadrandæ.

Confectarium.

EX hoc circumferentia dupli transibit semper per extremitates diametri subdupli, quod in alijs non euenit; quia angulus in semicirculo A E B rectus est (per 31. 3. Euclid.) quadrata A E, E B æqualia sunt quadrato AB, & quadrantis dupli angulus ACB etiam rectus est, ergo quadrata AC, CB æqualia sunt quadrato AB, ob id recta linea subtenfa quadrantis dupli eadem est cum diametro subdupli.

Duas lunulas æquales in dupla, & subdupla proportionem exaratas seorsim quadrare. Prop. 2.

Eodem modo hoc commodissime absoluemus. Esto circulus

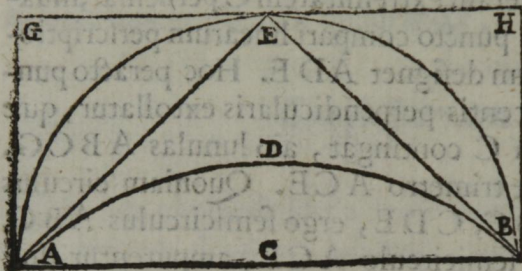
culus dupli ACE, & diametri extremitatibus AE binæ lineæ in medium circuli anfractum excurrant, & ubi mutuo contactu angulum efficiunt, illic C litera exaretur. Subtensa AC, CE in medio ductu præcidantur, præfixis literis IK, mox assumpto circino ad rem commodè proferendam, pede vno in I infixo subsistente IA interuallo linea circumducatur vsque donec ad alteram extremitatem C perueniat, inuariatoq. circini pede K puncto compari linearum perscriptio-
ne circuli semianfractum designet ADE. Hoc peracto puncto F lineæ in plano iacentis perpendicularis extollatur, quæ in cuspide curtiaturam C contingat, aio lunulas ABGC, CDEH, æquales esse trimetro ACE. Quoniam circulus ACE duplex est ABC, CDE, ergo semicirculus ABC, CDE æquales sunt semicirculo ACE, amputentur duæ communes portiones AGC, CHE, residua rectilinea triangula ACF, FCE æqualia sunt lunulis ABGC, CDEH vel modo, quo supra præcepimus triangulum dupli AGCF æquale est semicirculo ABC, & triangulum FCHE æquale semicirculo CDE, subductis communibus portionibus AGC, CHE, triangulum ACE, est æquale duobus lunulis ABGC, CDEH.

Conseclarium.

Antequam ultra progrediar consentaneum duxi adnotandum angulum rectum ACE bifariam dissectum in C ex (per 8. 6. Euclid.) EC, ad CA rationem habet vt EF ad FA, & sic triangulum CFE ad triangulum CAF (per primum 6. Euclid.) & quia æqualia sunt, lunulæ quoque æquales sunt.

Vacans spacium, quod intra figuras omnes
notas interuenerit quadrare.

Prop. 3.

Recta linea AB
dirigenda est,
& ab eius umbilici
medio puncto C se-
miorbis circumdu-
cendus est AEB,
completo semiorbi
ACB, lunula com-
plenda est more

AEBD, mox laterales lineæ erigendæ ab extremitatibus
AB sunt, & medio eius puncto E superior linea exaretur
ipsi AB æquidistant, ut vltro, citroq. semicirculum tangerent,
etiam hisce lateribus parallelogrammum expriment AGHB,
dum ab extremitatibus AB, medio puncto E transuersas
lineas fortiauerit AE, EB. Quoniam parallelogrammum
GABH semicirculum continet, & est sui quadrati dimidium,
semicirculus lunulam continet AEBD, & lunula AEBD suo
triangulo AEB æqualis est, & triangulum AEB sui paralle-
logrammi dimidium est, ergo interceptæ areolæ AGE, EHB,
ADB, quæ lunulam AB ambiunt, æquales sunt ipsi lunulæ
areolæ, ergo sui amplexantis parallelogrammi dimidium
sunt.

Confectarium.

EX hoc perspicuum est lunulam sui quadrati partem esse
quartam; nam si lunula sui obsepientis parallelo-
grammi dimidium est, & parallelogrammum sui quadrati
dimi-

dimidium; igitur lunula sui quadrati dimidium erit.

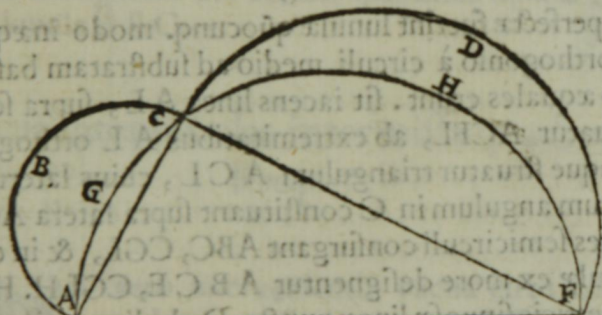
Vel si cuiusunque figuræ notæ vacua quadrare velimus modo supra cognito nota figura circumclaudatur, quam si à nota subtrahes, optato poteris ex secundo axioma (secundi nostri) sit gratia exempli pelecis

HEIGOF sapienda suo parallelogrammo ABCD, quam ab ipso seduces, sic inclusæ areæ HAE, EBI, IGOD, OCHF residuum innotescet.

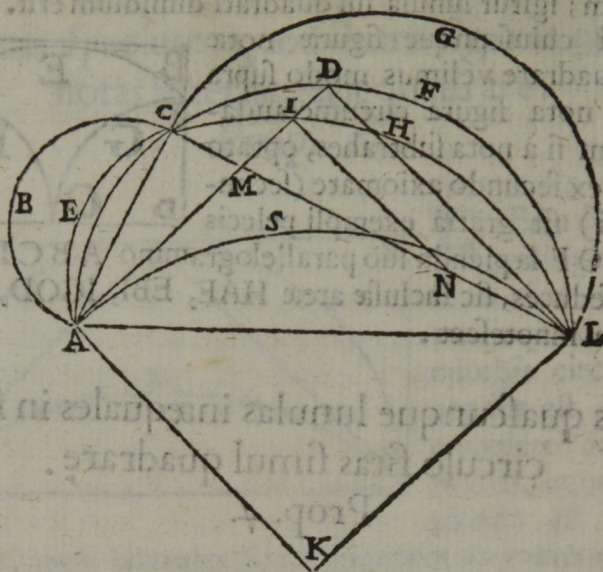
Duas quascunque lunulas inæquales in semicirculo fitas simul quadrare.

Prop. 4.

Triangulum rectilineum infemicirculari linea definiri debet; quod tribus notis distinximus ACE, supra eius latera semicirculi incubabunt ABC, CDE, quibus congruens area adinuenienda est, inquam angulus ACE in semicirculo rectus est; & bini semicirculi ABC, CDE æquales sunt semicirculo AGCHE ex eis, quæ supra habitæ sunt, reiectis communibus portionibus ACC, CHE relictæ semilunulæ ABCG, CDEH residuo triangulo ACE rectilineo æquiparantur.

At

At si perfectæ fuerint lunulæ quocunq. modo inæquales,
semper orthogonio à circuli medio ad substratam basim de-
ducendo æquales erunt. sit iacens linea AL , supra semicir-
culus struatur $ACFL$, ab extremitatibus AL orthogonium
quodcunque struatur triangulum ACL , cuius laterum du-
ctum rectum angulum in C constituent supra latera AC, CL ,
Ambientes semicirculi confurgant ABC, CGL , & in eis per-
fectæ lunulæ ex more designentur $ABCE, CGLH$. His per-
actis in verticis sinuosæ lineæ puncto D ab diametri extreni-
tatibus AL duo latera confurgant, vt orthogonium trian-
gulum ADL constituent, aio dictas perfectas lunulas $ABCE$,
 $CGLH$, in circulo $ACDFL$ descriptum semper di-
cto triangulo ADL æquales esse. Quoniam lunulæ $ABCE$,
 $CGLH$ æquales sunt triangulo orthogonio ADL semper ex
secunda huius. *les sunt semicirculo $ACFL$ ex eis, quæ sunt AC, CL*
Potest & alia probandi ratio suscipi. Triangulo ADL
super lineam AL descripto, aliud triangulum æquale infra
lineam AL designetur, & sit ALK , & puncto K circini pede
fixo,

fixo, altero viago in A collocato sinuosa linea ducatur vsque ad L. Quoniam duæ lunulæ perfectæ ABCE, CGLH æquales sunt vni lunulæ ASL (ex prima huius) & lunula ACDFLS est æqualis triangulo AKL, quod idem est cum triangulo ADL.

Confectarium.

EX hoc animaduertendum imperfectæ lunulæ quanto magis à semicirculi vertice declinant, tanto minores fieri, vt in triangulo ACL videre est, quod triangulo ADL minus est, & qui defectum conspiceret quæsierit, triangulum ACM à triangulo MDL subducat hoc modo, à linea MD, linea MC præcidat, & à linea ML lineam MA obtruncet, & lineam MN ducat, triangulum MIN æquale erit ACM, reliquum triangulum IDN erit quantitas lunulæ IDML, dempla lunula AEC.

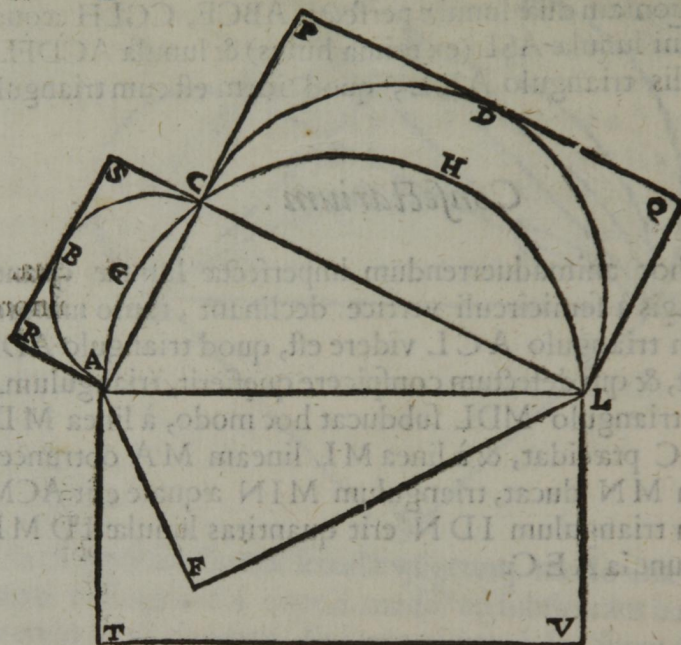
Vacua inter lunulas intermissa quadrare.

Prop. 5.

T vero interuenientia vacua circa lunulas si quadrare quæsieris, ita quadrabis. Esto minor lunula ABCC, maior CDLH imperamus semicircuilinea triangula inania inter illas, in rectilineas figuras reddere scilicet CPD, DQL, CHL, ARB, BSC, AGC, circumseribantur parallelogrammata tangentia earum ambientes lineas PQCL, ARSC, & fiat alterum parallelogrammum ex binis AL, TV, & sit ALTV, & fiat triangulum ACL æquale AFL (per 31. primi Euclid.) quibus ita dispositis inquam vacuum circa ATVLF æquale esse imperatis vacuis.

cuis. Quoniam triangulum AFL est æquale ACL ex

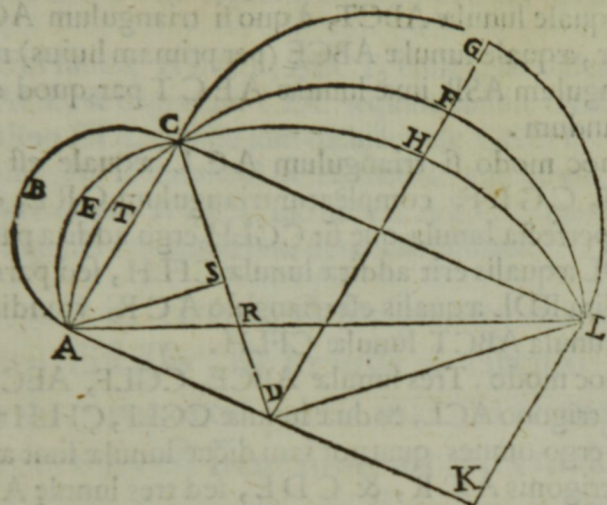
constitutione, & triangulum ACL est æquale lunulis $CDLH$, & $ABCG$, ergo si triangulum AFL à parallelogrammo $ATLV$ abstuleris, reliquum vacuum $ATVLF$ erit æquale interiectis vacuis iam recensitis.

Duas lunulas inæquales in semicirculi ambitu descriptas seorsum quadrare.

Prop. 6.

STO rectangulum triangulum ACL , cuius porrectius latus CL sit duplum exilioris AC , & circumferantur lunule ex more, quibus adijce suas literas indices $CGLF$, & $ABCT$, mox parallelogrammum constituatur ex lateribus

ribus AC, CL, & sit ACKL, & fiat quadrans circuli CDLH,
 & subdupli AECS, nos rationem reddituri, lineam CR trian-
 gulum ACL partiri taliter, vt anguli compares mutuo cor-
 respondentes, & æquales sint, vt ACR par sit RDL & trian-
 gulum ACR par sit lunulæ ABCT, & triangulum CRL ipsi
 CGLF. Quoniam lunulæ CGLF, & ABCT pares sunt trian-
 gulo ACL quarta huius nostri adiuuante, & triangulo ACL
 par trimetrum CDL, quoniam vtrique sui parallelo-
 grammi dimidium est (vt figura quarta huius demonstratum
 est) ergo triangulum CDL est duabus præsignatis iam lunu-
 lis CGLF, & ABCT æquale, sed triangulum CDL est æquale
 lunulæ CGLH, ergo lunula CGLH est æqualis CGLF, &
 ABCT subducatur semilunula CGLF, vtpotè vtrique com-
 munis, remanet sublunula CFLH æqualis ABCT, & quem-
 admodum triangulum CDL æquale ACL, subducatur com-
 mune CRL, reliquum triangulum RDL reliquo triangulo
 ACR æquale, lunularū partium representantia, sequitur trian-
 gulum

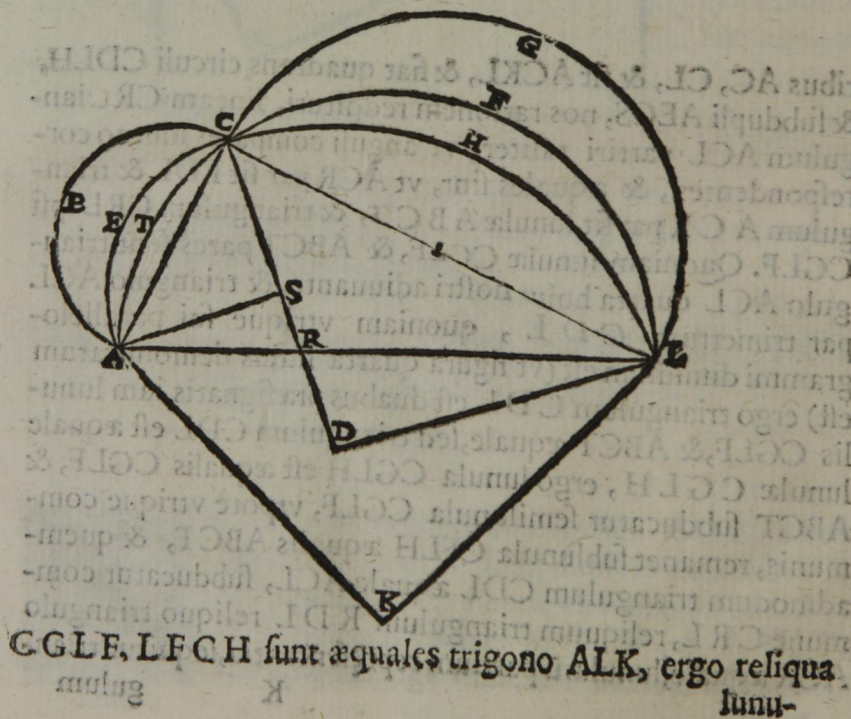
K

gulum

gulum RDL esse æquale sublunulæ CFLH, & triangulum ACR æquale lunulæ ABCT, à quo si triangulum ACS subtrahatur, æquale lunulæ ABCE (per primam huius) remanet subtriangulum ASR imæ lunulæ AECT par, quod erat demonstrandum.

Vel hoc modo si triangulum ACL æquale est lunulis ABCT, CGLF, compleatur triangulum CRL, & compleatur perfecta lunula, quæ sit CGLH, ergo addita pars trianguli RDL æqualis erit additæ lunulæ CFLH, sed pars trianguli addita RDL æqualis est triangulo ACR, ut vidimus, & par est lunula ABCT lunulæ CFLH.

Vel hoc modo. Tres lunulæ ABCE, CGLF, AECT sunt æquales trigono ACL, & duæ lunulæ CGLF, CFLH trigono CDL, ergo omnes quatuor iam dictæ lunulæ sunt æquales duobus trigonis ACR, & CDL, sed tres lunulæ ABCE,

CGLF, LFCH sunt æquales trigono ALK, ergo reliqua lunu-

descendamus, admonitione dignum censemus, quod cum ab æqualitate duarum lunularum descendimus, quam (in secunda parte) vidimus, quantum maior crescit, tantum altera decrescit, & ex alterius defectione altera augmentū suscipit, & circulus ille, qui per medium vtriusque percurrit, à maiori semicirculo subripit, & minori addit, sed id non temerè, sed certo se superant excessu, vt ratio maioris superioris lunule ad inferiorem eadem sit, quam maioris superioris trianguli pars ad inferiorem, & ratio maioris superioris lunule ad totam minorem, vt ratio partis trianguli anterioris ad posteriorem eandem sequuntur analogiam, & vtraque vtriusque rationem sequitur, vt exemplis patebit. Triangulum rectangulum strue, cuius angulis appinges literas ACL, productius latus CL in duas partes, angustius in vnam partiri. In puncto bifariæ scissionis lateris CL signa K, ex quo, & interuallo CK circinationis arcus exaretur, cui suas indices literas applicabis CGL, eodemq. ordine signa AC suum arcum delineas, ABC, mox triangulum maioris circuli CGL constitues, & sit CDL, & minoris ABCE, sit ACS supra succumbentem omnium basim AL, medius circulus flectatur ACFL, dico lunulam superiorem maioris circuli CGLF ad suam inferiorem CFLH, eandem habere rationem, quam superior pars trianguli CRL ad inferiorem RDL, & eadem superior pars lunule maioris CGLF ad totam minorem ABCT, quam triangulum CRL ad suum sequentem ACR.

Quod vt facilius cognoscamus ad hoc demonstrandum adhibeo numerorum officium, & vt facilius proportionem obseruemus cum fractis integros numeros in fractiones soluamus, vt vnum denominatorem habeamus. Quoniam lineam CL in duas partes diuisimus erit eius quadratum quatuor partium, cuius pars quarta, idest vnitas est, hanc in duodecimas soluemus, idest $\frac{1}{12}$, erit ergo totum triangulum ACL $\frac{1}{12}$, & quia linea CL ad CA, duplam habet proportionem, ita RL ad RA, & sic triangulum CRL ad triangulum CAR, ergo

trian-

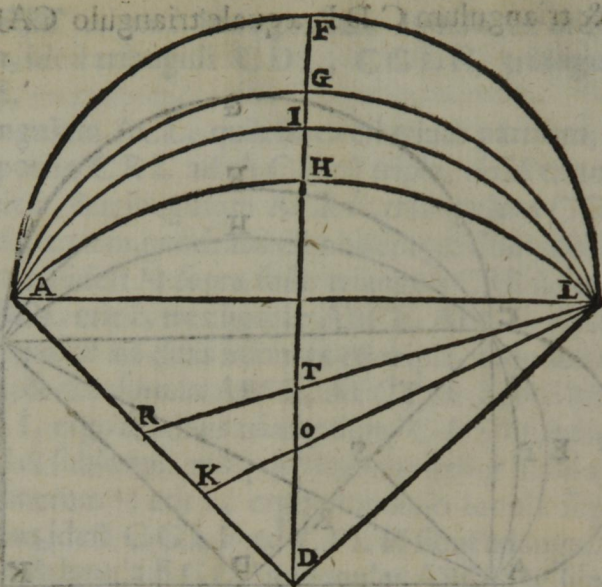
maior, ABC. minor. A. Inde perfectæ lunulæ ex ordine subfi-
gnentur, idest trianguli CDL, CGLH, trianguli ACS,
ABCE.

Triangulum ACL, quia linea est trium partium, area erit $\frac{1}{2}$, proportio CRL ad ACR est tripla, ob id triangulum CRL erit $\frac{1}{3}$, & triangulum ACR $\frac{2}{3}$, triangulum CDE latus trium est partium, quadrans est nouem partium, cuius quarta pars est $2\frac{1}{4}$, idest $\frac{1}{2}$ supra sunt trianguli CRL $\frac{1}{3}$, ergo triangulum RDL erit $\frac{2}{3}$, tres lunulæ ABCE, AECT, CGLF est $\frac{1}{2}$ superior maior ad duas minores est tripla, ergo lunula superior est $\frac{1}{3}$, & duæ lunulæ ABCE, AECT est $\frac{2}{3}$, sed lunula perfecta est $\frac{2}{3}$, ergo superius triangulum CAS $\frac{1}{3}$ subditum reliqui erit $\frac{2}{3}$ & sublunula reliqua $\frac{1}{3}$ inferior maior lunula, vt compleat numerum $\frac{1}{2}$ erit $\frac{1}{3}$, ergo proportio lunula superior ad inferiorem, idest CGLF ad CFLH sicut triangulum CRL ad RLD, & lunula EGLF ad lunulas ABCT, & superior lunula minor ad inferiorem, vt triangulum ACS ad triangulum ASR.

Datam maioris lunulam circuli ita secare, vt
eius sublunula minori lunulæ, & sub-
lunulæ par sit. Prop. 8.

Vamquam in supra commonitis idem indicaue-
rimus, vberioris tamen doctrinæ gratia exem-
plum in hunc modum absoluemus. in hanc ra-
tionem triangulum orthogonium eligendum
est ACL, cuius porrectus latus CL bifariam
dispersemus, supra lunulas ex more constituemus, & medium
circulum ATCL, & eis triangula subijciemus CDL, ACR,
mox datis lineis AC, CL parallelogrammum constituatur
CALK, inquam sublunulam CFLH, lunulis ABCT aqua-
lem esse. Quoniam lunula CGLH æqualis est suo triangu-
lo

nulam diuisuræ in quocunque partes volueris decem, vel septemdecim, pro nunc bifariam in R dispe scito, & transuerfam ad L deducito, si velis lunulæ mediam partem auferre, & vbi se lineæ cum diametri linea decussabunt, fige circini pedem fixum, & vagum alterum ad alterutrum diametri extremitatem A, vel L, arcum circumflecte AGL, nam lunula AFLG erit dimidium lunulæ. Vel si tertiam partem vis auferre, sit latera K in laterali tractu tertia pars ab K ad L lineam porrigito, & vbi FD lineam secat, pede circini stabili collocato, ac vago altero ad A extremum, arcum circumduces AIL, & tertiam lunulæ partem AILH à duobus abscindet. Quoniam triangulum ADL per RL lineam bifariam dissectum est, superior trianguli pars ARL per superexaratam propositionem superiori lunulæ parti AFLG congruit, & ima trianguli pars RDL imæ lunulæ parti correspondet, & vtræq. partes sunt, ergo & lunulæ eis pares dissectæ sunt: Idem de tertia parte dicendum.

Eadem

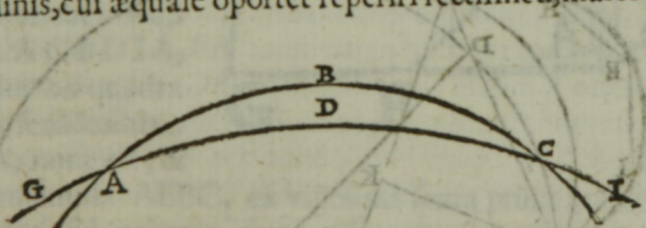
Eadem in parua lunula operaberis, nam si bifariam ABC lunulam vis partiri trianguli eius ABS latus, AS bifariam in D, & latus à D quousque ad punctum C perueniat protrahe-

mus, & lineam à B medio semicirculi, punctoq. S, vsque ad circuli ATCF centrum perueniat, & ubi se intersecabunt puncto E siste circini pedem, & Intervallo EA, extende circulum AIC, & diuisa erit lunula: probatio ex anteriori liquet.

Datam quamcumque lunulam quadrare .

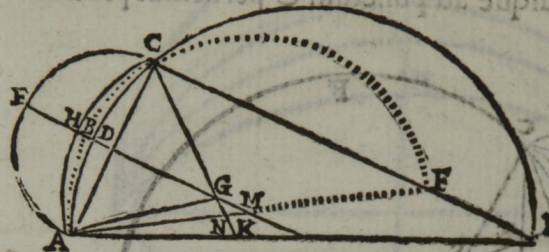
Prop. 101

Esto exposita quadranda lunula ABCD cuiusunque ordinis, cui æquale oportet reperiri rectilineum, maior cir-

culus GADCH, integer circinetur, & sit ADCI porrecto suo diametro AI, & à puncto A superponatur præfata lunula ABC, & compleatur circulus ABCE cum suo diametro AF, extendaturq. linea à puncto A ad C, & sit AC, discindaturq. rectus angulus ACI per rectam CK, & super basim AC circinetur semicirculus AEC, & puncto G, basi AC, fiat quadrans dupli,

dupli, & fit AHCG, & trahatur AG, GC. Quoniam triangulum A. G. C. est æquale lunulæ

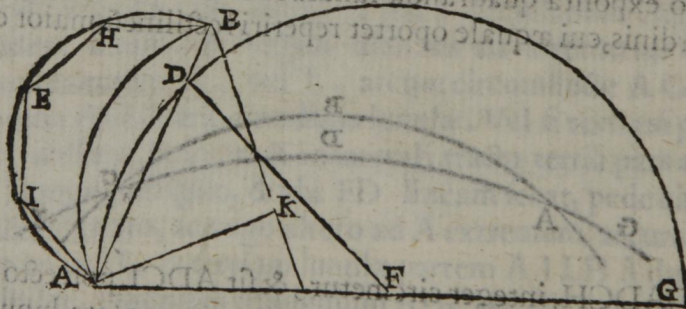

ACEH, remanet subtriangulum AGK æquale sub lunulæ AHCD. à puncto semicirculi medio E, AEC per G, vsque ad

centrum circuli ADCI, dirigatur linea EHBDGML ex circumferentia ABC reperiatur centrum, & fit M, & trahatur AM, vsque ad F diametri finem ex supradictis, si à triangulo AGK, quod lunulam AHCD refert, subducatur AGM, quod representat lunulam AHCB, remanet subtriangulum ANK representans sublunulam ABCD, quod erat edocendum.

Semilunulas ex nota ratione quadrare.

Prop. xvi

IN sola proportionē dupli, & subdupli accidit, ut semidiameter circuli subdupli sit æqualis subtensæ quadrantis dupli, ut in prima Prop. huius vidimus: ideo in his perfectæ lunulæ, & alijs potius circuli semilunulæ dici possunt.

Esto

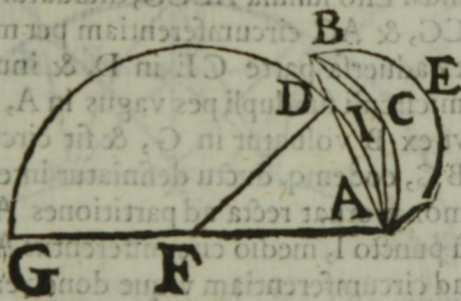
Est circulus ADG, quadrans semicirculi AEB, & quarta pars semicirculi ADG sit ADE, & diameter subdupli ADB transeat per punctum D, dico triquetrum ADE semicirculo AEDB æquale esse. Tollatur communis portio DA, remanet lunula AEBD, æqualis triangulo FDA, sed AEHL perfecta lunula nota est: ergo sublunula ALBD nota erit, subducito triangulum DBK ab AKF, residuum sublunulæ ALDB notum erit.

Potest & alio modo cognosci. Portio quadrupli AD valet quatuor portiones subquadrupli, secetur circumferentia AEB quadrifariam, & sint portiones AI, IE, EH, HB, amputentur portiones AI, IE, EH, HB, reponatur AB, trapezium rectilineum AIEHBD notum erit, & sic de cæteris.

Alio modo.

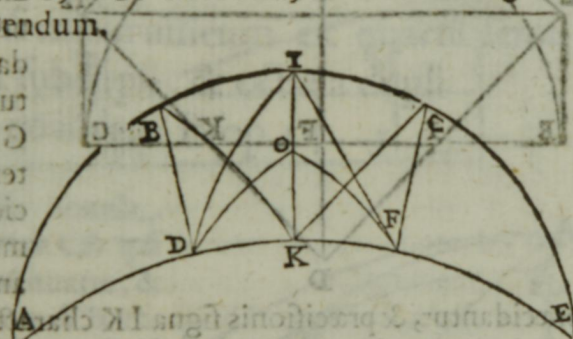
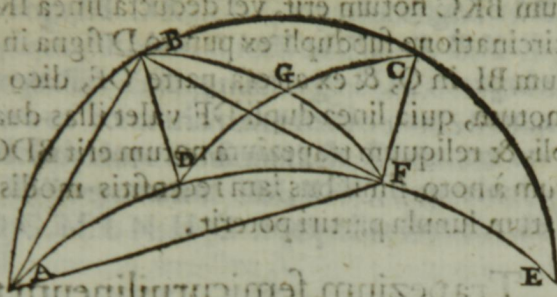
Sit semicirculus ADE, quadruplus ipsius AEB, & ipsius AEB, capiaturs duplus, & sit circumferentia ACB, remaneat infra sublunula ACBDIA, quam volumus quadrare. Quia semilunula ACBDIA, nota est, & nota etiam lunula AEBC, ex vigesima sexta primi nostri, si notum à noto subtrahatur, quod reliquum est notum erit.

Possumus etiam proximè prædicto modo quadrare, quia portio AD, est dupla ipsius ACB, diuidatur ACB, in duas partes AC, CB, demantur hæ duæ portiones AC, CB, reponatur AD, rectilineum ACBDIA, est æqualæ sublunulæ ACBDIA.

I Vel circuli du-
pli tripartita par-
titione curvaturā
constituas. A D,
D F, F E; Item sub
dupli AB, BC, CE;
invariataq. circi-
ni apertura intra
duo puncta B F,
DC mutuo inter se intercidentes arcus flectantur BF, DC, &
vbi futurus est cōtactus illic pone G, aio triangulum ABF no-
tum esse, quia AF, dupli circumferentia, duobus illis subdu-
pli AB, BF respondet; vnde reiectis illis, hac reposita portio-
ne pensatur. Idem de alia parte DCE dicendum, & triangu-
la BGD, CGE, BGC, DGF nota sunt, sic etiam triangulum
BCF, & FCE dicendum.

Remanente
adhuc lunule il-
lata tripartitio-
ne ex puncto D
fixo circini pede
altero ad F signa
in subduplo æ-
quale portionē
in I, mox invari-
ta circini apertura, qua duplū circulū constituisti, siste circini
pedem in altera extremitate lunulæ puta E, alterum ad D, &
I conuertē, & signa circumferentiam dupli DI, & ab I ad F
excurrat recta IF, dico triangulum DIF notum, quia circum-
ferentia dupli DF est æqualis DI ex constitutione, ratione
iam sæpius repetita, addendo, & demendo notum erit trian-
gulum DIF, vel intercapedine BK circinetur BK circumferen-
tia dupli, & recta ducatur KC, quia DF est compar BC, &
DF æqualis ipsi BK, tolle portionem BC, repone BK triangu-
lum

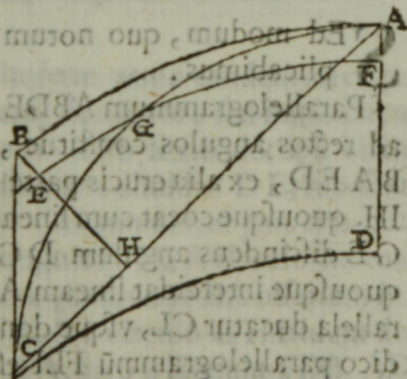

inter seas D H, ergo anguli F D K, K B C æquales anguli ad K contrapōsiti etiam pares sunt idem & recti ad F C, & H K. linea ipsi K D etiam æqualis. Triangulum ergo F D K triangulo K H C compar. Idem ex contraria parte sentiendum, cum compari linearum descriptione confirmata sit. Demantur ergo triângula I F D, F D K reponantur G B I, K H C, trapezium semicurvilineum B G M L N H C æquipollet semicirculo B M A N C. *Consectarium*

EX his apparet lunulam MANL æqualem esse duobus triangulis MGB, NHC, quoniam circuli pars extramittitur MANL, includantur trapezij partes NHC, MGH.

Triangulum semicurvilineum ex quarta semicirculi subdupli, & octava dupli quadrare. Prop. 14.

It semiabscissa lunula, **S**AGCD, & linea CB ipsi AD parallela constituitur, & dupli circumferentia A B extremitate A ipsi CD parallela ducatur, donec ductum linea CB contingat in B, dico semicurvilineum triangulum ABCC quadrari posse. Quoniam AB ipsi CD Parallela, & eiusdem circumferentie, ergo quadrangulum BACD notum est, à quo si semilunula subducatur CGAD, remanet triangulum notum ABCC.

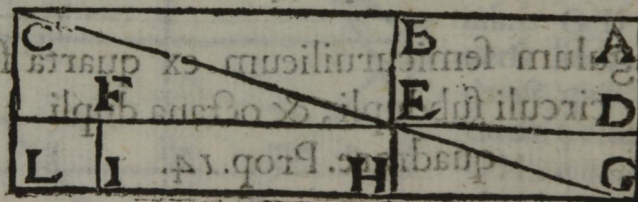

Vel

Vel quia lunula æqualis est AGFipq. ECG ex præcedenti; parallelogrammum EBAF est notum, quia ex æqualibus circumferentijs; ergo & triangulum CBA notum est, quia utriusque additur commune CAF.

Vel triangulum semicurvilineum, quod paulò antè descripsimus ABCE remaneat, & ducatur linea CA portio semidupli CCA, & sit ABH semiportio dupli, ergo æquales, abscissus communis EHGA tollatur, remanet BEA æquale CEH, addatur utrique communis BEC, ergo triangulum rectilineum BHC est æquale triangulo semicurvilineo BCGA.

Notum à noto subtrahere! Prop. 15.

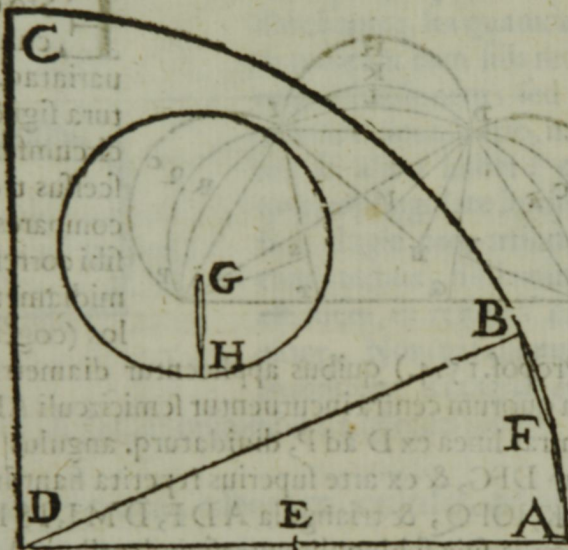
Sed modum, quo notum à noto subtrahatur nunc explicabimus.

Parallelogrammum ABDE circa decussatas lineas BH, EF ad rectos angulos constitue, & sit quantitas lunulae datae B A E D, ex alia crucis parte H I E F, elongeturq. parallela IH, quousque coeat cum linea AD in puncto G, mox linea GE discindens angulum DGH, ducatur per coniunctum B, quousque intercidat lineam AB, & ibi appone C, & ab C, parallela ducatur CL, vsque donec lineam GHI tetigerit in L, dico parallelogrammum FLI esse quantitatem trianguli BAC, qua superatur à parallelogrammo FH, quoniam parallelogrammum BD est æquale parallelogrammo EL, dempto parallelogrammo FH, residuum erit FL, quod quaerimus.

Circu-

Circulum quadrato proximum constituere.

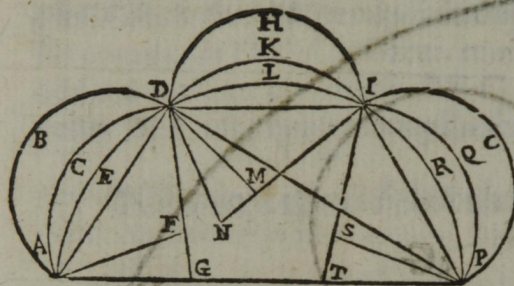
Prop. 16.

Absoluta lunularum tractatione venio tandem ad circuli quadrationem ex ingenij facultate, sed initio circuli quadrationi approximabimur. Esto sexto decupli circuli quadrans ABC , & ex semidiametri dimidio DE , sub sexto decuplus circulus constituatur GH , amputetur pars quadrantis ADC , sitq. DBA , dico triangulum DBA circulo mutua parilitate constare secetur arcus quadrantis BA bifariam in F , connectanturq. rectæ BF , FA , & à circulo GH itidem duæ illæ portiones quadrantis BF , FA , dico triângula FDB , ADF esse æqualia circulo, demptis duobus portionibus GH , æquales illis BF , FA interclusis: quod patet ex constructione.

M Da-

Datum circulum quadrare. Prop. 17.

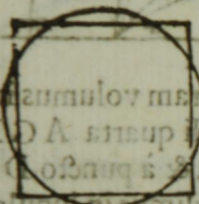

ESto expositus circulus ADIP, inuariataq. circini apertura signetur in circuli circumferentia tres abscissus tres. n. recipiet compares, & coæquales sibi correspondentes semidiametro semicirculos (cogēte ad id Euclidis

Propos. 15.4.) quibus applicentur diametri AD, DI, IP, supra quorum centra incuruentur semicirculi ABD, DHL, IOP, excurrat linea ex D ad P, diuidaturq. angulus ADP per lineam DFG, & ex arte superius repetita fiant lunulæ ABDC, DHK, IOPQ, & triangula ADF, DMI, ISP cum suis subtriangulis suis sublunulis correspondentibus AFG, DNM, PST.

Quoniam semicirculus ALP constat quatuor semicirculis æqualibus semidiametro, si tollantur tres portiones communes AED, DLI, IRP, & tria triangula æqualia lunulis AFD, DMI, ISP, tollanturq. tres sublunulæ tribus subtriangulis respondentes ACDE, DKIL, IOPR, cum suis subtriangulis respondentibus illis AFG, NDM, SPT, vacuum reliquum intercedens rectilineum, vel trapezium GDNMIST valet quantum semicirculus quartus relictus XYZ, hoc inane valet semicirculus XYZ. Absoluamus igitur circulum cum suo quadrato valente trapezium illud, & quadratus erit circulus.

Nunc

Nunc evertatur, & faces-
sat Hyppocratis Chij falla-
cia circulum quadrare fata-
gentis, quod putarat quem-
admodum lunulæ dupli, &
subdupli in quadratum ad-
ducebantur, ita quamcumq.
circularum cum suis rectili-
neis æquationem; sed eius
corrui demonstratio, nam-
res se aliter habet: quod
enim est singulare in circulis
se in dupla proportionem ex-
crescentibus, dissentaneum
est idem in reliquis existi-
mare. Nos (ni fallimur) ex
inventionem trianguli AFG
sublunulæ æreæ ADC.E respondentis, assecuti sumus.

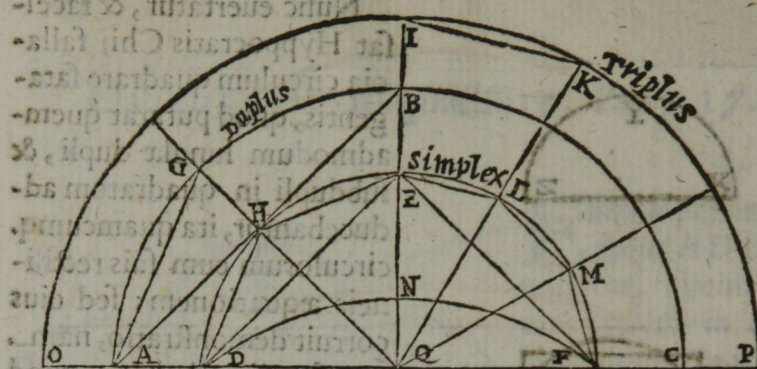
Data portione nota, alteram cuiusq. propor-
tionis sibi comparem peruestigare.

Prop. 18.

Sto linea QP futura basis variorum circulo-
rum, & semicirculus OIP triplus, ABC du-
plus, & DEF simplex, siue subduplus, & sic
de alijs alter supra alterum in quæsita ratio-
ne semper excrescens, & à puncto Q, quod
medium diametri possidet angulis vtrique æqualibus ascen-
dat linea QI semicirculus bifaria diuisione descendens: mox
ex centro Q circumferentiam AB æqualiter partiens vsque
ad G, transmittatur, ex altera parte duæ aliæ circumferentiæ
IP, trifariam secantes coæquentur, & sint QK, QM, & sit

M 2 data

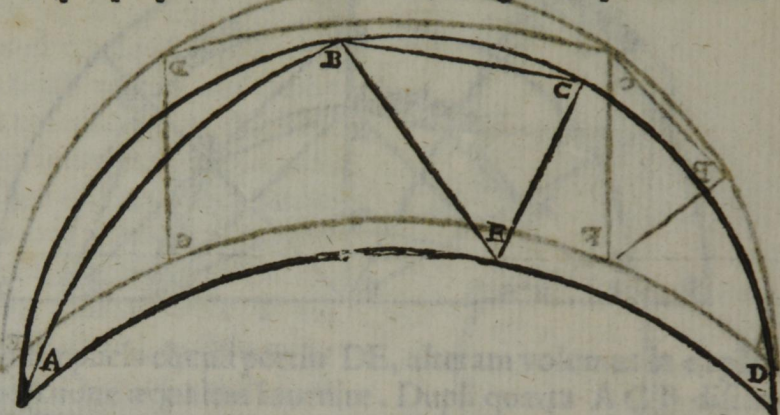
data simplicis circuli portio DE, alteram volumus in dupla
proportionem æqualem inuenire. Dupli quarta AGB discin-
datur bifariam, trahaturq. linea AG, & à puncto D ad E du-
pli portio subpingatur. Quoniam vidimus in lunula DEFN,
portionem dupli quartæ circuli DNF valere duas quartas
circuli subdupli, vel simplicis DHE, ELF, sed portio dupli
DNF est æqualis AGB, quia eadem est dupli quarta. Ergo
area conclusa in portione dupli DNF valet duas quartas sub-
dupli DHE, ELF, & portio octaua dupli AG valet duas octa-
uas subdupli DH, HE. Idem dicendum de tripla, nam cir-
culus OIKP est triplus subtripli, vel simplicis circuli DHE-
LF, & par sexta semicirculi tripli IK, valet tres sextas subtri-
pli circuli EL, LM, MF, & sic de alijs cuiuscunque quantita-
tis, & incognita mensuræ dicendum: nam semper rata, &
iusta proportio erit.

Ex portionibus circulum quadrare. Prop. 19.

EX ea, quam modo exposuimus propositione dependet
hæc portionum quadratio, quam ob oculos expone-
mus.

Esto proposita lunula ABCDE, ex qua (docente id 15.
propos. nostri ante præteritam) minor lunula abscindatur,
quæ

trames ducatur. mox lineæ ED compar subdupli reperiatur CD, (per proposit. 2. nostri huius) iunganturq. lineæ EC, &

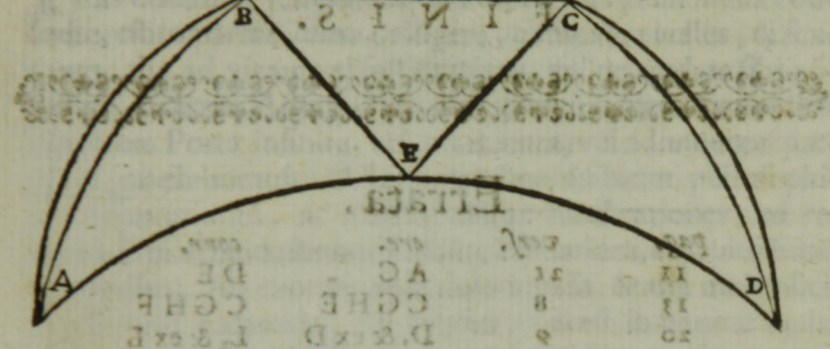
BC, recta lineam etiam connectatur. Quoniam AB, AE æquales, & eadem circumferentiæ sunt, si lineæ subtendantur arcibus AB, AE amputata portione AB, reposita suo loco AE notum erit triangulum semicurvilineum ABE, lunula AB nota est (ex proposit. 15. presentis nostri) ergo lunulæ pars ABE nota erit, deme AB integram, innotescet residuum BCDE lineæ ED comparem reddidimus CD. Ergo corniculus ECD notus erit, deme à toto residuo BCDE innotescet trimetrum semicurvilineum BEC, appinge lineam BC à terminis BC, & triangulum rectilineum BCE notum erit, subducto à curvilineo, & portio BC nota erit.

Altera.

Vel in lunula ABCDE à puncto A vsque ad E, nota in subduplo, & sit AB, & ex altera parte CD, & à puncto A, vsque ad B appinge lineam dupli AB, & ex altera parte CD, mox connecte lineas rectas BE, EC, BC, quia AB, AE æquales sunt, sic CD, DE, ergo lunulæ AB, CD etiam notæ, tolle, quia remanet par medij BEC nota, à noto

to fenticurtilineo BGE, tolle rectilineum BOE, remanet no-

ta portio BC, sic & alie diuisiones imaginari possunt, & por-

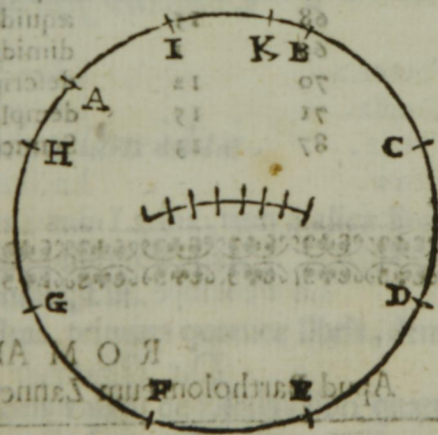
ta portio BC, sic & alie diuisiones imaginari possunt, & por-

tionem quadrare .
Data vna portione nota, totam circumferen-

Prop. 20.

Sit propositus circulus

ABCDEFGH, & sit
portio nota AB, nos hanc
circumferentiam metie-
mur septies AB, BC, CD,
DE, EF, FG, GH, supererit
HA, qua metiemur bis
AB idest AI, IK, & super-
erit KB, quæ portione m.
IK ter mensurabit. Ergo
AB septies partiemur, qui-
bus abscissionibus suas par-
tes addemus. A portione igitur AB subducemus octogono-

num

num rectilineum, reliquum in septem portiones diuidemus;
ex quibus portiones tres recipiemus pro HI, & sic tota cir-
cumferentia quadrata erit.

F I N I S.

Errata.

<i>pag.</i>	<i>vers.</i>	<i>err.</i>	<i>corr.</i>
11	21	AC	DE
13	8	CGHE	CGHF
20	9	D, & ex D	L, & ex L
23	1	utrunque	utrunque
23	18	AFG	AFC
23	21	FG	FB
30	1	AD	AB
32	5	hic	hic
48	15	Prop 8.	Prop 7.
49	17	repositisq.	repositisq.
58	7	MNE	MNP
64	20	trapezium	trapezium
65	8	duplis	duplicis
68	15	aquidistant	aquidistant
69	1	dimidium	quarta pars
70	12	descriptum	descriptas.
71	15	dempla	dempta
87	13	Semicurvilieum	Semicurvilieum

R O M A E,

Apud Bartholomaeum Zannettum. M. DC. X.

SUPERIORVM PERMISSV.

Typographus amico Lectori.

Ioannis Baptista Porta V. O. ingenium Babylonis pal-
mis confimile semper existimaui, ex illis enim mella con-
ficere, cibos parare, vina colligere, contexere vestes, & sex-
centa alia ad vitam vel sustinendam, vel ornandam sibi co-
parare dicuntur Assyrii. En tibi, amice Lector facundum
ingenium Porta infinita, vel ornamenta, vel adiuventa par-
turi, ac elaboravit. Ad excolendum animum philosophi-
cas disputationes, ac mathematicas lucubrationes; ad re-
creandum reficiendumq. Villam, Pomarium, & lepidissimas
Comedias. Ad exornandum Admiranda, & alia multiplicis
eruditionis volumina. Vno verbo nihil est in naturae maie-
state repositum, Nihil in huius vniuersi luce versatur, quod
tibi Porta non suppediet. Plerisque iam olim frui contigit,
multa propediem expecta, quae nobis omni disciplinarum
genere excultus, ac dignus longiore felicioreq. tuo Comes
Anastafius de Philijs Lynceus, & Porta ipsi, quo cum pluri-
ma de litteris contulit, pernecessarius, amanissime imperti-
uit. Oprandum interea est. vt Porta diutius sibi, tibi, Rei-
publice viuat. Vt autem vno oculorum aspectu omnes ma-
gni viri lucubrationes agnoscas illorum Catalogum subtexe-
re visum est.

In lucem iam edita.

Physiognomonica Humana tum Latina, tum Italica lingua.
Physiognomonica Coelestis, libri sex, Lat.
Phytognomonica, libri octo, Lat.
Magia naturalis Lat. & Ital. primum quatuor libris, demum
viginti absoluta.
De Furtiuis litterarum notis vulgus de ziferis. libri quatuor,
primum euulgati mox alio superant.

N. Villa

Villa Lat. Pomarium, & Oliuetum olim seorsim, demum vno
volumine libris duodecim comprehensa.

De refractione optices, libri nouem, Lat.

De Curuilineis, libri duo primum, cui additus tertius liber

de Quadratura Circuli. Lat.

Interpretatio primi Almagestici cum Comm. Theonis Lat.

De munitione, libri tres, Lat.

Pneumaticorum, libri tres, Lat. Italicè spiritali: cioè d'inal-
zar, acque per forza d'aria.

De transmutationibus aeris, libri quatuor, Lat.

De Diffillatione, libri nouem, Lat.

Ars reminiscendi, Lat. & Ital.

Nondum edita.

Catoptrica.

Theologumena, siue de numeris.

Taumatologia.

Scientiarum omnium Synopsis.

Comedie stampate.

La Fantesca.

I due Fratelli riuali.

L'Olimpia.

La Sorella.

La Cintia.

Il Moro.

La Turca.

La Trappolaria.

La Funtosa.

La Carbonaria.

L'Astrologo.

La Chiappinaria.

La Penelope Tragicomedia.

Da stamparsi.

Arte da Comporre Comedie.

Planto tradotto.

S. Gior-

S. Giorgio. }
 S. Dorotea. } Tragedie.
 S. Eugenia. }

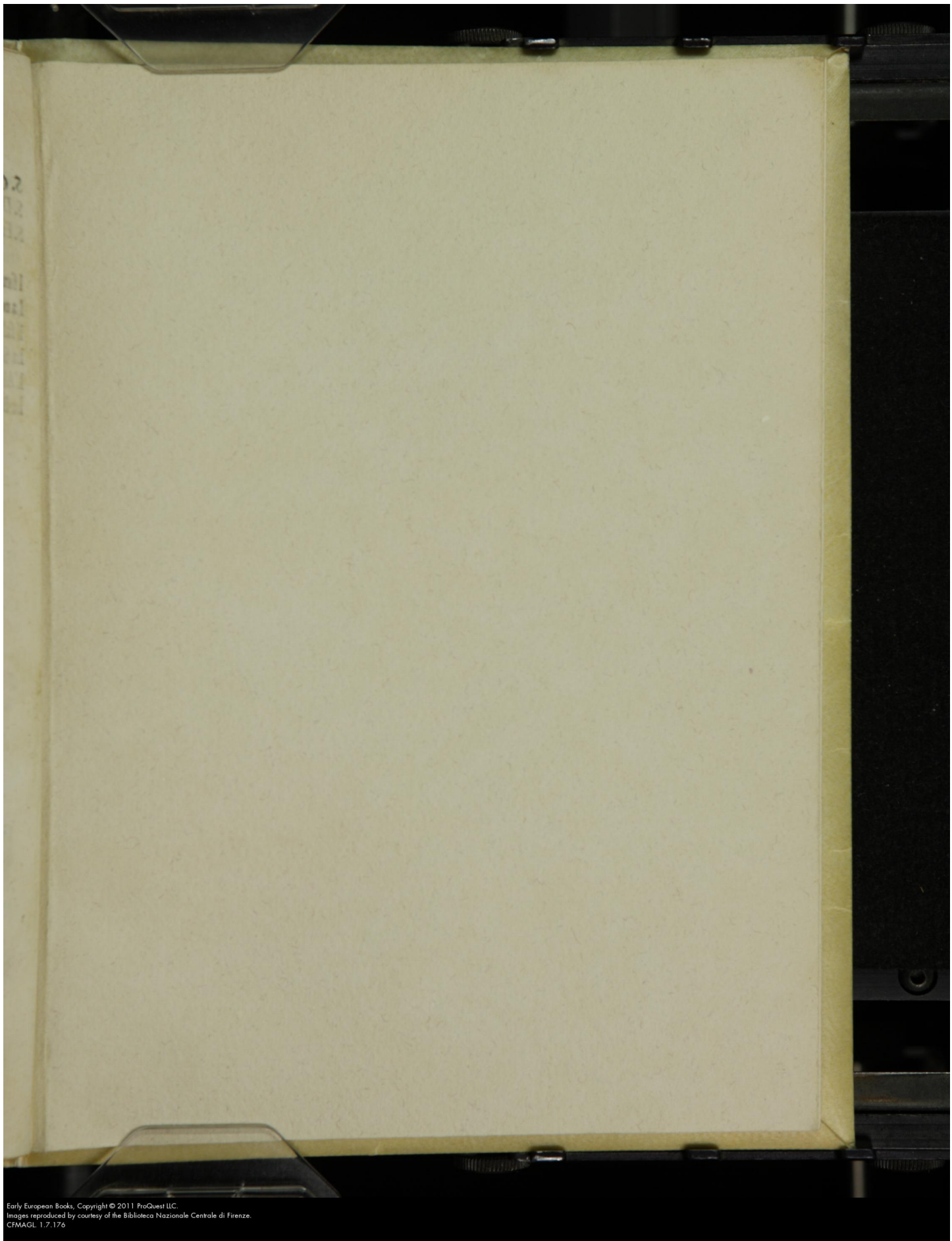
I simili. }
 La notte. }
 Il fallito. } Comedie.
 La Strega. }
 L'Alchimista. }
 La Bufalaria. }

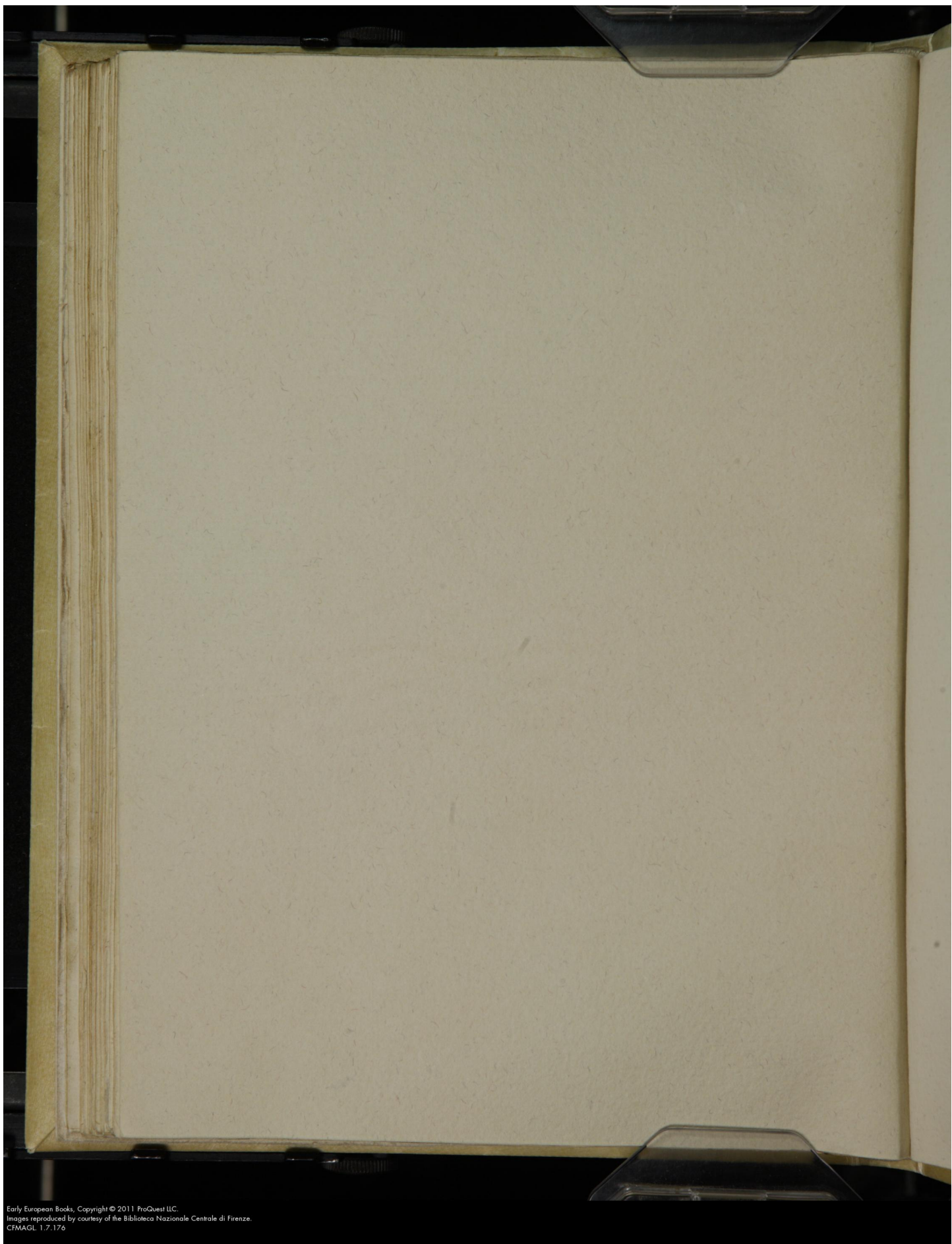
Cinque Comedie d'vna fauola sola con le medesime Persone, e la prima è argomento di se, & di tutte; la seconda è protesi di se & di tutte, con la peripatia per se, e tutte; la quinta è la Catastrofe per se, & tutte insieme.

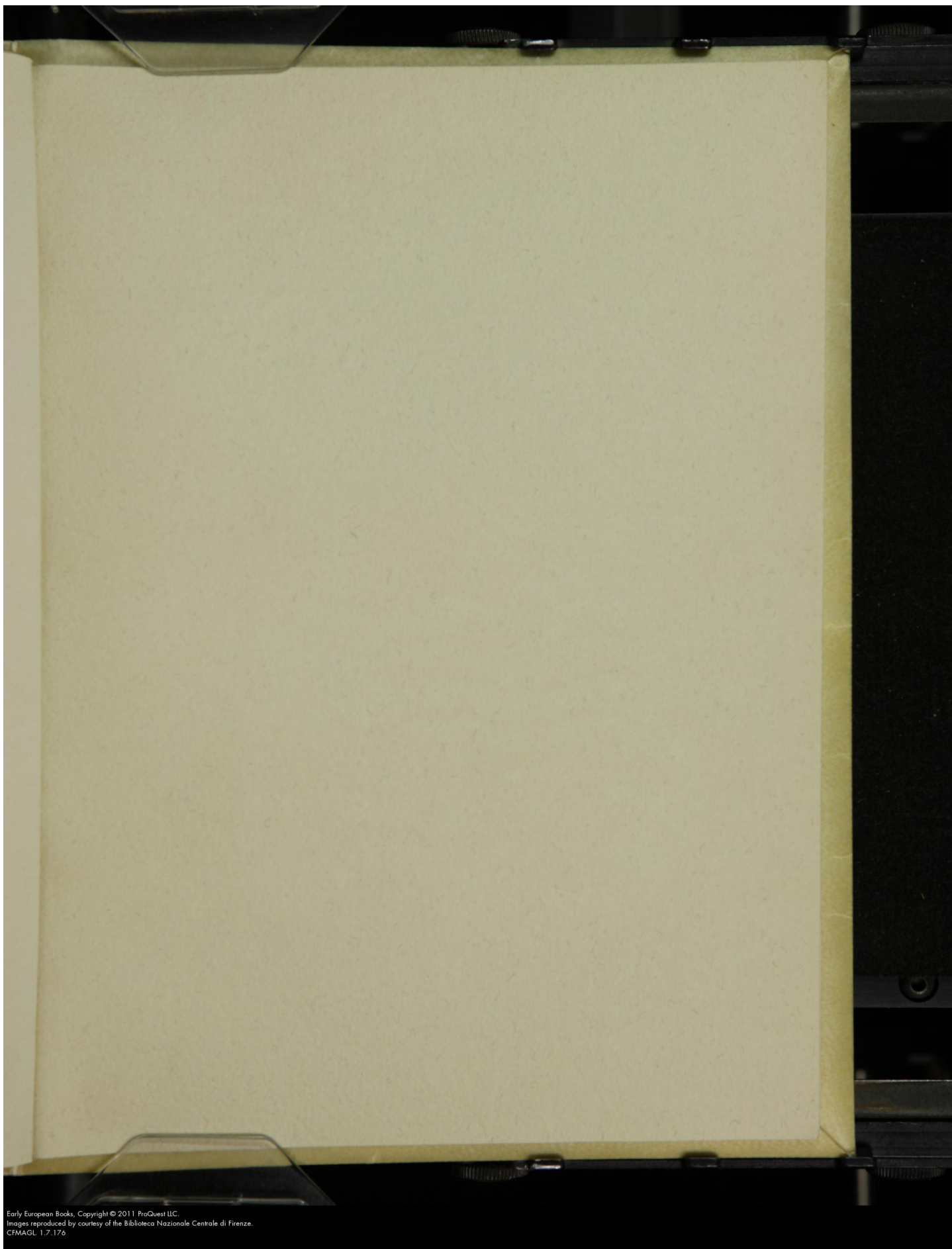
Due Comedie d'vna medesima fauola che l'vna si recita in Villa, e l'altra nella Città; e l'vna è intermedio dell'altra, voltandosi la Scena per ogn'atto, l'vna della Città, l'altra della Villa.

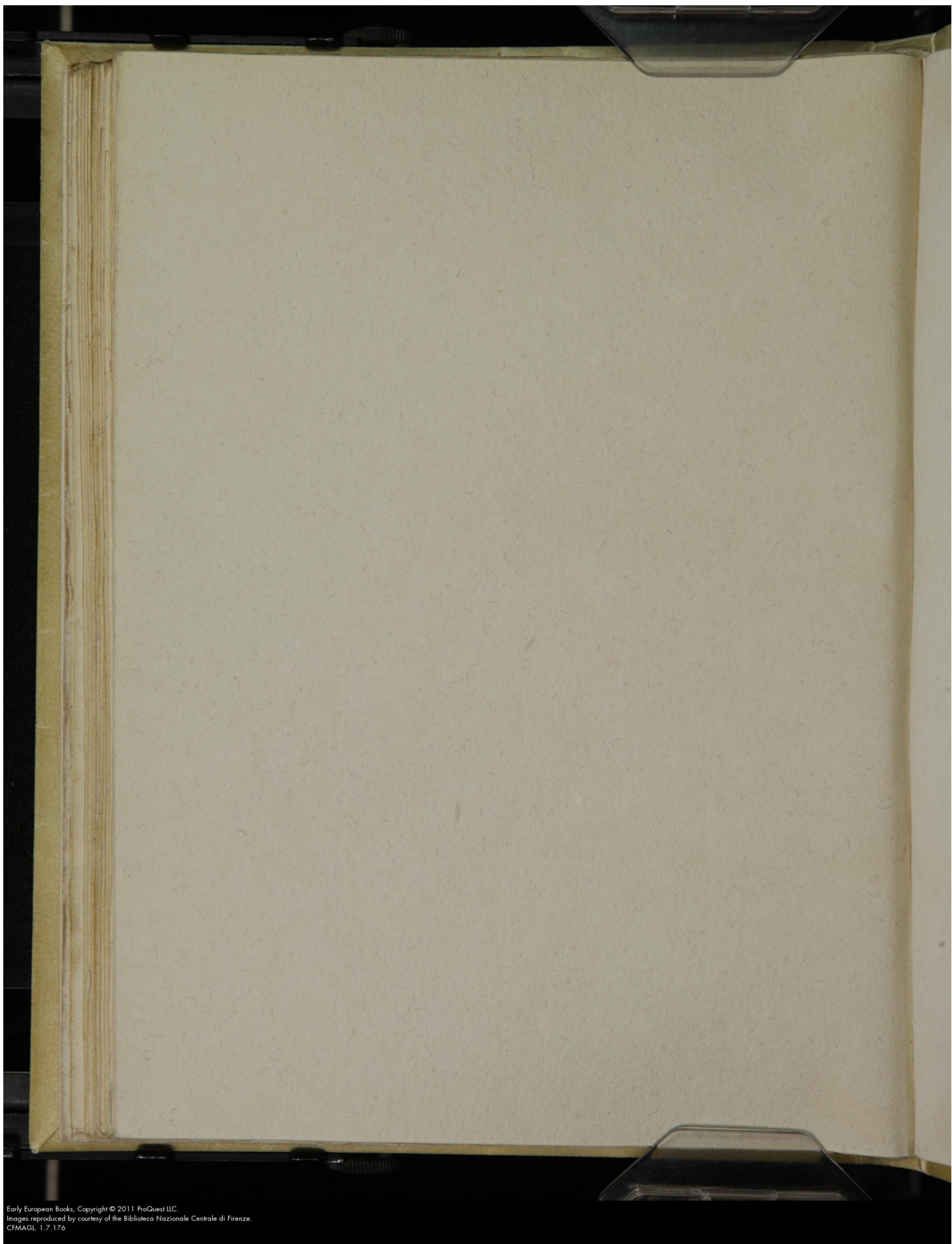
S. Giorgio.
 S. Dottor.
 S. Eugenio.
 I simili.
 La notte.
 Il salino.
 La segna.
 L. Alchimista.
 La Buharia.

Cinque Comedie d'una fa-
 nola sola con le medesime per-
 sone, e la prima d'argomento
 di se, & di tutte; la seconda
 protettibile & di tutte, con la
 peripetia per se, e tutte; la
 quinta & la Caratteristica per se,
 tutte insieme.
 Due Comedie d'una mede-
 sima fanola che l'una si recita
 in Villa, e l'altra nella Città;
 e l'una è intermedio dell'altra,
 volendosi la scena per ogni ar-
 to, l'una della Città, l'altra
 della Villa.

0056144684

